

bulletin slovenskej advokácie

**Seminár
o práve spolupráce**

**Čo priniesol
nový daňový
poriadok?**

**Rozsah zodpoved-
nosti vlastníkov
bytov a nebytových
priestorov v bytovom
dome vo vzťahu
k tretím osobám**

**Význam rozlišo-
vania verejného
a súkromného práva
pre uplatnenie
samostatných nárokov**

**Novela
zákonníka práce**

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 2 Dôveryhodnosť Ústavného súdu SR sa zvýšila

DISKUSIA

- 4 Európska únia smeruje k jednotnej úprave cezhraničnej kúpnej zmluvy
5 Právoplatnosť súdneho rozhodnutia *de iure* a *de facto* v civilnom práve
Tomáš Petko
7 Seminár o práve spolupráce

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Čo priniesol nový daňový poriadok?
doc. JUDr. Soňa Kubincová, PhD.
13 Rozsah zodpovednosti vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome vo vzťahu k tretím osobám
Mgr. Kristína Grausová
26 Význam rozlišovania verejného a súkromného práva pre uplatnenie samostatných nárokov
Mgr. Ondrej Ľahký
32 Novela zákonníka práce
JUDr. Vladimír Ivančo, LL.M.

JUDIKATÚRA

- 41 Pôsobnosť zákona o ochrane osobných údajov na profesiu advokátov

ADVOKÁCIA

SAK

- 44 Predstavitelia SAK v prezidentskom paláci
45 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
46 Povinnosť advokáta odpovedať na uplatnenie nároku na náhradu škody klientom
47 Pýta(j)te sa predsedníctva
48 Novoročné stretnutie právnikov 2012

ZAHRANIČIE

- 51 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb z dôvodu rozporu záujmov klientov
53 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAÚJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 57 Prípady Marie Navarové
58 VIII. Konferencia o histórii advokácie
59 Advokát Janko Jesenský (30. 12. 1874 – 27. 12. 1945) a advokáti v jeho diele
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Milé kolegyně, milí kolegovia,

čas plynie veľmi rýchlo, ani sme sa nenazdali a bilancujeme úspechy a neúspechy uplynulého roka. Justícia a advokácia prešli počas roka 2011 výraznými zmenami. Parlament prijal niekoľko noviel zákonov, ktoré sa advokátov bytostne týkajú, najmä novelu Občianskeho súdneho poriadku a novelu Trestného zákona, ku ktorým komora dávala zásadné pripomienky. Samotná justícia prechádza výraznými zmenami a turbulenciami. Slovenská advokátska komora sa chce podieľať na odbornej diskusii k procesným zmenám v slovenskom justičnom systéme a prispieť k nej svojimi skúsenosťami.

Pre nás, advokátov, je najdôležitejšie zachovať si vlastné hodnoty – osobnostné aj profesijné. Advokácia je náročná profesia, ktorá okrem neustáleho štúdia novej legislatívy a judikátov vyžaduje, aby sme ako advokátsky stav naďalej tvorili dôležitú súčasť spoločnosti a boli pre ňu výraznou pridanou hodnotou. Z postu predsedu Slovenskej advokátskej komory môžem povedať, že my, advokáti, chceme byť stále dobrými reprezentantmi práv občanov a udržať si rešpekt v očiach verejnosti.

Milé kolegyně, milí kolegovia, verím, že ste do roku 2012 vstúpili správnym krokom, že všetko, s čím ste neboli spokojní, zostalo za bránami roka starého a že do roka nového ste si priniesli množstvo pozitívnych očakávaní a prísľubov. Želám Vám najmä zdravie a šťastie, spokojnosť a harmóniu v rodinách aj na pracoviskách a veľa radosti zo života.

JUDr. Tomáš Borec
predseda Slovenskej advokátskej komory

K fotografii na obálke

Dňa 11. januára 2012 prijal prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič (na fotografii vľavo) predstaviteľov Slovenskej advokátskej komory na čele s predsedom SAK Tomášom Borecom (v strede). Vpravo na fotografii podpredseda SAK Ľubomír Hreždovič. Viac na strane 44.

ROZHOVOR

Dôveryhodnosť Ústavného súdu SR sa zvýšila

V dvojčísle Bulletinu slovenskej advokácie v roku 2012 otvárame rubriku Rozhovor bilancovaním predsedníčky Ústavného súdu SR **JUDr. Yvetty Macejkovej**.

■ **Vo februári 2012 uplynulo 5 rokov od Vášho vymenovania do funkcie predsedníčky Ústavného súdu SR. Do akej miery sa Vám podarilo naplniť Vaše predsavzatia?**

Vo februári 2007 ma prezident Slovenskej republiky vymenoval za sudkyňu Ústavného súdu Slovenskej republiky a za jeho predsedníčku. Pri bilancovaní 5-ročného pôsobenia vo funkcii predsedníčky ústavného súdu s potešením konštatujem splnenie takmer všetkých mojich predsavzatí.

Zvýšila sa dôveryhodnosť Ústavného súdu SR vo vzťahu k laickej a právnickej verejnosti a došlo k upevneniu postavenia Ústavného súdu SR ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti.

V prvom rade poukazujem na skutočnosť, že sa podarilo zbaviť „dedičstva z predchádzajúceho funkčného obdobia“ a vybaviť všetky „staré podania“ z rokov 2000–2007 v počte 993 vecí. V súčasnosti evidujeme ako najstaršie veci na ústavnom súde 1 nevybavené podanie z roku 2008, 9 nevybavených podaní z roku 2009 a 29 nevybavených podaní z roku 2010. Aktuálny stav nerozhodnutých podaní v počte 1716

(z nich 1016 pochádza od jednej právnickej osoby) je podľa môjho názoru primeraný.

Stabilizoval sa štátno-zamestnanecký aparát na našom ústavnom súde a došlo k vytvoreniu Detašovaného pracoviska Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky v Bratislave. Ústavný súd aktívne komunikuje so zahraničnými partnermi, nadviazali sme bilaterálne vzťahy s ústavnými súdmi Nemecka, Ruska, Rakúska, Poľska, Maďarska, Srbska a Azerbajdžanu a pokračujeme v upevňovaní nadštandardných vzťahov s Ústavným súdom Českej republiky.

Úsilie sme sústredili aj na dobudovanie areálu ústavného súdu a zrekonštruovanie košickej budovy. Zamerali sme sa na kancelárie a sekretariáty sudcov, kancelárie zamestnancov a vytvorenie plnohodnotného bývania pre sudcov ústavného súdu, ktorí nemajú trvalé bydlisko v Košiciach.

■ **Váš osobný život aj sudcovská kariéra boli dlhodobo spojené s Bratislavou. Ako ste si zvykli na profesijnú angažovanosť v Košiciach?**

Po piatich rokoch pôsobenia v metropole východného Slovenska som si zvykla, že sídlo Ústavného súdu Slovenskej republiky je v Košiciach, kde sa realizuje celá rozhodovacia aj iná organizačná činnosť. Mesto Košice aj Košický samosprávny kraj si vážia, že takáto významná inštitúcia sídli práve v ich meste a podľa možností vychádzajú ústavnému súdu v ústrety. Ja osobne sa v Košiciach cítim dobre a som presvedčená, že ústavný súd tu má dôstojné sídlo. Veľmi pomohlo aj zriadenie Detašovaného pracoviska v Bratislave podľa § 9 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

■ **Ako sudkyňa ste pôsobili na všetkých stupňoch justičného systému. V čom spočíva najväčší rozdiel medzi prácou sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky a sudcu všeobecného súdu?**

Rozdiel medzi prácou sudcu ústavného súdu a sudcu všeobecného súdu na úrovni okresného súdu, krajského súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spočíva predovšetkým v špecializácii na určitý druh práva. Sudca ústavného súdu sa špecializuje na ústavné právo, ktoré má široký záber na všetky typy práva, či už trestného, občianskeho, obchodného, správneho alebo medzinárodného. Rozdiel vidím v náročnosti v konkrétnej prerokúvanej sťažnosti či návrhu

a tiež v tom, že sudca ústavného súdu pracuje nielen v senáte, ale najmä v 13-člennom pléne.

■ Ktoré zmeny v činnosti Ústavného súdu SR považujete počas Vášho pôsobenia za najzásadnejšie?

Za dôležité považujem, že ústavný súd nadobudol v očiach právnickej aj laickej verejnosti dôveryhodnosť a že pracuje s podaniami, ktoré nie sú staršie ako tri roky (s výnimkou jedného podania z roku 2008). Pozitívne hodnotím aj skutočnosť, že Ústavný súd Slovenskej republiky patrí v súčasnosti medzi plnohodnotných členov Konferencie európskych a svetových ústavných súdov.

■ Zvláda Ústavný súd SR vybavovanie agendy v primeranej lehote? Aká je priemerná dĺžka konania?

Primeraná dĺžka konania bola v roku 2011 86 dní. Je to významný posun v porovnaní s rokom 2010, kedy to bolo 157 dní. Samozrejme, môže sa stať, že v prípade niektorých návrhov a sťažností sa koná dlhšie v dôsledku zložitosti a náročnosti podania. Podotýkam, že aj na Európskom súde pre ľudské práva sa nie všetky sťažnosti vybavujú urýchlene, všetko závisí od náročnosti a zložitosti prerokovanej veci.

■ Tvoria individuálne sťažnosti z dôvodu prietahov v súdnych konaniach naďalej prevažnú časť podaní na Ústavnom súde SR?

Jednou z právomocí nášho ústavného súdu je konanie o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb. Ide o sťažnosti z dôvodu porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného Článkom 48 ods. 2 ústavy a sťažnosti z dôvodu porušenia základného práva na súdnu a inú právnu garantovaného Článkom 46 ods. 1 ústavy.

V rokoch 2007–2011 Ústavný súd SR rozhodol 9 660 sťažností, z toho v 1 309 náležitostiach vyslovil porušenie Článku 48 ods. 2 ústavy a Článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v 349 náležitostiach vyslovil porušenie Článku 46 ods. 1 ústavy a Článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Neuralgickým bodom na všeobecných súdoch a tým aj na ústavnom súde sú najmä tzv. prietahy v súdnom konaní. Z mojej iniciatívy na poste predsedníčky ústavného súdu vznikol projekt „Efektívnosť výkonu rozhodnutí Ústavného súdu SR v konaní o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb (konkrétna kontrola ústavnosti) v kauzálnej súvislosti s princípom prezumpcie zavineného konania štátu (všeobecných súdov a orgánov činných v trestnom konaní)“. Cieľom projektu je efektívne realizovať výkon rozhodnutí Ústavného súdu SR, zabráňovať opätovnému vzniku zbytočných prietahov, zabezpečovať precíznejšiu riadiacu a kontrolnú činnosť v konkrétnych prípadoch a predchádzať uplatňovaniu zodpovednosti proti Slovenskej republike na Európskom súde pre ľudské práva z dôvodu neprimeranej dĺžky konania. Projekt sa realizuje od roku 2009 a z výsledkov, ktoré sú uverejnené na webovej stránke Ústavného súdu SR, je zrejme, že v plnej miere naplní svoj zámer, ktorým je dosiahnutie efektívnosti výkonu rozhodnutí Ústavného súdu SR.

Projekt podčiarkuje význam § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého v konaní o sťažnostiach fyzických a právnických osôb je v tomto konaní povinná osoba viazaná právnym názorom Ústavného súdu SR.

■ Ktoré plenárne nálezy Ústavného súdu SR prijaté v roku 2011 považujete za najvýznamnejšie?

Všetky rozhodnutia pléna ústavného súdu sú významné, ale v spoločnosti najviac rezonoval nález v návrhu o súlade tzv. „zákona o zákaze zisku zdravotných poisťovní“, nález v návrhu o súlade tzv. „vyvlastňovacieho zákona“, nález v návrhu o súlade Trestného zákona z hľadiska tzv. „zásady trikrát a dosť“ a nález v návrhu o súlade tzv. „zákona o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky“ s ústavou.

■ V konaní pred Ústavným súdom SR sa uplatňuje povinné zastúpenie advokátom. Považujete to za vhodné opatrenie?

Áno, povinné zastúpenie advokátom je potrebné a vhodné opatrenie, pretože konanie pred ústavným súdom je veľmi špecifické. Vzhľadom na to, že nie každý občan má finančné možnosti, aby si zabezpečil advokáta, od 1. januára 2012 platí zákon č. 332/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Predmetná právna úprava rozšírila portfólio možností, v ktorých má občan nárok na bezplatnú právnu pomoc, aj na konania pred Ústavným súdom SR.

■ Z celkového počtu 13 sudcov Ústavného súdu SR sú piati členmi Slovenskej advokátskej komory. Existuje vnímateľný rozdiel medzi výsledkami práce kariérneho sudcu a bývalého advokáta?

Podľa môjho názoru rozdiel je. Spočíva v pohľade, resp. v právnom názore na prerokovávanú vec a v spracovaní veci. Na druhej strane je dobré, že plénum ústavného súdu sa skladá nielen z kariérnych sudcov, ale aj z advokátov a právnikov z akademickej obce. Touto vzácnou kombináciou sa vytvára priestor na dopĺňanie právnych názorov pri prerokovávaní návrhov a sťažností v pléne či v senátoch ústavného súdu.

■ Zákon o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky bol od svojho prijatia v roku 1993 viac ako 15-krát novelizovaný. Sú podľa Vášho názoru v súčasnosti potrebné ďalšie legislatívne zmeny?

Jedno z predsavzatí, ktoré sa mi zatiaľ nepodarilo vo funkcii predsedníčky ústavného súdu realizovať, je novela, resp. nový zákon o ústavnom súde. Podľa môjho názoru je v súčasnosti potrebné zákon o ústavnom súde novelizovať iba minimálne. Prikláňam sa skôr k potrebe nového zákona o ústavnom súde. Momentálne je pripravený, resp. sa kompletizuje nový návrh zákona o ústavnom súde a verím, že pri najbližšom hodnotení mojich predsavzatí budem môcť konštatovať aj splnenie tohto cieľa.

DISKUSIA

Európska únia smeruje k jednotnej úprave cezhraničnej kúpnej zmluvy

Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

V rámci úvah *de lege ferenda* na úrovni Európskej únie je dlhodobo vnímateľný a všeobecne podporovaný unifikačný a aproximačný trend. Za ostatné desaťročie došlo v tomto smere k výraznému pokroku najmä v oblasti európskeho zmluvného práva. Čiastočným míľnikom bolo nepochybne uverejnenie Zelenej knihy Európskej komisie o možnostiach politik s cieľom dosiahnuť pokrok v oblasti európskeho zmluvného práva pre spotrebiteľov a podniky [KOM(2010) 348 v konečnom znení z 1. 7. 2010]. V reakcii na tento dokument vyjadril Európsky parlament v polovici minulého roku pevnú podporu nástroju, ktorým by sa dosiahli zlepšenia v rámci vytvárania a fungovania vnútorného trhu EÚ a z toho vyplývajúce prínosy pre podnikateľov, spotrebiteľov a súdne systémy členských štátov. Európska komisia zašla ešte ďalej a pred koncom roka 2011 uverejnila návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločnom európskom kúpnom práve [KOM(2011) 635 v konečnom znení z 11. 10. 2011].

Rozdiely medzi právnymi úpravami jednotlivých členských štátov sú považované za jednu z primárnych prekážok cezhraničného obchodu v rámci vnútorného trhu. V súčasnosti realizuje medzištátne vývozy tovaru vnútri EÚ iba desiatina obchodníkov zaoberajúcich sa predajom tovaru, pričom väčšina z nich vyváža len do malého počtu členských štátov, čo predstavuje všeobecne neželaný stav.

Prispôsobovanie sa rôznym vnútroštátnym právnym poriadkom má za následok, že cezhraničný obchod v EÚ je v porovnaní s vnútroštátnym obchodom výrazne zložitejší a nákladnejší. Predražovanie týchto obchodných transakcií znevýhodňuje predovšetkým malé a stredné podniky a odrádza ich od zdravého ekonomického expandovania. Podľa údajov Komisie dopadá daný stav negatívne aj na hospodársku súťaž na vnútornom trhu. Hodnota celkového obchodu, ktorý sa každoročne medzi členskými štátmi pre rozdiely v zmluvnom práve nezrealizuje, dosahuje výšku niekoľkých desiatok miliárd eur.

V prípade cezhraničného obchodu medzi podnikateľom a spotrebiteľom je navyše nevyhnutné rešpektovať čl. 6 nariadenia EP a Rady (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre

zmluvné záväzky (Rím I) podľa ktorého musí obchodník, ktorý zameria svoju činnosť na spotrebiteľov v inom členskom štáte, dodržiavať zmluvné právo tohto členského štátu. Ak si v tomto prípade strany zvolia za rozhodné iné právo, platí, že ak kogentné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa platné v členskom štáte obvyklého pobytu spotrebiteľa poskytujú vyššiu úroveň ochrany, musia sa dodržať tieto kogentné ustanovenia. Podľa záverov prieskumu Eurobarometer 321 z roku 2011 o európskom zmluvnom práve v spotrebiteľských transakciách považujú samotní obchodníci ťažkosťi spojené s vyhľadávaním ustanovení zahraničného zmluvného práva za prvoradú spomedzi prekážok v rámci cezhraničných transakcií medzi podnikateľmi a spotrebiteľmi.

Podľa názoru Európskej komisie je dôsledkom nižšieho objemu cezhraničného obchodu menší dovoz a menšia hospodárska súťaž medzi obchodníkmi, čo môže viesť k tomu, že spotrebiteľia majú na trhu menší výber a vyššie ceny. Cieľom predloženého návrhu nariadenia o spoločnom európskom kúpnom práve je dosiahnuť zlepšenie v rámci vytvárania a fungovania vnútorného trhu prostredníctvom uľahčení zameraných na rozšírenie cezhraničného obchodu pre podnikateľov a cezhraničných nákupov pre spotrebiteľov. Toto nariadenie má predstavovať samostatný, priamo aplikovateľný a jednotný súbor pravidiel zmluvného práva, obsahujúci aj ustanovenia na ochranu spotrebiteľa – ako spoločné európske kúpne právo, ktoré sa bude považovať za druhý systém zmluvného práva v rámci vnútroštátneho právneho poriadku každého členského štátu.

Obchodníci by mali mať možnosť, ak s tým druhá zmluvná strana súhlasí, používať spoločné európske kúpne právo vo všetkých svojich cezhraničných transakciách v rámci EÚ namiesto toho, aby sa museli prispôbovať rôznym vnútroštátnym právnym poriadkom. Spoločné európske kúpne právo by malo pokrývať celý životný cyklus zmluvy, a teda zahŕňať väčšinu oblastí, ktoré sú pri uzatváraní zmlúv dôležité. V prípade transakcií medzi podnikateľom a spotrebiteľom by už nebolo potrebné vyhľadávať kogentné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa v právnom poriadku spotrebiteľa,

pretože spoločné európske kúpne právo by obsahovalo plne harmonizované pravidlá na ochranu spotrebiteľa poskytujúce vysokú úroveň ochrany v celej EÚ.

Z hľadiska obsahu možno navrhované nariadenie o spoločnom európskom kúpnom práve hodnotiť ako značne komplexné. Normatívne znenie je včlenené do 186 článkov, ktoré sú spravidla ďalej členené na jednotlivé odseky. Prvá časť tvoria úvodné ustanovenia, spočívajúce vo všeobecných zásadách a podmienkach uplatňovania spoločného európskeho kúpneho práva. Druhá časť vymedzuje pravidlá pre uzavretie samotnej zmluvy, vrátane dôvodov jej neplatnosti. Tretia časť návrhu nariadenia je zameraná na posudzovanie obsahu zmluvy, a to jednak na výklad zmluvného textu, jeho obsah a účinky, ale aj na neprijateľné zmluvné podmienky vo všeobecnosti a vo vzťahu k spotrebiteľovi. Štvrtá a súčasne najrozsiahlejšia časť obsahuje konkretizáciu práv a povinností zmluvných strán pokiaľ ide o plnenie predmetu zmluvy, spolu s ustanoveniami o tzv. prostriedkoch nápravy. Samostatná piata časť návrhu nariadenia je venovaná právam a povinnostiam zo zmluvy o poskytnutí súvisiacich služieb. Šiesta časť obsahuje úpravu náhrady škody a úrokov z omeškania, siedma časť pojednáva výlučne o právach a povinnostiach zmluvných strán pri vrátení poskytnutých plnení a ôsma časť je zameraná na premlčanie a s ním súvisiace otázky.

Vecná pôsobnosť nariadenia by mala byť limitovaná na tri kategórie zmlúv, a to na kúpne zmluvy, tzv. zmluvy o dodaní digitálneho obsahu a na zmluvy o poskytnutí súvisiacich služieb. Z hľadiska teritoriálnych a personálnych kritérií je navrhovaná aplikovateľnosť nariadenia na cezhraničné zmluvy v rámci vnútorného trhu EÚ medzi podnikateľmi a spotrebiteľmi a medzi podnikateľmi navzájom, ak aspoň jedna zo zmluvných strán je malým alebo stredným podnikom (do 250 zamestnancov, s ročným obratom do 50 mil. eur). Členským štátom však bude bezprostredne umožnené prijať úpravu, na základe ktorej budú zmluvné strany môcť používať spoločné európske kúpne právo aj na výlučne vnútroštátnej úrovni a bez obmedzení (t. j. namiesto kúpnej zmluvy podľa OZ a ObZ).

Spoločné európske kúpne právo bude, v prípade jeho prijatia v navrhovanom znení, predstavovať autonómny systém zmluvného práva, ktorý bude identický vo všetkých členských štátoch EÚ a ktorý bude existovať popri stabilizovaných (a rôznorodých) pravidlách vnútroštátneho zmluvného práva. Jeho aplikácia bude podmienená dohodou zmluvných strán o použití spoločného európskeho kúpneho práva, po uzavretí ktorej sa už nebudú aplikovať žiadne iné vnútroštátne pravidlá, ktoré by upravovali záležitosti patriace do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia. Prijatie dokumentu vo forme nariadenia Európskeho parlamentu a Rady umožní jeho bezpodmienečnú priamu aplikovateľnosť (ako primárneho práva EÚ) a zabezpečí spoločnému európskemu kúpnemu právu *de facto* status vnútroštátneho práva každého z členských štátov EÚ. Z tohto hľadiska bude prípadná dohoda o jeho aplikácii predstavovať iba praktickú alternatívu medzi dvoma rôznymi systémami úpravy kúpnej

zmluvy a súvisiacich otázok, ktorá v zásade nepredstavuje voľbu rozhodného práva v zmysle noriem medzinárodného práva súkromného a nekoliduje s nariadením Rím I.

Nesporne je týmto návrhom vytváraná priama legislatívna „konkurencia“ Viedenskému dohovoru o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru (CISG, oznámenie MZV č. 160/1991 Zb.), ktorý však obsahuje výrazne stručnejšiu a menej komplexnú úpravu, pričom niektoré členské štáty EÚ nie sú jeho signatármi (Veľká Británia, Írsko, Portugalsko a Malta). Európska komisia predpokladá schválenie a publikovanie konečnej verzie nariadenia v Úradnom vestníku EÚ ešte v priebehu roku 2012, pričom účinnosť nariadenia by mala nastať dvadsiatym dňom po jeho uverejnení a k plnohodnotnému uplatňovaniu nariadenia by malo dôjsť uplynutím šiestich mesiacov od účinnosti. Za pozoruhodné a prínosné možno ešte označiť osobitné ustanovenie navrhovaného znenia nariadenia, v zmysle ktorého sa členské štáty zaväzujú zabezpečiť, aby sa konečné rozhodnutia ich súdov, ktorými sa uplatňuje spoločné európske kúpne právo, bez zbytočného odkladu oznámili Komisii. Komisia v tejto súvislosti zriadi osobitný verejne prístupný systém, ktorý zabezpečí informovanosť o týchto súdnych rozhodnutiach a o relevantných rozsudkoch Súdneho dvora Európskej únie. Úplné znenie návrhu nariadenia je v slovenskom jazyku dostupné na internetovej stránke <http://eur-lex.europa.eu>.

DISKUSIA

Právoplatnosť súdneho rozhodnutia *de iure* a *de facto* v civilnom práve

Alternatívne spôsoby zistenia právoplatnosti súdneho rozhodnutia súdnym tajomníkom

Vyznačenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti je realitou takmer každého súdneho rozhodnutia. Notoricky známy postup vyznačovania doložiek právoplatnosti však nemusí byť činnosťou tak jednoduchou, ako sa na prvý pohľad zdá.

Nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia *de iure*

Inštitút nadobudnutia právoplatnosti súdneho rozhodnutia upravuje zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) v znení neskorších predpisov. § 159 OSP

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2012

Odberateľ: .....

.....

.....

IČO: ..... IČ DPH: .....

Číslo účtu: .....

Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky: .....

.....

.....

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + DPH (vrát. poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve dvojčíslo.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco znižuje.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo faktúrovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli pred doručením objednávky, je možné dohodnúť individuálne.
7. **Advokáti zapísaní v zozname advokátov SAK budú bulletin naďalej dostávať bezplatne, bez osobitnej objednávky.**

Závazne si objednávame ..... výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2012 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Dátum: ..... Podpis: .....

Vybavuje: .....

Telefón: .....

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:

Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava,
alebo odfaxujte na číslo **02/5292 4056, 5296 1554**

ustanovuje, že súdne rozhodnutie, resp. rozsudok je právoplatný, ak bol doručený a nie je možné ho napadnúť odvolaním. Z toho vyplýva, že ak sú kumulatívne splnené podmienky doručenia a nemožnosti rozsudok napadnúť odvolaním, súdne rozhodnutie je *de iure* právoplatné.

Nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia *de facto*

Na to, aby bol právoplatný rozsudok reálne použiteľný, musí však spĺňať aj iné kritériá. Jedným z týchto kritérií je vyznačená doložka právoplatnosti, resp. doložka právoplatnosti a vykonateľnosti. Doložku právoplatnosti vyznačuje podľa § 62 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy (ďalej aj „spravovací poriadok“) v znení neskorších predpisov súdny tajomník.

Podľa spravovacieho poriadku „Len čo súdny tajomník zistí, že rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, vyznačí na prvopise rozhodnutia zviazanom v súdnom spise deň, keď rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a pripojí svoj podpis a dátum vyznačenia“. Následne môže každý, komu bolo rozhodnutie doručené, požiadať súd o vyznačenie doložky.

Všeobecne záväzný právny predpis však neupravuje spôsoby, akými sa súdny tajomník môže dozvedieť, že rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Všeobecne uznávaným spôsobom je podľa §45 a nasl. OSP vrátenie tzv. doručky s vyznačeným dátumom doručenia rozhodnutia a inými zákonnými náležitosťami, prípadne náhradné doručenie.

Môže však nastať situácia, kedy doručenie rozhodnutia spĺňa všetky zákonom stanovené požiadavky, napriek tomu sa doručka súdu, ktorý rozhodnutie doručoval, nevráti (strata, znehodnotenie v rámci poštovej prepravy alebo činnosti súdu). Za predpokladu, že toto rozhodnutie nie je možné napadnúť odvolaním, je rozhodnutie *de iure* právoplatné, pri rozsudkoch na plnenie aj vykonateľné po uplynutí parížskej lehoty. V prípade potreby urýchleného plnenia povinnosti uložennej rozsudkom však nie je možné povinného exekúovať, pretože súdny tajomník nemá vedomosť o doručení rozsudku, nemôže teda vyznačiť doložku právoplatnosti a vykonateľnosti. Na ilustráciu je možné uviesť príklad z praxe.

Žalobcovi aj žalovanému bolo správne doručené uznesenie súdu. Približne mesiac po tomto doručení sa žalobca informuje ohľadne právoplatnosti uznesenia a zisťuje, že uznesenie ešte nie je právoplatné, pretože súd nedisponuje vrátenou doručkou z uznesenia adresovanému žalobcovi. Žalobca tvrdí, že uznesenie mu bolo doručené, pracovníkovi súdu dá tiež na vedomie informáciu o dátume doručenia spomínaného uznesenia. Pracovník súdu však aj napriek naliehaniu žalobcu nereklamuje službu poštovej prepravy. Žalobca však potrebuje uznesenie s vyznačenou doložkou právoplatnosti a vykonateľnosti. Medzičasom žalobca zistí, že podľa dátumu doručenia jemu a protistrane

je už uznesenie *de iure* právoplatné. Súdny tajomník však bez všetkých doručení nemôže vyznačiť doložku právoplatnosti na prvopise uznesenia. Ak sa teda doručenia stratila alebo znehodnotila a súčasne nebude uskutočnená reklamácia služby poštovej prepravy, uznesenie nikdy *de facto* nenadobudne právoplatnosť. Právny poriadok ani judikatúra sa takouto situáciou nezaoberá, riešenie je teda ponechané na právno-aplikačnú prax.

Ustanovenie § 62 spravovacieho poriadku by sa dalo vyloučiť tak, že ak sa súdny tajomník akýmkoľvek spôsobom dozvie o skutočnosti, že rozhodnutie je právoplatné, vyznačí doložku právoplatnosti. *Ad absurdum* by toto vysvetlenie napríklad zahŕňalo telefonický oznam adresáta o doručení rozsudku. Samozrejme, ako ani prílišná formalizácia postupu vyznačovania doložiek právoplatnosti, tak ani svojvôľa súdneho tajomníka pri posudzovaní relevancie informácií o doručení rozhodnutia neprispieva k právnej istote.

Kompromisným riešením by však mohlo byť čestné vyhlásenie adresáta o fakte doručenia, dátume doručenia rozhodnutia a povinných náležitostiach podľa §144 ods. 2 spravovacieho poriadku.¹ Na základe tohto vyhlásenia by mohol súdny tajomník vyznačiť doložku právoplatnosti podľa § 62 spravovacieho poriadku.

Je možné namietat, že takýto postup je zneužitelný, na druhej strane má súdny tajomník možnosť zistiť, kedy bol rozsudok odoslaný a na základe toho uvážiť, či sú informácie uvedené v čestnom vyhlásení pravdivé.²

Je tiež možné namietat, že podľa § 62 spravovacieho poriadku nemá súdny tajomník právomoc rozhodovať, na základe § 5 ods. 2 písm. a) spravovacieho poriadku si však môže vyžiadať pokyn sudcu alebo predsedu senátu.

Záver

Na základe uvedených skutočností je teda možné zamyslieť sa nad zámerom zákonodarcu pri výklade právnych predpisov uvedených v článku v súvislosti s princípom náhradného doručovania v civilnom procese, zásadou „*vigilantibus iura scripra sunt*“ a teda nájsť najschodnejšie riešenie načrtnutého problému. Pre menšie množstvo výskytu podobných prípadov však autor neodporúča legislatívnu úpravu práve kvôli zamedzeniu prílišnej kazuistiky právneho predpisu.

Poznámky

- 1 Na doručení sa uvedie
  - a) odosielateľ,
  - b) číslo konania,
  - c) označenie doručovanej písomnosti vrátane čísla listu, napríklad „Rozsudok čl. 45“, „Uznesenie čl. 12“ alebo „Obžaloba čl. 120“ a
  - d) adresát.
- 2 Najmä dátum doručenia adresátovi

Tomáš Petko

Seminár o práve spolupráce

V roku 2011 zorganizovala Slovenská advokátska komora v spolupráci s Európskou asociáciou právničiek (EWLAS – *European Women Lawyers Association of Slovakia*) pilotný seminár na tému práva spolupráce. Vzhľadom na úspech podujatia a záujem deklarovaný jeho účastníkmi sa uskutoční ďalší seminár

23. marca 2012

**v budove Slovenskej advokátskej komory
na Kolárskej 4 v Bratislave**

**na tému „Collaborative Law – metóda
mimosúdneho riešenia sporov a jej praktické využitie“**

Prednášať bude osvedčený lektor z Veľkej Británie William Hogg.

Do programu sú predbežne zaradené metódy práva spolupráce, využitie práva spolupráce v praxi advokáta, postavenie advokáta v procese vyjednávania a zapojenie ďalších odborníkov, pracovné praktické skupiny, vzdelávanie, štandardy a etické smernice IACP. Súčasťou seminára bude praktické cvičenie.

Seminár je určený pre advokátov a advokátskych koncipientov, prednostne absolventov úvodného seminára o práve spolupráce. Seminár bude v angličtine s konzekutívnym prekladom do slovenského jazyka.

Podrobnejšie informácie a formulár záväznej prihlášky nájdete na webovej stránke www.sak.sk a www.ewlas.sk, prípadne Vám ich poskytne Katarína Marečková z odboru medzinárodných vzťahov Slovenskej advokátskej komory (tel.: 02 529 61 236, e-mail: mareckova@sak.sk).

Čo priniesol nový daňový poriadok?

doc. JUDr. Soňa Kubincová, PhD.

Zákonom č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 331/2011 Z. z. bol schválený s účinnosťou od 1. 1. 2012 nový procesný predpis týkajúci sa správy daní. V pôvodnej dôvodovej správe k predloženému návrhu zákona sa uvádza, že návrh nového procesného zákona pre oblasť správy daní je súčasťou Reformy daňovej a colnej správy s výhľadom zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov, ktorá je realizovaná prostredníctvom programu UNITAS. Programovým zámerom tejto reformy je Koncepcia reformy daňovej a colnej správy s výhľadom zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov schválená uznesením vlády č. 285 zo 7. mája 2008.

Ako sa ďalej v dôvodovej správe uvádza, program UNITAS prináša komplexnú zmenu pre dotknuté organizácie. Ministerstvo financií SR odštartovalo v prvej fáze s názvom UNITAS I. prípravu reformy daňovej a colnej správy s výhľadom na zjednotenie výberu daní, cla a poistných odvodov, ktoré je predmetom druhej fázy programu pod názvom UNITAS II. Takýto dvojfázový postup je potrebný vzhľadom na to, že dotknuté organizácie nie sú v súčasnosti pripravené na

jednorazovú realizáciu tohto zámeru. Prebiehajúca fáza UNITAS I. sa skladá z niekoľkých konkrétnych projektov. Úlohou týchto projektov je – okrem projektov spojených s oblasťou riešenia integrácie informačných systémov – analyzovať súčasný stav v daňovej a colnej správe, preskúmať možnosti ich zjednotenia a navrhnúť vecné riešenia pre optimalizáciu procesov, systému riadenia a organizovania daňovej a colnej správy.

Fáza UNITAS I. je rozčlenená do dvoch etáp, pričom prvá etapa zahŕňa reformu daňovej správy a reformu colnej správy ako samostatných organizácií a má byť ukončená k 1. 1. 2012. Druhá etapa predstavuje zlúčenie týchto zreformovaných organizácií do finančnej správy SR s termínom 1. 1. 2013. Zmeny, ktoré reforma daňovej a colnej správy s výhľadom zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov vo fáze UNITAS I. prináša, je možné zhrnúť do dvoch oblastí.

Doc. JUDr. Soňa Kubincová, PhD.

Je zamestnaná ako docentka v odbore obchodné a finančné právo na Právnickej fakulte UMB v Banskej Bystrici na oddelení obchodného, hospodárskeho a finančného práva. Špe cializuje sa na finančné právo (najmä

rozpočtové právo a právo finančného trhu) a daňové právo, ktoré ako povinné predmety tiež vyučuje. Je autorkou cca 100 publikačných

výstupov – 3 monografií, 2 učebných pomôcok, viacerých vedeckých prác a štúdií (aj v zahraničí), resp. článkov pre odborné časopisy. Od roku 2011 pôsobí tiež ako docentka na Fakulte práva Janka Jesenského v Sládkovičove.

Prvou kľúčovou oblasťou je zlúčenie daňovej a colnej správy a vytvorenie nového systému riadenia a organizovania výberu štátnych príjmov prostredníctvom vytvorenia Finančnej správy Slovenskej republiky, ktoré bude zrealizované po realizácii reformných krokov vykonaných osobitne v týchto organizáciách, predovšetkým po úprave organizačnej štruktúry daňovej správy.

Druhou oblasťou je optimalizácia konkrétnych procesov, ktorá predstavuje nový spôsob usporiadania biznis procesov. Táto plynulá reorganizácia kladie dôraz na minimalizáciu zdrojov, elimináciu plytvania prostriedkov a času. V súvislosti s optimalizáciou procesov boli navrhnuté zmeny, ktoré sú kľúčové z hľadiska reformy daňovej a colnej správy. Ide najmä o koncentráciu a zjednotenie niektorých procesov na centrálnej úrovni (napr. metodika, vnútorná správa

a pod.). Reforma daňovej a colnej správy rieši ďalej problematiku elektronizácie, riadenia zmien a kvality interných výkonov, rozvoj ľudských zdrojov a dotknutú legislatívu.

Nová právna úprava správy daní v Daňovom poriadku mala byť podkladom pre zmeny týkajúce sa programu UNITAS. Oproti zákonu č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 511/1992 Zb.“) je doteraz v zásade len akousi kozmetickou úpravou, pričom čiastočne narušila súčasnú, pomerne dlho sa tvoriacu daňovú teóriu. V niektorých prípadoch, na ktoré chcem poukázať, dokonca podľa môjho názoru zhoršila postavenie daňových subjektov. Napríklad aj tým, že pojmy použiteľné pre tento predpis sú vymedzené veľmi obširne, resp. zužujúco. Treba pripomenúť, že v roku 2011 bola schválená novela ešte neúčinného Daňového poriadku zverejnená v zbierke zákonov pod č. 331/2011 Z. z. a táto určila, že slová „daňové riaditeľstvo“ a „colné riaditeľstvo“ sa vo všetkých tvaroch zákona nahrádzajú slovami „finančné riaditeľstvo“ a slová „daňový orgán, colný orgán“ sa vo všetkých tvaroch nahrádzajú slovami „finančná správa“. Samotné postavenie orgánov štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva upravuje okrem zákona č. 479/2009 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní a poplatkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení aj zákon č. 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva, ktoré zákony vo väčšine ustanovení nadobudli účinnosť dňom 1. 1. 2012. Samotný Daňový poriadok sa napriek v tomto príspevku uvedeným nedostatkom javí na niektorých miestach prehľadnejší.

Dovolím si však poukázať na niektoré skutočnosti podľa novej právnej úpravy správy daní, ktoré môžu mať vplyv na postavenie daňových subjektov oproti právnej úprave v zákone č. 511/1992 Zb. aj vzhľadom na práva daňových subjektov.

Ustanovenie § 4 Daňového poriadku vymedzuje daňový subjekt oproti jeho vymedzeniu podľa zákona č. 511/1992 Zb. veľmi voľne – je ním osoba, ktorej tento zákon alebo osobitné predpisy (hmotnoprávne daňové zákony) ukladajú povinnosti alebo priznávajú práva.

Podľa zákona č. 511/1992 Zb. daňovým subjektom je daňovník, platiteľ dane, daňový dlžník podľa osobitného zákona, poplatník a právny nástupca fyzickej, či právnickej osoby, ktorý je ako daňový subjekt vymedzený hmotnoprávnymi daňovými predpismi, ale aj iná osoba, ak jej osobitný zákon upravujúci dane ukladá povinnosti alebo priznáva práva. Domnievam sa, že vymedzenie podľa zákona č. 511/1992 Zb. bolo jednoznačnejšie a aspoň príkladom boli vymenované subjekty, ktoré sa považujú za daňový subjekt.

Ustanovenie § 7 odsek 1 Daňového poriadku hovorí, že miestna príslušnosť správcu dane sa riadi, ak tento zákon alebo osobitné predpisy neustanovujú inak, u fyzickej osoby miestom jej trvalého pobytu a u právnickej osoby jej sídlom. Musím však poukázať na skutočnosť, že dôvodová správa k predloženému návrhu Daňového poriadku uvádza (čo by sa nemalo stať v rámci predkladania zákonov), že sídlom právnickej osoby zapísanej v obchodnom registri je podľa § 2 ods. 3 Obchodného zákonníka adresa, z ktorej sa riadi činnosť právnickej osoby, t. j. kde pravidelne zasadaajú a rozhodujú riadiace orgány právnickej osoby. Domnievam sa, že tento odkaz na Obchodný zákonník je sporný a nepoužiteľný, pretože ust. ods. 3 § 2 Obchodného zákonníka hovorí v súčasnosti niečo iné a to, že sídlom právnickej osoby a miestom podnikania fyzickej osoby je adresa, ktorá je ako sídlo alebo miesto podnikania zapísaná v obchodnom registri alebo živnostenskom registri, alebo v inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom. Znenie, ako je uvedené v dôvodovej správe, sa krátko v rokoch 2001–2004 nachádzalo aj v Obchodnom zákonníku, ale praxi a ani ochrane subjektov nevyhovovalo.

Ustanovenie § 14 Daňového poriadku stanovilo povinnosť doručovať podania elektronickými prostriedkami týmto subjektom:

- a) daňovému subjektu, ktorý je platiteľom dane z pridanej hodnoty,
- b) daňovému poradcovi, ak zastupuje daňový subjekt pri správe daní a
- c) advokátovi, ak zastupuje daňový subjekt pri správe daní. Uvedená povinnosť môže zaťažiť advokátov.

Ustanovenie § 51 Daňového poriadku umožňuje správcovi dane uložiť daňovému subjektu viesť osobitné evidencie napriek tomu, že ich nestanovuje osobitný predpis. Poznámam, že dôvodom na vedenie evidencie musí byť splnenie cieľa – správne určiť daň. Povinnosť viesť osobitné evidencie sa ukladá rozhodnutím, proti ktorému sa nepripúšťa podať odvolanie. Domnievam sa, že nemožnosť podať odvolanie v tomto prípade môže viesť aj k neodôvodnenému ukladaniu povinností. V súčasnom zákone č. 511/1992 Zb. je ustanovenie, podľa kto-

rého je správca dane oprávnený na návrh daňového subjektu alebo z vlastného podnetu zrušiť alebo zmeniť rozhodnutie o záznamovej povinnosti, pričom proti tomuto rozhodnutiu bolo možné sa odvolať. Toto právo odvolať sa z nepochopiteľných príčin v neprospech daňového subjektu z Daňového poriadku vypadlo.

Ustanovenie § 54 Daňového poriadku hovorí, že na žiadosť daňového subjektu správca dane vydá daňovému subjektu, ak nemá žiadne pohľadávky, súhlas s návrhom na výmaz z obchodného registra. Domnievam sa však, že v Daňovom poriadku chýba povinnosť predložiť tento súhlas pri žiadosti o výmaz z obchodného registra tak, ako to bolo uvedené v § 33 zákona č. 511/1992 Zb.

Štvrtá časť Daňového poriadku upravuje daňové konanie. Profesor Babčák charakterizuje daňové konanie ako postup správcov daní, daňových subjektov a tretích osôb zúčastnených na konaní pri vydávaní, preskúmaní a realizácii individuálnych daňovo-právnych aktov, ktoré upravujú procesné daňovo-právne normy. Podľa neho daňové konanie možno členiť na tieto etapy: prípravné konanie, vyrubovacie konanie, preskúmvacie konanie – konanie o opravných prostriedkoch, vyberacie – inkasné konanie (pozri Babčák, V.: *Daňové právo procesné*. ATOM Computers, Košice. 2000). Daňové konanie podľa systematiky Daňového poriadku obsahuje:

- a) všeobecné ustanovenia o začatí, prerušení, zastavení daňového konania,
- b) charakteristiku účastníka daňového konania,
- c) rozhodnutie a jeho náležitosti a lehoty na rozhodnutie,
- d) atrahovanie, t. j. možnosť druhostupňového orgánu stiahnuť vec na seba.

Medzi osobitné druhy daňového konania podľa Daňového poriadku patria:

- a) registračné konanie,
- b) vyrubovacie konanie,
- c) konanie o opravných prostriedkoch.

Daňový poriadok v rámci štvrtej časti charakterizuje aj daňové preplatky a daňové nedoplatky. Do daňového konania Daňový poriadok zaradil aj daňové exekučné konanie. Takéto členenie štvrtej časti Daňového poriadku podstatne zasiahlo do súčasnej daňovej teórie. Obdobne, ako to bolo v zákone č. 511/1992 Zb., na daňové konanie sa nevzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, čo znamená, že správca dane pri iných činnostiach neuvedených v štvrtej hlave Daňového poriadku (teda aj pri príprave daňového konania – pozri aj Prvú hlavu druhej časti Daňového poriadku §§ 36 a nasl.) použije Daňový poriadok a podporne môže použiť aj Správny poriadok.

Ustanovenie § 60 Daňového poriadku upravuje možnosti vylúčenia zamestnanca správcu dane, resp. iného príslušného orgánu z daňového konania, pričom takého zamestnanca možno vylúčiť, ak so zreteľom na jeho pomer k veci alebo k účastníkovi konania možno mať pochybnosť o jeho nezaujatosti. Dotknutý zamestnanec je povinný tieto skutočnosti oznámiť. Námietku zaujatosti môže voči zamestnancovi vzniesť aj účastník daňového konania. Zamestnanec príslušného orgánu, o ktorého nezaujatosti sú pochybnosti, môže do doby, keď bude rozhodnuté o tom, či je zaujatý, vykonať vo veci len nevyhnutné úkony. O zaujatosti zamestnanca rozhodne najbližšie nadriadený vedúci zamestnanec. Pri zaujatosti nadriadeného zamestnanca, ktorý nemá nadriadeného zamestnanca, rozhodne druhostupňový orgán. Daňový poriadok stanovuje, že námietku zaujatosti nemožno podať voči generálnemu riaditeľovi finančného riaditeľstva, čo umožňuje týmto osobám, podľa môjho názoru, neoprávnenú výhodu. V dôvodovej správe sa uvádza, že takou osobou mal byť aj starosta obce, čo do Daňového poriadku neprešlo. Domnievam sa, že právna úprava v § 24 zákona č. 511/1992 Zb. bola pre daňové subjekty priaznivejšia, mohli, resp. boli povinní neodkladne podať oznámenie príslušnému vedúcemu zamestnancovi o skutočnostiach, ktoré môžu mať za následok vylúčenie zamestnanca, teda aj generálnych riaditeľov. Podľa Daňového poriadku proti rozhodnutiu o vylúčení zamestnanca na základe námietky nie je prípustný opravný prostriedok. Ustanovenia o vylúčení zamestnanca sa analogicky podľa ustanovení Daňového poriadku použijú aj pri výkone daňovej kontroly.

Novinkou je aj **ustanovenie § 64 Daňového poriadku**, ktoré nad rámec právnej úpravy v zákone č. 511/1992 Zb. zavádza aj inštitút nulitného rozhodnutia, tzv. paakt. Nulitným rozhodnutím je rozhodnutie, ktoré

- a) ak ho vydal vecne nepríslušný správca dane; v prípade obce aj rozhodnutie, ak ho vydala aj miestne nepríslušná obec, ktorá je správcom dane,

- b) bolo vydané omylom inej osobe,
- c) nadväzuje na nulitné rozhodnutie.

Nulitné rozhodnutie so sebou nenesie žiadne právne účinky, hľadá sa naň, ako keby nebolo vydané, teda je neplatné od začiatku – od jeho vydania. Nulitu rozhodnutia (t. j. jeho absolútnu neplatnosť) posudzuje z vlastného, resp. z iného podnetu druhostupňový orgán. Ak ide o rozhodnutie ministerstva, posudzuje ho minister na základe návrhu ním určenej osobitnej komisie. O tom, že rozhodnutie je nulitné sa vydáva rozhodnutie o nulite a doručuje sa osobe, ktorej bolo predtým rozhodnutie doručené. Automaticky s vydaním rozhodnutia o nulite, by mali byť za nulitné vyhlásené aj rozhodnutia, ktoré nadväzovali na pôvodné rozhodnutie. Proti rozhodnutiu o nulite nie sú prípustné opravné prostriedky.

Daňový poriadok zaradením druhej hlavy s názvom **Osobitné daňové konania** do štvrtej časti zákona pod Daňové konanie jednoznačne stanovil, že aj na tieto konania sa nepoužije Správny poriadok, ale len ustanovenia tejto časti Daňového poriadku. V druhej hlave sú upravené registračné konanie, vyrubovacie konanie, veľmi nelogicky opravné prostriedky. Konanie o opravných prostriedkoch je vždy súčasťou každého konania (správneho, občianskoprávneho...) t. j. aj daňového konania a nemôže ísť o osobitné daňové konania. V treťom diele je upravená námietka, odvolanie, obnova konania a preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania a opäť nelogicky do tohto diele s názvom Opravné prostriedky predkladateľ zaradil aj ustanovenie týkajúce sa rozhodnutí vylúčených z možnosti ich preskúmať súdmi podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku o správnom súdnictve. Treba poznamenať, že v zákone č. 511/1992 Zb. bolo zvolené lepšie riešenie. Tiež ustanovenie § 71 Daňového poriadku upravuje možnosť uplatniť námietku, pričom ustanovenie oproti § 51 zákona 511/1992 Zb. je stručnejšie, napríklad, nestanovuje správcovi dane ako obsahovú náležitosť rozhodnutia o námietke – uviesť aj odôvodnenie jeho rozhodnutia, čo je v určitom smere v neprospech daňového subjektu. Pri ustanovení § 72 Daňového poriadku, ktoré sa týka odvolania, je potrebné poukázať na právnu úpravu v § 46 zákona č. 511/1992 Zb., ktorá bola pre odvolateľa priaznivejšia. Daňový poriadok už neumožňuje podať odvolanie proti rozhodnutiu správcu dane o zastavení konania pre nedodržanie lehoty na doplnenie podania (ak neobsahovalo povinné skutočnosti), pretože v odseku 7 uvádza, že odvolanie nie je prípustné, ak:

- a) je podané po určenej dobe,
- b) nie je podané oprávnenou osobou, resp.
- c) smeruje len proti odôvodneniu rozhodnutiu.

Opäť je potrebné sa zamyslieť nad znením odseku 7 pod a) a b) Daňového poriadku. Totiž, ak je odvolanie podané oneskorene, resp. bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený (t. j. nie je aktívne legitimovaný) malo by sa buď odmietnuť (analogicky pozri § 218 O. s. p.), resp. zamietnuť a nie ho považovať za neprípustné.

Ustanovenie § 78 Daňového poriadku vymenúva rozhodnutia, ktoré sú vylúčené z preskúmania súdmi podľa piatej časti s názvom Správne súdnictvo Občianskeho súdneho poriadku. Toto ustanovenie je do tretieho diele s názvom Opravné prostriedky zaradené nesystémovo, podľa môjho názoru patrilo medzi spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia Daňového poriadku, ako je to aj v zákone č. 511/1992 Zb. v § 100.

S programom UNITAS súviselo aj prijatie zákona č. 479/2009 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní a poplatkov, ktorý s účinnosťou od 1. 1. 2012 vymedzuje postavenie Ministerstva financií SR, Finančného riaditeľstva SR a daňových úradov v rámci výkonu štátnej správy v oblasti daní a poplatkov. Tento zákon ešte ani nenadobudol účinnosť a už bol v septembri 2011 v Národnej rade SR schválený ďalší zákon pod č. 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva (ďalej len „nový zákon“), ktorý upravuje

- a) právomoc a pôsobnosť Ministerstva financií Slovenskej republiky v oblasti daní, poplatkov a colníctva,
- b) postavenie, organizáciu, právomoc a pôsobnosť Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky a Kriminálneho úradu finančnej správy.

V prechodných ustanoveniach k novému zákonu o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva sa uvádza, že Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky a Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky podľa predpisov účinných do 31. decembra 2011 sú finančným riaditeľstvom podľa tohto zákona. Colný kriminálny úrad podľa predpisov účinných do 31. decem-

bra 2011 je Kriminálnym úradom finančnej správy podľa tohto zákona. Nový zákon o orgánoch štátnej správy v oblasti daní poplatkov a colníctva nadobudol účinnosť 1. januára 2012.

Súčasne v septembri 2011 bol v Národnej rade Slovenskej republiky schválený zákon č. 354/2011 Z. z. o finančnej správe, ktorý nadobudne účinnosť vo väčšine ustanovení až 1. januára 2013 a ktorý upravuje postavenie, organizáciu, právomoc a pôsobnosť orgánov štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva a povinnosti, oprávnenia a prostriedky colníka. Podľa tohto zákona orgánmi štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva budú:

- a) Ministerstvo financií Slovenskej republiky,
- b) Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky,
- c) finančné úrady zapojené na rozpočet finančného riaditeľstva,
- d) Kriminálny úrad finančnej správy zapojený na rozpočet finančného riaditeľstva.

Týmto zákonom sa zrušia zákon č. 652/2004 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 479/2009 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní a poplatkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a tiež zákon č. 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva. ■

RESUMÉ

Čo priniesol nový daňový poriadok?

Nový Daňový poriadok – zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť dňom 1. 1. 2011, bol, ako sa uvádza v dôvodovej správe, schválený v súvislosti s programom UNITAS, ktorý má priniesť podstatné zmeny v oblasti výberu daní, cla a odvodov a v organizácii daňových a colných orgánov. Článok poukazuje na niektoré ustanovenia, ktoré oproti pôvodnému zákonu č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov zmenia, resp. ovplyvnia postavenie správcov daní, daňových subjektov, resp. tretích osôb.

SUMMARY

Background of the new Tax Code

The new Tax Code – Act No. 563/2009 Coll. on the Administration of Taxes as amended, which took effect on 1 January 2011, was – as stipulated in the Explanatory Memorandum – adopted in connection with the UNITAS programme, which aims to introduce significant changes in the area of the collection of taxes, customs duties and contributions, as well as in the organization and system of tax and customs authorities. The article points to some provisions, which – when compared with original Act No. 511/1992 Coll. on the Administration of Taxes and Fees and on Changes in the System of Financial Authorities as amended will change the position of tax administrators, tax payers or third parties, or will have effect thereon.

ZUSAMENFASSUNG

Was hat die neue Steuerordnung mitgebracht?

Die neue Steuerordnung – das Gesetz 563/2009 GBL. über die Verwaltung von Steuern in der Fassung der späteren Vorschriften, das am 1.1.2011 wirksam geworden ist, ist – wie im Begründungsbericht angeführt – in Zusammenhang mit dem UNITAS – Programm, das wesentliche Änderungen im Bereich der Steuer-, Zoll- und Abgabenerhebung und in der Organisation von Steuer- und Zollbehörden bringen soll – verabschiedet worden. Im Artikel wird auf einige Bestimmungen, die gegenüber dem ursprünglichen Gesetz 511/1992 Slg. über die Verwaltung von Steuern und Gebühren und über die Änderungen im System der Gebietsfinanzbehörden, in der Fassung der späteren Vorschriften, abgeändert worden sind, bzw. die die Stellung von Steuerverwaltern, Steuersubjekten, bzw. Drittpersonen beeinflussen, hingewiesen.

Rozsah zodpovednosti vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome vo vzťahu k tretím osobám

Mgr. Kristína Grausová

Systémové otázky súvisiace s vlastníctvom bytov a nebytových priestorov v bytových domoch sa v aktuálnom období vynárajú čoraz častejšie. Existujúci fond odbornej literatúry však už dávno nevyhovuje požiadavkám praxe. Nasledujúcim príspevkom sa pokúsime o uchopenie fragmentov právnych vzťahov vznikajúcich pri správe bytového domu najmä v relácii k tretím osobám stojacim mimo okruhu vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome.

1 V zmysle ust. § 118 ods. 2 Občianskeho zákonníka predmetom občianskoprávných vzťahov môžu byť tiež byty alebo nebytové priestory. S ohľadom na ust. § 118 ods. 1 Obč. zákonníka tak byt ako aj nebytový priestor z právneho hľadiska nie sú vecami a spravidla ide len o časť domu (stavby) so schopnosťou byť predmetom občianskoprávných vzťahov. V súlade s dikciou ust. § 123 Obč. zákonníka je tak byt ako aj nebytový priestor predmetom vlastníctva, a to i napriek tomu, že nie je vecou.

2 Príspevok sa zameriava na otázky súvisiace so zodpovednosťou vlastníkov bytov konštruovanou na platforme ustanovení BytZ. V ďalšom texte príspevku sa pri použití pojmu „byt“ budeme zaoberať výslovne otázkami týkajúcimi sa bytov, na ktoré sa vzťahuje úprava BytZ, pokiaľ z kontextu nevyplynie niečo iné. Byty nachádzajúce sa v iných ako bytových domoch a byty priamo vyňaté z pôsobnosti BytZ sa spravujú výlučne režimom Občianskeho zákonníka a pri na-

Problematica vlastníctva bytov a nebytových priestorov (ďalej v texte pre zjednodušenie upúšťame od výslovného uvádzania nebytových priestorov, závery tu uvedené však bezvýnimočne platia i pre typovo zhodné právne vzťahy týkajúce sa nebytových priestorov v bytových domoch) sa začína úpravou v zákone č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“)¹ a vyúsťuje na základe právnej normy obsahnutej v ustanovení § 125 ods. 1 Občianskeho zákonníka do osobitnej regulácie zákonom č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov² (ďalej len „BytZ“), teda právneho predpisu už tradične oddeleného od všeobecného kódexu súkromného práva.³

Na web stránkach bývalého Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky bol dňa 10. 2. 2010 uverejnený materiál s názvom „Konceptia štátnej bytovej politiky do roku 2015“ (ďalej len „Materiál“), schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 96 z 3. 2. 2010.⁴ Javí sa nám ako účelné v rámci úvodu do skúmanej matérie **vybrať** z hlavného dokumentu Materiálu **niekoľko východiskových téz.**

V **trhovom hospodárstve primárnu zodpovednosť za obstaranie vlastného bývania nesie občan.**⁵ V tomto duchu pri riešení vlastného bývania **musí zabezpečiť** všetky činnosti a aktivity súvisiace s prípravou a realizovaním investície (napr. financovanie, pozemok, inžinierske siete, rokovania so zhotoviteľom stavby a pod.) a zároveň **v plnom rozsahu riešiť všetky problémy súvisiace s užívaním bytu** (zabezpečenie finančných zdrojov, **správa a prevádzka**, technické kontroly, opravy a pod.). Pôsobnosť štátu musí byť zameraná najmä na tvorbu **potrebného legislatívneho rámca** pre jednotlivé subjekty v sektore bývania, tvorbu nevyhnutných ekonomických nástrojov dotačnej, úverovej a daňovej politiky, ako aj na nevyhnutnú metodickú činnosť v tejto oblasti.

Podľa zistení Štatistického úradu SR k 31. 12. 2008 mala Slovenská republika 5 412 254 obyvateľov. Zo sčítania obyvateľov, domov a bytov, ktoré sa uskutočnilo k 26. 5. 2001 a na základe odborných prepočtov **k 31. 12. 2008 bytový fond v SR tvorilo cca 1 988 000 bytov**, z toho bolo cca 1 768 000 bytov trvalo obývaných. Pri prepočítaní na tisíc obyvateľov potom pripadalo k 31. 12. 2008 na Slovensku cca 367 všetkých bytov, resp. cca 327 bytov trvalo obývaných (pri sčítaní v roku 2001 to bolo cca 350 všetkých bytov, resp. cca 310 trvalo obývaných bytov). Pokiaľ ide o intenzitu byto-

Mgr. Kristína Grausová
Absolventka Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty (2010).
V súčasnosti pôsobí na pozícii advokátskeho koncipienta. Je externým

doktorandom na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v študijnom programe občianske právo.

vej výstavby, v ďalšom období by sa na Slovensku mala pohybovať okolo štyroch dokončovaných bytov na tisíc obyvateľov ročne.

Značná časť bytov v bytových domoch vykazuje **nedostatky**, ktoré sú spôsobené prekročením životnosti a opotrebovaním stavebných konštrukcií a inštaláčnych rozvodov, čo znižuje ich úžitkovú hodnotu, zvyšuje prevádzkové náklady a môže viesť k vzniku porúch, ktoré môžu negatívne vplývať na zdravie obyvateľstva a bezpečnosť užívania stavieb.

Vlastnícke bývanie na Slovensku predstavuje najrozšírenejšiu formu bývania. Pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 bolo z celkového počtu bytov v Slovenskej republike **75,9 % bytov** vo vlastníctve **občanov** (cca 50 % v rodinných domoch a **26 % v bytových domoch**), vo vlastníctve **bytových družstiev bolo 14,9 % bytov** a vo vlastníctve **iných subjektov bolo cca 9,2 % bytov**. Vlastnícke bývanie je spravidla určené pre bývanie príjmovo stredných a vyšších skupín obyvateľstva.

Súčasne je potrebné **v legislatívnej úprave zvýšiť zodpovednosť vlastníkov za technický stav domu** a zároveň zo zákona stanoviť **povinnosť vytvorenia spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome** s tým, že výkon niektorých činností bude potrebné zabezpečiť zmluvne u autorizovanej osoby.

Byty v bytových domoch sú spravované vytvorením spoločenstiev vlastníkov bytov a nebytových priestorov alebo uzatvorením zmluvy o výkone správy. V obidvoch prípadoch sú evidované **problémy pri zabezpečovaní služieb správy a pri hospodárení s touto časťou bytového fondu**, a to najmä v súvislosti **s vymedzením príslušných povinností jednotlivých účastníkov** ako aj s odbornou spôsobilosťou fyzických alebo právnických osôb zabezpečujúcich správu. Ďalšie skvalitňovanie procesov prevádzky a údržby bytového fondu sa dá dosiahnuť zmenou legislatívneho rámca pre poskytovanie služieb a zabezpečovanie správy bytov, a to spracovaním nového **zákona o správe bytov**.

Pre prehľadnosť sú ďalej uvedené **prioritné úlohy**, ktoré je treba pri naplňaní princípov koncepcie štátnej bytovej politiky do roku 2015 realizovať:

...

2. Spracovať **nový zákon o podmienkach správy bytových domov**.
do 31. 12. 2012
Z: **MVRR SR**
3. Pripraviť **novelizáciu súčasného znenia zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov**.
do 31. 12. 2012
Z: **MF SR**

Rozhodujúcim a najpodstatnejším faktom ponúkaným z vyššie uvedeného textu, z ktorého budeme i v ďalšom vychádzať je skutočnosť, že **bytový fond** v Slovenskej republike spadajúci pod právny režim BytZ predstavuje zhruba **820 000⁶ bytových jednotiek**, čiže ide zhruba o 820 000 vlastníkov (reálne ich pravdepodobne bude niekoľkonásobne viac),⁷ ktorých sa týkajú dennodenné rozhodnutia pri hospodárení s ich majetkom. Títo vlastníci v súvislosti s ním do právnych vzťahov pravidelne vstupujú a v naznačených právnych vzťahoch reálne existujú. **Pravdepodobnosť vzniku sporov pri správe bytového domu je preto enormne vysoká.**

Platná a účinná právna úprava

V tejto časti najskôr stručne zrekapitulujeme podstatné súvislosti právnej úpravy viažucej sa k vlastníctvu bytového domu.

Keďže byt nie je vecou, pričom stavebnotechnicky a právne je časťou bytového domu, z pohľadu veci vyplýva, že zákonodarca sa snažil samostatne konštruovať právny režim pre vzťahy týkajúce sa bytového domu ako celku.⁸ Využil na to už existujúci inštitút podielového spoluvlastníctva a formuláciami „súčasne“ a „nerozlučne spojené“ ho naviazal na vlastníctvo konkrétneho bytu.⁹ Veľkosť spoluvlastníckeho podielu je určená podielom podlahovej plochy bytu alebo nebytového priestoru k úhrnu podlahových plôch všetkých bytov a nebytových priestorov v dome.¹⁰

šich úvahách sú z tohto dôvodu účelovo vynechávané.

- 3 Na tomto mieste nemožno opomenúť, že v rámci prebiehajúcich rekodifikačných prác v súkromnom práve sa zrejme uvažuje o zjednotení a začlenení problematiky vlastníctva bytov a nebytových priestorov priamo do textu nového Občianskeho zákonníka, čo možno hodnotiť len pozitívne. Bližšie k uvedenému na internetovom portáli Ministerstva spravodlivosti SR.
- 4 Materiál pozostáva z niekoľkých dokumentov a obsahuje okrem iného vybrané štatistické ukazovatele bytovej politiky celoeurópskeho priestoru.
- 5 Pod použitým pojmom „občan“ mal autor zrejme na mysli „každá fyzická osoba“.
- 6 Pri odhade vychádzame z vyššie citovaných údajov, keď ide približne o hodnotu 41 % z celkového počtu dvoch miliónov na bývanie určených jednotiek (ide o všetky bytové jednotky, vrátane rodinných domov), pričom 41 % predstavuje súčet kategórie bytov v bytových domoch vo vlastníctve občanov (26 %) a bytov v bytových domoch vo vlastníctve bytových družstiev (14,9 %).
- 7 Byty v bytových domoch sú spravidla v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Výnimočné nie sú ani prípady bytov v podielovom spoluvlastníctve. Počet subjektov zúčastnených na takomto hospodárení sa teda v dôsledku uvedeného násobí.
- 8 BytZ v tejto súvislosti definuje „spoločné časti domu“, „spoločné zariadenia domu“ a „príslušenstvo“ (ďalej spolu aj „spoločné časti domu“).

9 Podľa ustanovenia § 2 ods. 2 BytZ *bytovým domom sa na účely tohto zákona rozumie budova, v ktorej je viac ako polovica podlahovej plochy určená na bývanie a má viac ako tri byty a v ktorej byty a nebytové priestory sú za podmienok ustanovených v tomto zákone vo vlastníctve alebo spoluvlastníctve jednotlivých vlastníkov a spoločné časti domu a spoločné zariadenia tohto domu sú súčasne v podielovom spoluvlastníctve vlastníkov bytov a nebytových priestorov. V zmysle ustanovenia § 13 ods. 1 BytZ s vlastníctvom bytu a nebytového priestoru v dome je nerozlučne spojené spoluvlastníctvo spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, príslušenstva a spoluvlastníctvo alebo iné spoločné práva k pozemku.*

10 Ustanovenie § 5 ods. 1 písm. b) BytZ, pričom podľa citovanej právnej normy sa spoluvlastníci môžu na veľkosti spoluvlastníckych podielov na príslušenstve pozemku dohodnúť inak.

11 V zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 BytZ *ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahuje sa na práva a povinnosti vlastníkov domov, bytov a nebytových priestorov Občiansky zákonník a osobitné predpisy.*

12 Článok 20 ods. 3 prvá veta Ústavy SR.

13 V samotnom texte BytZ na viacerých miestach absen-tuje precíznosť pojmoslovia. Ako príklad uvádzame ustálené pojmy „**vlastník bytového domu**“ a „**vlastník bytu a nebytového priestoru**“, ktoré sú, zdá sa, používané *promiscue* bez hlbšieho uváženia nad výraznou rozdielnosťou ich obsahu. Účasť subjektu na právach a povinnostiach

Kľúčovým sa ukazuje i ustanovenie § 3 ods. 1 BytZ,¹¹ ktorým bol okrem iného založený vzťah tohto zákona k Občianskemu zákonníku. Ustanovenia Občianskeho zákonníka sa použijú na práva a povinnosti vlastníkov domov, bytov a nebytových priestorov **subsidiárne**.

Vlastníctvo zaväzuje.¹² Spoluvlastníci spoločných častí bytového domu¹³ sú povinní zabezpečiť a udržiavať predmet svojho vlastníctva – bytový dom v stave zodpovedajúcom jeho základnému účelu, ktorým je uspokojovanie bytových potrieb spoluvlastníkov bytového domu.¹⁴ Inak povedané, o blaho každého vlastníka bytu pri užívaní jeho výlučného vlastníctva sa z povahy veci starajú všetci vlastníci bytov v bytovom dome ako spoluvlastníci spoločných častí domu – všetci za jedného, jeden za všetkých.

V tejto súvislosti sa hovorí o správe bytového domu, ktorá môže byť vykonávaná jednou z dvoch foriem, a to **zriadením spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome** (ďalej len „spoločenstvo“) alebo **uzavretím zmluvy o výkone správy tretím subjektom, tzv. správcom**. Samotnou správou domu sa rozumie obstarávanie služieb a tovaru správcom alebo spoločenstvom **pre vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome**. Z logiky veci teda vyplýva, že správa domu sa môže v konkrétnostiach realizovať

- interným spôsobom, t. j. vlastnými personálnymi a materiálnymi kapacitami spoločenstva alebo správcu, alebo
- externým spôsobom, t. j. vstupom do záväzkových vzťahov s tretími osobami.

Priamym následkom tejto zákonodarcom zvolenej konštrukcie je axióma, že **spoluvlastníci spoločných častí bytového domu nevykonávajú a ani nemôžu vykonávať správu bytového domu samostatne vo vlastnom mene**. Všetky **právne úkony** vlastníkov bytov a nebytových priestorov, týkajúce sa správy bytového domu **robí buď spoločenstvo** (ako právnická osoba s vlastnou právnou subjektivitou), **alebo správca** (ako právnická alebo fyzická osoba podnikateľ, vždy s vlastnou právnou subjektivitou, v zásade osoba odlišná od spoluvlastníkov bytového domu), *tertium non datur*.

Vyvstáva otázka, **koho právne úkony urobené pri správe bytového domu zaväzujú, z akého dôvodu a v akom rozsahu**. Ak načrtnutú otázku povýšime do momentu, keď pri plnení záväzkov zo zmlúv uzavretých pri správe bytového domu vznikne konflikt, resp. dôjde k porušeniu povinností jednou zo zmluvných strán, na rade je **potreba ochrany ohrozených, či porušených práv a právom chránených záujmov v súdnom konaní**. Práve tu sa začína náš záujem o predostretú matériu i s ohľadom na procesné súvislosti.

Sme presvedčení o tom, že osobitnej sporovej agende týkajúcej sa bytov by mal byť venovaný oveľa väčší priestor nielen v rámci šírenia osvedy s ohľadom na súčasný masový rozsah vlastníctva bytov, ale najmä preto, že **jedinou možnosťou ako sa dá prispieť k odstráneniu systémových nedostatkov**, ktoré nedokonalé znenie platnej a účinnej právnej úpravy v sebe obsahuje, **je odborná diskusia**.

Z výrazne rozsiahlej a v poslednom období bližšie komplexne nepreskúmanej¹⁵ problematiky vlastníctva bytov a nebytových priestorov si tak vyberáme **okruh hmotnoprávných a procesných súvislostí týkajúcich sa súdnych sporov z právnych úkonov súvisiacich so správou bytového domu**. Dúfame, že našim príspevkom podnietime ďalšiu diskusiu k načrtnutej téme, ktorá by mohla mať priaznivé účinky na spory spoluvlastníkov bytových domov, ktoré sú aktuálne na okraji záujmu odbornej verejnosti.

Spoločenstvo a právne úkony týkajúce sa správy bytového domu

Ako bolo načrtnuté vyššie, zákonodarca metodicky nerozlišuje medzi „vlastníkom bytu a nebytového priestoru“ a „vlastníkom bytového domu“. Tomu korešponduje aj ustanovenie § 6 ods. 1 BytZ, podľa ktorého sa na správu bytového domu zriaďuje *spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome*. Sme presvedčení o nesprávnosti takto ustáleného všeobecného názvu, keďže podstatou správy bytového domu je predovšetkým starostlivosť **o bezproblémové fungovanie bytového domu**. Až zabezpečením riadnej starostlivosti o bytový dom ako celok začína starostlivosť o súbor jednotlivých bytov, čo si vlastníci domu často nemajú možnosť uvedomiť, i na základe nesprávne zvolenej terminológie.¹⁶ Vhodnejším právnym ter-

mínom na pomenovanie subjektu takejto správy bytového domu je podľa nás **spoločenstvo spoluvlastníkov bytového domu**. Uvedomujúc si, žiaľ, iné a oveľa zásadnejšie nedostatky BytZ, poznámka v tomto odseku je smerovaná iba ako marginálna úvaha *de lege ferenda* do značne vzdialenejšej budúcnosti. Na druhej strane, schopnosť výberu vhodnej právnej terminológie a jej precízne používanie v texte zákona je znakom dostatočne vysokej odbornej úrovne legislatívneho aparátu štátu.

In medias res. Ak sa vykonáva v bytovom dome správa formou spoločenstva, je otázka právneho konania na prvý pohľad jednoduchá. Spoločenstvo je právnická osoba, koná štatutárnym orgánom (predseda) a v zmysle ustanovenia § 7b ods. 2 prvej vety BytZ **uzatvára zmluvy v rozsahu svojej činnosti podľa tohto zákona...** Zrejme vo vlastnom mene, o čom by nás okrem už citovaného ustanovenia malo nepochybne presvedčiť aj ustanovenie § 9 ods. 2 BytZ.¹⁷ V tejto súvislosti dávame do pozornosti, že **predmetné ustanovenie je v zákone od jeho prijatia v roku 1993 a to v nezmenenej podobe**.

Na základe uvedeného by teda po vzniku konfliktu napríklad zo zmluvy o dielo **žaloval zhotoviteľ** (tretia osoba) **spoločenstvo** (právnickú osobu), ktoré s ním uzavrelo zmluvu **vo svojom mene** (text zákona „uzatvára zmluvy“ a „zaväzujú spoločenstvo“). V našom modelovom prípade by spoločenstvo bolo v spore neúspešné, judikovanú pohľadávku by však i napriek tomu nespĺnilo v paričnej lehote a v spore úspešný zhotoviteľ by následne podal návrh na začatie exekúcie. Exekútor v tomto momente začne svoje úkony smerovať k zaisteniu majetku povinného – spoločenstva a tu spravidla nastáva zásadný problém. **Dostať sa k majetku spoločenstva môže byť vo väčšine prípadov výrazne zložité, ak nie až vyslovene nemožné**. Spoločenstvo vlastníkov totiž v praxi v zásade nijaký vlastný majetok nemá.

Majetok spoločenstva

V zmysle ustanovenia § 7b ods. 1 BytZ spoločenstvo **hospodári** s úhradami vlastníkov, fondom prevádzky a s majetkom získaným svojou činnosťou. Osud úhrad vlastníkov, fondu prevádzky a ostatného majetku je daný ustanovením § 7b ods. 4 druhá veta BytZ.¹⁸ **Majiteľom účtu¹⁹ domu zriadeného spoločenstvom v banke sú vlastníci bytov a nebytových priestorov v dome; spoločenstvo je príslušné disponovať s finančnými prostriedkami na účte domu...**

Spoločenstvo teda **nemá** likvidný majetok (ani hotovosť, ani finančné prostriedky na bankových účtoch), **nemôže** nadobúdať nehnuteľnosti a **nemôže** nadobúdať byty a nebytové priestory. Mohlo by sa zdať, že majetkom spoločenstva sú hnutelné veci, ktorými zabezpečuje správu (napr. hrable, kosačka, či iné náradie na drobné opravy a pod.), avšak sme presvedčení o tom, že takýto inventár musí byť v podielovom spoluvlastníctve vlastníkov bytov tak, ako je to so všetkými ostatnými vyššie uvedenými majetkovými hodnotami vlastníkov bytov. Tento jednoduchý záver vyplýva zo skutočnosti, že finančné prostriedky, za ktoré sa všetky hnutelné veci „spoločenstva“ zaobstarávajú, patria týmto vlastníkom. Kúpa predstavuje len zmenu charakteru majetku, z účtovného hľadiska ide len o presun aktív vlastníkov z finančných prostriedkov deponovaných na bankovom účte na (drobný) majetok. Navyše, spoločenstvo ako subjekt v konečnom dôsledku nemá „na krytie“ takejto transakcie žiadne prostriedky. Inak povedané, nemá aký majetok transformovať na prípadný (drobný) majetok, hnutelné veci. Jedinou potenciálnou majetkovou hodnotou spoločenstva sú tak **pohľadávky voči vlastníkom bytov**, ktoré budú opísané nižšie.

Podľa legálnej definície správy bytového domu ide o **obstarávanie služieb a tovaru, ktorými správca alebo spoločenstvo zabezpečuje pre vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome...**²⁰ Máme za to, že spoločenstvo ako subjekt s právnou subjektivitou vykonáva správu bytového domu **ako nepriamy zástupca** všetkých vlastníkov bytov, teda **vo vlastnom mene, na účet vlastníkov bytov**.

Vykonávanie správy bytového domu spoločenstvom ako tretím subjektom je teda na základe ustanovenia § 6 ods. 2 BytZ v súčte s uzavretou zmluvou o spoločenstve typickým príkladom nepriameho zastúpenia. Zástupca (spoločenstvo) vystupuje vo vzťahu k tretím osobám vo vlastnom mene, avšak právne úkony robí výlučne pre vlastníkov bytov. Je možné konštatovať, že

súvisiacich s bytovým domom ako celkom je viazaná na existenciu spoluvlastníctva k spoločným častiam bytového domu, nie na existenciu vlastníctva k jednotlivému bytu. Nerozlučná spojitosť vlastníctva jednotlivého bytu so spoluvlastníctvom k spoločným častiam bytového domu je z tohto pohľadu len **zákonodarcom výslovne konštruovanou okolnosťou**. Inými slovami, **vlastník bytu sa podieľa na hospodárení bytového domu** (spoločnej veci) nie z dôvodu, že je vlastníkom bytu, s ktorým je nerozlučne spojené spoluvlastníctvo spoločných častí bytového domu, ale **z dôvodu, že samotné spoluvlastníctvo spoločných častí bytového domu existuje**. Predmetné vzťahy nemožno zamieňať a tomu by sa mal podriaďiť i zákonodarca pri ďalších zásahoch do BytZ.

14 V ďalšom texte používame pre označenie vlastníkov bytov a nebytových priestorov aj ustálené spojenie „spoluvlastníci bytového domu“, prípadne „spoluvlastníci spoločných častí bytového domu“, resp. skrátené „vlastníci bytov“. Všetky uvedené modalitty je preto potrebné vnímať po obsahovej a významovej stránke ako rovnocenné. Volíme tak výlučne z dôvodu zvýraznenia okolnosti prezentovanej v predchádzajúcej poznámke bez ohľadu na skutočnosť, že teoreticko-právne koncepcie vlastníctva bytov zaradených do sústavy bytového domu narábajú s vyššie uvedenými slovnými spojeniami oveľa opatrnejšie. Bližšie k tomu v diele Novotný, Fiála, Horák, Oehm, Holejšovský: **Zákon o vlastníctví bytů. Komentář. 4. vydání**. Praha: C. H. Beck, 2011.

- 15 Bytom a nebytovým priestorom sa na vedeckej úrovni venoval naposledy akademik prof. Štefan Luby na prelome 60. a 70. rokov minulého storočia.
- 16 Strecha, ktorá zateká je problémom všetkých spoluvlastníkov a nielen vlastníka bytu na najvyššom poschodí. Nefungujúci výťah je problémom všetkých spoluvlastníkov, vrátane vlastníka bytu na prízemí a prvom poschodí domu.
- 17 V zmysle ustanovenia § 9 ods. 2 BytZ **právne úkony týkajúce sa domu, spoločných častí domu a spoločných zariadení domu, príslušenstva a pozemku zaväzujú spoločenstvo**, a ak sa spoločenstvo nezriadi, zaväzujú všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome.
- 18 V zmysle ustanovenia § 7b ods. 4 druhá veta BytZ **spoločenstvo je povinné finančné prostriedky vybrané od vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome alebo získané vlastnou činnosťou zhromažďovať len na účtoch v banke**.
- 19 Uvedené ustanovenie je potrebné nepochybne vykladať tak, že všetky pohľadávky majiteľa účtu voči banke sú jeho majetkom. V exekúcii vedenej voči disponentovi účtu (spoločenstvu) na takéto pohľadávky majiteľa účtu voči banke **v žiadnom prípade siahnuť nemožno**.
- 20 Ust. § 6 ods. 2 BytZ.
- 21 Ust. § 727 Občianskeho zákonníka.
- 22 Švestka, J., Spáčil, J., Škárková, M., Hulmák, M. a kol. **Občiansky zákoník II. § 460 až 880. Komentár**. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 2207.

naznačenou konštrukciou sa vytvára medzi vlastními bytov a spoločenstvom *ex lege* vzťah príkazcu a príkazníka, teda faktická príkazná zmluva. Následne, sledujúc príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré by sa mali podľa nás na vytvorený vzťah použiť prinajmenšom analogicky, **príkazník je povinný na príkazcu previesť všetok úžitok z vykonaného príkazu**.²¹ *Toto pravidlo platí iba v prípadoch, keď príkazník konal vlastným menom, teda ako nepriamy zástupca príkazcu. Zmyslom tohto pravidla je vyjadrenie povinnosti príkazníka vydať (prenechať) príkazcovi všetok úžitok, ktorý na základe vykonávania príkazu získal (teda napr. veci, peniaze, dokumenty); ak príkazník konal vlastným menom (ako nepriamy zástupca), je povinný urobiť úkon, ktorým úžitky prevedie na príkazcu (napr. postúpi mu pohľadávku). V tejto skutočnosti sa prejavuje jeden z pojmových znakov príkazu, a síce, že príkazník vykonáva svoju činnosť pre príkazcu, teda v jeho záujme, a všetky úžitky tak nadobúda pre neho; preto mu musí taktiež vydať (prenechať) všetko, čo pri tejto činnosti získal.*²²

Úžitok zo spoločenstvom vykonaných úkonov pri správe bytového domu môže mať rôznu povahu. V prípade opráv domu, dodávky tepla, elektrickej energie, upratovania a pod. sa úžitok (plnenie) dostaví priamo každému vlastníkovi bytu. Pokiaľ je z povahy prijímaného plnenia zrejme, že úžitok inkasuje spoločenstvo,²³ je povinné bezodkladne po vykonaní činnosti a dostavení sa úžitku tento v celosti vydať (prenechať) vlastníkom bytov. Všetky právne úkony spoločenstva, v ktorých vystupuje pri správe bytového domu sa tak v konečnom dôsledku dejú k prospechu vlastníkom bytov bez výnimky.

Vnútorňý vzťah medzi príkazcom (spoluvlastníkmi bytového domu) a príkazníkom (spoločenstvom) tým však nie je definitívne ukončený. Nevysporiadanými zostávajú povinnosti, slovami zákonného textu *potrebné a užitočné náklady vynaložené pri vykonávaní príkazu*. Sme presvedčení o tom, že naznačená zodpovednosť rovina predmetného interného právneho vzťahu ideologicky nasleduje právnu normu v ustanovení § 728 Občianskeho zákonníka.²⁴ *Realizácia povinnosti k náhrade nákladov predpokladá, že príkazník splní svoju povinnosť predložiť príkazcovi vyúčtovanie (§ 727 Občianskeho zákonníka). Kým tak príkazník neurobí, nemôže sa príkazca dostať do omeškania s náhradou nákladov (§ 520, 522 Občianskeho zákonníka), pretože v tejto situácii ani nevie, aké náklady príkazník vynaložil, a o to viac nemôže posúdiť ich potrebnosť a užitočnosť.*²⁵ Pravidlo o vyúčtovaní nákladov je v prípade správy bytov modifikované textom ustanovenia § 7b ods. 3 BytZ. Vykonáva sa minimálne raz ročne, nič však nebráni spoločenstvu vyúčtovať náklady vlastníkom bytov jednotlivo pri ich vzniku. Na naznačených systémových východiskách o vzniku náhradovej povinnosti príkazcu voči príkazníkovi podľa ustanovení Občianskeho zákonníka teda špeciálna úprava BytZ nič nemení. Zjednodušene, spoločenstvo môže žiadať od vlastníkov bytov preddavky na vykonanie príkazu (*ex ante*) alebo môže žiadať náhradu už vynaložených prostriedkov (*ex post*).

Pri výkone správy bytového domu teda spoločenstvu ako príkazníkovi voči vlastníkom bytov ako príkazcom vznikajú pohľadávky a stávajú sa tak jedinou potenciálne exekvateľnou majetkovou hodnotou spoločenstva. Ide však o **pohľadávky voči jednotlivým vlastníkom bytov**, vznikajúce z titulu nepriameho zastúpenia pri právnych úkonoch týkajúcich sa správy bytového domu. Z titulu tvorby fondu prevádzky, údržby a opráv, či iných (akýchkoľvek) fondov a úhrad **pohľadávky spoločenstvu voči vlastníkom bytov nevznikajú**, keďže tieto sú od počiatku určené k uloženiu (kumulované) na bankovom účte vlastníkov bytov, nie spoločenstva.²⁶ **Spoločenstvo žiadnymi inými majetkovými hodnotami nedisponuje**.

Pri hlbšom skúmaní ustanovenia § 728 Občianskeho zákonníka však vyvstáva otázka, **ktorým okamihom vznikajú vyššie opísané pohľadávky spoločenstva**. Viaže sa ich vznik na okamih vzniku pohľadávok z právnych úkonov týkajúcich sa správy bytového domu urobených spoločenstvom s tretími osobami, či na inú právnu skutočnosť?

Ustáľiť všeobecné pravidlo momentu vzniku jednotlivých pohľadávok spoločenstva ako príkazníka voči vlastníkom bytov ako príkazcom môže byť zložité. V zmluve o spoločenstve a iných vnútorných dokumentoch spoločenstva si môžu zmluvné strany dohodnúť lubovoľný spôsob i rozsah vysporiadania ich vnútorných vzťahov, na čo samozrejme tretie osoby zúčastnené na právnych vzťahoch so spoločenstvom nemajú nijaký dosah. Dokonca sú tieto skutočnosti pre ne absolútne neznáme a nezistiteľné.

Ďalej je tu fakt, že spoločenstvo nemá vlastné prostriedky na to, aby mohlo plniť záväzky z právnych úkonov, ku ktorým sa pri správe bytového domu zaviazalo. Spôsob vyrovnania záväzkov medzi spoločenstvom a vlastními bytov *ex post* je v dôsledku uvedeného vylúčený.

Zostáva možnosť vyrovnaní *ex ante*, či v predchádzajúcom texte neuvedená priama participácia vlastníkov bytov na plnení záväzkov. Nasledujúc prezentované, spoločenstvo môže s prostriedkami vlastníkov bytov disponovať²⁷ (priama participácia vlastníkov bytov na plnení) a rovnako môže požiadať vlastníkov bytov o primeranú zálohu.²⁸ Avšak ani jedno z toho nemusí. Pokiaľ nám je známe, platná a účinná právna úprava nepozná spôsob, **ako donútiť disponenta bankového účtu k dispozícii s cudzími prostriedkami na cudzom bankovom účte, či spôsob, ako donútiť príkazníka vyžiadať si primeraný preddavok na splnenie príkazu**, a to ani v rámci exekučného konania.

Sme presvedčení o tom, že z právneho úkonu spoločenstva (ak je urobený ako je vyššie uvedené v mene spoločenstva) s treťou osobou, **vlastníkom bytov voči spoločenstvu nevzniká žiadny konkrétny záväzok**. Nastáva tak situácia, keď spoločenstvo je voči tretej osobe z právneho úkonu zaviazané, avšak tým, že povinnosť nesplní a ani nepožiadá o primeraný preddavok, na splnenie záväzkov nebude mať dostatok (exekvovateľných) prostriedkov. Pohľadávky z interného vzťahu medzi príkazníkom a príkazcom v tomto prípade môžu vzniknúť až vynaložením potrebných a užitočných nákladov, čo sa vzhľadom na konkrétne okolnosti nikdy nestane. Vznik pohľadávok spoločenstva voči jednotlivým vlastníkom bytov je tak ponechaný výlučne na vôľu spoločenstva, ktoré zásadne nemusí mať záujem na ich vzniku. **Spoločenstvo rovnako nebude mať záujem na zväčšovaní svojho majetku (vzniku pohľadávok) v období, keď mu hrozí, prípadne voči nemu už prebieha exekúcia.**

Pripúšťame, že spomínanou možnosťou „nútenia“ spoločenstva k vytváraniu pohľadávok voči vlastníkom bytov by sa hypoteticky dalo zaoberať v rámci prebiehajúceho konkurzu²⁹ spoločenstva. Pohľadávku z právneho úkonu, týkajúceho sa správy bytového domu má však v našom modelovom prípade tretia osoba (zhotoviteľ) voči spoločenstvu. Zo samotnej existencie tohto právneho vzťahu sa existencia korešpondujúcej pohľadávky spoločenstva voči konkrétnemu vlastníkovi bytu, ktorá by mohla byť speňažená, podľa nás nedá dovodiť.

Nemožno obísť bez zmienky skutočnosť, že prevažná väčšina plnení záväzkov spoločenstva prebieha modalitou priamej participácie vlastníkov bytov na základe dispozície spoločenstva.³⁰ Pohľadávky spoločenstva voči vlastníkom bytov teda bežne nevznikajú. Spoločenstvo bude v zásade bezmajetné.

Zodpovedajúci subjekt

Oprávnenému by po neúspešnej exekúcii zostala jediná možnosť, ktorou je brať za spôsobenú škodu (tretej osobe) na zodpovednosť **predsedu** spoločenstva. Domnelé právo tretej osoby domáhať sa náhrady škody priamo voči predsedovi by mohlo vyplývať z ustanovenia § 7c ods. 4 BytZ. Je však otázne, do akej miery možno predpokladať úspešnosť takto vzneseného nároku treťou osobou.³¹ Významnú úlohu pri rozhodovaní tretej osoby o ďalšom osude jej žalovateľných nárokov bude zohrávať rovnako priemet takto opísanej situácie do konkrétneho časového rámca nezriedka aj niekoľkých rokov trvania každého z opísaných súdnych sporov (hovoríme tu minimálne o dvoch samostatných sporoch). V neposlednom rade, príslub hojenia zhotoviteľových „škôd“ z majetku predsedu spoločenstva, ktorý by v najnepriaznivejšom prípade nebol ani vlastníkom bytu v bytovom dome, či akéhokoľvek iného majetku, môžeme v načrtnutých súvislostiach smelo označiť prívlastkom pochybný.

Pri riešení modelovej situácie so zmluvou o dielo a neuspokojeným zhotoviteľom sa teraz vrátme opäť do štádia pred prvým súdnym konaním. Položená otázka by mala znieť: **„Je spoločenstvo jediným subjektom, ktoré možno pri neplnení záväzkov týkajúcich sa správy bytového domu žalovať?“** Jednoznačná odpoveď sa hľadá ťažko. Teória právnych úkonov hovorí jasne, pasívne vecne legitimovaným v takomto spore má byť jedine a výlučne účastník právneho vzťahu. **Spoločenstvo predsa robí právne úkony vo svojom mene**, ostatné okolnosti by mali byť irelevantné.

Ako už bolo uvedené vyššie, pri výkone správy bytového domu by mali vznikať záväzky priamo spoločenstvu. BytZ však v rámci ustanovenia § 7b ods. 5 druhej³² a tretej³³ vety vytvára zaujímavú konštrukciu. Návetie ustanovenia § 7b ods. 5 druhej vety evokuje variant výkladu, podľa

23 Naznačený variant je v praxi ťažko predstaviteľný, avšak nie nemožný.

24 Podľa ust. § 728 Obč. zákonníka príkazca je povinný, ak sa inak nedohodlo, poskytnúť príkazníkovi **vopred na jeho žiadosť primerané prostriedky** nevyhnuté na splnenie príkazu a **nahradiť príkazníkovi potrebné a užitočné náklady vynaložené pri vykonávaní príkazu**, a to aj keď sa výsledok nedostavil.

25 Op. cit. sub 22, str. 2209.

26 Podľa ust. § 7b ods. 4 druhej vety BytZ je spoločenstvo povinné všetky finančné prostriedky vybrané od vlastníkov zhromažďovať na účte v banke, ktorého majiteľom sú vlastníci bytov.

27 V súlade s ustanovením § 7b ods. 4 tretia veta BytZ.

28 V súlade s ust. § 728 Obč. zákonníka.

29 Bolo by zaujímavé sledovať priebeh konkurzu spoločenstva, keďže sme presvedčení o tom, že spoločenstvo okrem už spomenutých potenciálnych pohľadávok nemá žiaden majetok a práva a povinnosti vlastníkov bytov (z právnych úkonov týkajúcich sa správy) nemôžu byť konkurzom spoločenstva nijako dotknuté. Zároveň sa vynárajú otázky, či je konkurz tou správnu modalitou pre riešenie úpadku spoločenstva. V zmysle ust. § 7d ods. 1 písm. c) BytZ je vyhlásenie konkurzu jediným zo spôsobov zrušenia spoločenstva, pre vlastníkov však z uvedeného nevyplýva povinnosť zabezpečiť následnú správu bytového domu inou formou (treťou osobou – správcom), alebo nemožnosť opätovného zriadenia spoločenstva. Tým by mohol vzniknúť priestor na výraznú manipuláciu s poskytnutými plneniami

zmluvných partnerov spoločností a značná nerovnováha a právna neistota pri vstupe tretej osoby do právnych vzťahov s vlastníkami bytov, prípadne so spoločnosťou. Konkurz spoločnosti nie je javom nevídaným, týmto odkazujeme na Obchodný vestník č. 96/2010, kde bolo dňa 20. 5. 2010 uverejnené oznámenie o vyhlásení konkurzu na majetok spoločnosti vlastníkov bytov v Humennom.

30 Zadaním príkazu na bezhotovostný prevod prostriedkov z bankového účtu vlastníkov bytov.

31 So samotnou ideou zodpovednosti predsedu spoločnosti ako fyzickej osoby za škodu spôsobenú treťou osobou podľa ust. § 7c ods. 4 BytZ sa zatiaľ súdna prax nezaoberala. Isté východiská jej vnímania by mohli byť prezentované najmä cez obdobný skutkový i právny stav v právnej veci riešenej Najvyšším súdom SR pod sp. zn. 4Cdo 129/2010, kde konajúci okresný súd žalobu vlastníka bytu v bytovom dome koncipovanú ako nárok z titulu zodpovednosti za škodu voči predsedovi spoločnosti **zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie**, krajský súd jeho rozhodnutie potvrdil a najvyšší súd dovolanie odmietol ako procesne neprípustné bez posúdenia merita veci. Iné prípady zodpovednosti za škodu predsedu spoločnosti sa v databáze NS SR, pokiaľ nám je známe, nenachádzajú.

32 **Spoločnosť zodpovedá za záväzky vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome, ktoré vznikli pri výkone správy, až do výšky splatených úhrad za plnenia alebo do výšky zostatku fondu prevádzky, údržby a opráv v príslušnom dome.**

ktorého by malo **za záväzky vlastníkov** vzniknuté pri výkone správy spoločnosť „iba“ zodpovedať. Zvýrazňujeme, že zákon hovorí o záväzkoch vlastníkov, nie o záväzkoch spoločnosti.

Pri prvom náhľade na predmetné ustanovenia sa môže javiť, že ide o nedôslednosť zákonodarcu, prípadne o jeho nedokonalú vyjadrenú úmysel kvantifikovať v čase určiteľnou a vyjadriteľnou hranicou zodpovedný subjekt, teda deliť zodpovednosť medzi spoločnosť a vlastníkov bytov na základe identifikátora.³⁴ Výška splatených úhrad za plnenia a výška zostatku fondu prevádzky, údržby a opráv bytového domu sú však internými údajmi vlastníkov bytov a spoločnosti. Tretie osoby k týmto údajom nemajú prístup, v čoho dôsledku **je pre ne objektívne nezistiteľné**, či by malo podľa predmetných ustanovení zodpovedať ešte spoločnosť, alebo už samotní vlastníci bytov. Odhliadnuc od uvedeného, v zákone nie je ani presne stanovený okamih, ku ktorému má byť ustálená výška takéhoto prípadného identifikátora, teda či by mal tretí subjekt pri zvažovaní žaloby vziať do úvahy stav splatených úhrad za plnenia alebo zostatok fondu prevádzky, údržby a opráv v bytovom dome ku dňu splatnosti pohľadávky, ku dňu podania žaloby, prípadne k inému rozhodnému dňu. Navyše, konjunktorm „alebo“ sú spojené v tomto prípade dve rôzne veličiny³⁵ s rozdielnou výškou zostatku, čo ešte viac zahmlieva načrtnutú možnú teóriu deliaceho identifikátora.

Dovedením prezentovaného do konkrétnych procesných súvislostí, ak by mal súd v rámci súdneho sporu primárne skúmať uvedené skutočnosti a rozhodovať o zodpovednom subjekte za uplatnenú pohľadávku s tým, že by mohol žalobu zamietnuť z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie, išlo by nepochybne o nepredstaviteľný zásah do práv tretích osôb a neodôvodnené odopretie právnej ochrany subjektu práva. Dosiahnutie ústavne konformného a predovšetkým jednotného výkladu spleti nekoherentných ustanovení s rozkolísanou právnou terminológiou, ktoré si navyše i vzájomne protirečia, tak predstavuje najvyšší možný záujem všetkých zúčastnených subjektov. Na myslí máme predovšetkým výklad ustanovení obsahujúcich slová „zodpovedá“ a „zaväzuje“³⁶ a kontext, v ktorom sú tieto použité.

Úmyslom zákonodarcu by malo byť usporiadanie právnych vzťahov čo možno najefektívnejšie a najracionálnejšie. Prijatím uvedenej premisy v súčte s povinnosťou štátu zabezpečiť subjektu dostatočné prostriedky právnej ochrany proti narušiteľovi bežného chodu vecí a ochranu zásady *pacta sunt servanda* je vhodné uzavrieť, že **primárne zodpovedným subjektom za plnenie povinností** z právnych úkonov týkajúcich sa bytového domu urobených spoločnosťou ako nepriamym zástupcom **sú všetci vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome.**

Tento **priamy nárok tretích osôb** podľa nás vyvstáva z ustanovenia § 7b ods. 5 tretej vety BytZ, pričom jeho oporou sú slová „**ak nie sú záväzky kryté úhradami**, zodpovednosť za ich splnenie nesie vlastníci“. Sme jednoznačne presvedčení o tom, že záväzkami, ktoré nie sú kryté úhradami sú **také záväzky spoločnosti, ktoré ešte neboli splnené (uhradené)**. Ak spoločnosť ako zásadne neobmedziteľný disponent s finančnými prostriedkami a iným spoločným majetkom vlastníkov bytov neuhradí záväzok spoločnosti súvisiaci so správou bytového domu, tento **záväzok nie je krytý úhradami** a za jeho splnenie zodpovedajú vlastníci bytov až do jeho splnenia (krytia) vlastníkami bytov alebo spoločnosťou. **Výklad** vedený iným ako prezentovaným smerom by **nemal v naznačených súvislostiach akékoľvek opodstatnenie.**

Taktiež je možné prijať záver, že vzhľadom na zložitú celú koncepciu právnych vzťahov súvisiacich s bytovým domom sa zákonodarcu rozhodol rozšíriť okruh zodpovedných subjektov spočívajúci vo vlastníkoch bytov ustanovením § 9 ods. 2 BytZ aj o samotnú spoločnosť. Predmetné ustanovenie teda nezužuje zodpovednosť vlastníkov bytov, ale naopak, celkom odôvodnene ju rozširuje o ďalší subjekt, ktorým je spoločnosť vlastníkov bytov, ako v zásade neobmedzený disponent so spoločnými prostriedkami vlastníkov bytov, i keď bezmajetný.

V tejto súvislosti si dovoľíme poukázať aj na ďalší dôležitý fakt týkajúci sa zodpovedného subjektu. Ak by sme pripustili, že výlučnú zodpovednosť za záväzky spoločnosti nesie iba spoločnosť, všetky záväzky by automaticky zanikali zmenou formy správy. Zrušením a výmazom spoločnosti vlastníkov bytov totiž podľa súdnej praxe dochádza k zániku právnickej osoby bez právneho nástupcu.³⁷ Keďže žiadne ustanovenie BytZ nebráni vlastníkom bytov meniť formu správy bytového domu ľubovoľne bez časového obmedzenia a bez ohľadu na vysporiadanie a ukončenie existujúcich právnych vzťahov, všeobecná aplikácia uvedeného stanoviska súdnej praxe by mala nedozerné dôsledky na právnu istotu tretích subjektov participujúcich na správe bytových domov. I z tohto dôvodu je potrebné jednoznačne sa prikloniť k výkladu

právnych noriem obsiahnutých v BytZ tak, že práva a povinnosti z právnych úkonov urobených spoločnosťou vznikajú aj priamo vlastníkom bytov v bytovom dome, ktorí sú zároveň spolu-vlastníkmi spoločných častí domu.

Na základe nami zastávaného výkladu je možné uzavrieť, že ak je v zmluve dohodnuté plnenie týkajúce sa správy bytového domu, **vecná legitímácia** v spore **svedčí** nielen spoločnosti,³⁸ ale **aj vlastníkom bytov a nebytových priestorov**.³⁹ Vlastníci bytov by mali byť zároveň žalovaní spoločne a nerozdielne.⁴⁰

Správca a právne úkony týkajúce sa bytového domu

Z textu BytZ a súčasne z povahy veci je nepochybné, že uzavretím zmluvy o výkone správy s treťou osobou (správcom) sa vlastníci bytov rozhodnú pre zabezpečovanie úkonov správy bytového domu prostredníctvom priameho zástupcu. Skutočnosť, že právne úkony **v mene vlastníkov bytov** robí správca ako ich priamy zástupca je nesporná a v praxi plne vžitá.⁴¹ V tomto prípade nevystávajú nejasnosti ani pri strete s ustanovením § 9 ods. 2 BytZ.⁴² Výrazne otáznym sa však na podklade znenia právnej normy uvedenej v predchádzajúcej vete označeného ustanovenia stáva **rozsah** zodpovednosti vlastníkov bytov. Inými slovami, **sú vlastníci bytov z právneho úkonu týkajúceho sa správy bytového domu zaviazaní solidárne?**

Solidarita vlastníkov bytov

Odpovedať na položenú otázku by na začiatku úvah znamenalo ustálenie formulácie „spoločne a nerozdielne“ v petite žaloby, resp. vo výroku rozhodnutia súdu. Pri hlbšom skúmaní však odpoveď zároveň automaticky komplexne vyrieši otázku vecnej legitímácie v spore. Ustálenie záveru o solidarite vlastníkov bytov môže uľahčiť, či naopak neskutočne sťažiť jednotlivé úkony súdu v konaní (administratíva spojená s pravdepodobnosťou chýb v písaní, doručovanie, predvolávanie na pojednávanie, účasť na pojednávaní a pod., účastníkov bude spravidla niekoľko desiatok). Samozrejme, nehovoriac o administratívnej náročnosti kladenej na žalobcu (a tým pochopiteľne na jeho právneho zástupcu) pri označení žalovaných subjektov, pri snahe o zachovanie legitímácie odo dňa podania žaloby až ku dňu vyhlásenia rozhodnutia súdu, nevynímajúc rozdelenie žalovaného nároku na príslušné časti pripadajúce na konkrétneho vlastníka bytu, ak pripustíme teóriu, podľa ktorej o solidárny záväzok nejde.

Na tomto mieste si dovoľíme krátky exkurz občianskym a obchodným právom, nadväzujúc na problematiku plurality subjektov na jednej strane záväzkového vzťahu.

Spoločný záväzok, keď na strane dlžníka vystupuje viacero subjektov, môže byť spoločný a nerozdielny (solidárny) alebo delený.⁴³ Keďže Občiansky zákonník pripúšťa solidaritu záväzkov iba vtedy, ak to ustanovuje zákon, prípadne výrok rozhodnutia súdu, alebo je vymienená zmluvou, **delené záväzky sú pravidlom**. Pri delených záväzkoch na dlžníckej strane je **každý dlžník povinný splniť veriteľovi iba svoj diel a veriteľ nemá právo požadovať od neho viac**; pri delených záväzkoch na veriteľskej strane má každý veriteľ právo požadovať iba diel, ktorý mu patrí. Z uvedeného výkladu vyplýva, že delené záväzky sú vlastne samostatné záväzky spoločne zaviazaných dlžníkov, resp. samostatné pohľadávky viacerých veriteľov. **Je tu teda toľko záväzkov, koľko je dielov**.⁴⁴

Iná je situácia, ak záväzkový vzťah spadá do pôsobnosti zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“). Podľa ustanovenia § 293 Obchodného zákonníka *ak je na to isté plnenie zaviazaných niekoľko osôb, pri pochybnostiach*⁴⁵ **sa predpokladá, že sú zaviazané spoločne a nerozdielne**. Pasívna solidarita sa tak v obchodných záväzkových vzťahoch prezumuje.

I napriek tomu, že Občiansky zákonník prijíma koncept všeobecnej platnosti delených záväzkov, čiže ich preferuje pred solidárnymi záväzkami, **nevenuje im priamo v zákonom texte**

33 **Zodpovednosť za úhradu záväzkov voči dodávateľom služieb a tovaru, ktoré obstaráva spoločnosť v rámci zmluvy o spolčenstve, nesie vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome, iba ak nie sú kryté úhradami** za plnenia alebo úhradami preddavkov do fondu prevádzky, údržby a opráv spoločnosti.

34 Podľa textu ustanovenia by identifikátorom mala byť výška splatených úhrad za plnenia alebo výška zostatku fondu prevádzky, údržby a opráv v dome.

35 Ide o výšku splatených úhrad za plnenia a výšku zostatku fondu prevádzky, údržby a opráv v dome.

36 Ustanovenie § 7a ods. 2 posledná veta, § 7b ods. 5 druhá veta, § 7b ods. 5 tretia veta, § 9 ods. 2 BytZ.

37 Poukazujeme na skutkový a právny stav vo veci vedenej Najvyšším súdom SR, sp. zn. 3Cdo 214/2008, kde v priebehu konania zaniklo žalované spoločstvo a súd konanie zastavil podľa ust. § 107 ods. 4 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“), keďže nepovažoval za právnych nástupcov spoločnosti tak vlastníkov bytov ako ani správcu.

38 Podľa ust. § 9 ods. 2 BytZ.

39 Podľa ust. § 7b ods. 5 tretej vety BytZ.

40 K uvedenému jednoznačnému záveru o solidarite spoluvlastníkov bytového domu bude argumentácia uvedená v ďalšom texte.

41 V zmysle ust. § 8b ods. 1 BytZ **správca je povinný vykonávať správu domu samostatne v mene vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome a na ich účet**

a je oprávnený konať pri správe domu za vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome pred súdom.

- 42 V zmysle ust. § 9 ods. 2 BytZ **právne úkony** týkajúce sa domu, spoločných častí domu a spoločných zariadení domu, príslušenstva a pozemku zaväzujú spoločenstvo, a ak sa spoločenstvo nezriadi, **zaväzujú všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome**.
- 43 Základné a výrazne inštruktívne triedenie záväzkov vyznačujúcich sa pluralitou subjektov na jednej strane je prezentované v uznávanom českom komentári k Občianskemu zákonníku, s ktorým sa plne stotožňujeme a týmto naň v ďalšom odkazujeme. Eliáš, K. a kol. **Občiansky zákoník. Veľký akademický komentár**. Praha: Linde Praha, 2008, str. 1449 a nasl.
- 44 Lazar, J. a kol. **Občianske právo hmotné. Tretie doplnené a prepracované vydanie. 2. zväzok**. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 22.
- 45 Pochybnosť, o ktorej je reč, musí mať svoj pôvod v povahe záväzku. Pokiaľ by bola spôsobená iba nejasným ustanovením zmluvy, použijú sa k jej odstráneniu pravidlá pre výklad právnych úkonov. **Pochybnosť bude mať svoj pôvod v povahe záväzku vtedy, keď bude k tomu istému plneniu zaviazaných niekoľko dlžníkov, avšak zmluva či zákon nebudú určovať, o aký typ spoločného záväzku ide**. V obchodnoprávných vzťahoch by – úplne opačne ako v občianskoprávných vzťahoch – **delená povaha spoločného záväzku musela vyplývať zo zmluvy** (§ 294 ObchZ). Pokiaľ to tak nie je, uplatní sa prezumpcia solidarity, a bude sa mať za to, že ide o solidárny záväzok.

žiadny priestor. Ustanovenie § 511 Občianskeho zákonníka je určené na usporiadanie vzťahov výlučne solidárnych dlžníkov. Naproti tomu, Obchodný zákonník, i keď zakladá solidaritu viacerých dlžníkov ako pravidlo, venuje sa i vnútorným vzťahom pri delených záväzkoch.⁴⁶

Ak sa vrátíme späť do BytZ, **ustanovenie**, ktoré by výslovne zakladalo solidaritu vlastníkov bytov pri právnych úkonoch správy bytového domu **nenájdeme**. S poukazom na citované východiská obsiahnuté v Občianskom zákonníku tak solidarita vlastníkov bytov nie je zo zákona založená a mal by zodpovedať každý z nich za príslušnú časť dlhu samostatne (delene).

Na druhej strane nemožno opomínať skutočnosť, že vlastníci bytov sú predovšetkým **spoluvlastníkmi spoločných častí bytového domu, de facto samotného bytového domu**. Ak BytZ neustanovuje inak, na právne vzťahy spoluvlastníkov bytového domu sa použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, v tomto prípade ustanovenia o podielovom spoluvlastníctve. Ustanovenie § 139 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého **z právnych úkonov týkajúcich sa spoločnej veci sú oprávnení a povinní všetci spoluvlastníci spoločne a nerozdielne**, by mohlo v spojení s ustanovením § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka priamo založiť solidaritu spoluvlastníkov bytového domu. Zostáva zistiť, či BytZ **neustanovuje inak**.

Týmto sa vraciame späť k už niekoľkokrát citovanému ustanoveniu § 9 ods. 2 BytZ, podľa ktorého **právne úkony** týkajúce sa domu, spoločných častí domu a spoločných zariadení domu, príslušenstva a pozemku zaväzujú spoločenstvo, a ak sa spoločenstvo nezriadi, **zaväzujú všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome**. Pri porovnaní znenia tohto ustanovenia s ustanovením § 139 ods. 1 Občianskeho zákonníka neujde pozornému čitateľovi až nápadná podoba týchto dvoch právnych noriem s tým rozdielom, že v BytZ nie je na konci pripojený dovetok „spoločne a nerozdielne“.

Zo samotného textu celého zákona nie je možné vyabstrahovať, či ide o zámer alebo o nedôslednosť zákonodarcu. **Ustanovuje teda v otázke solidarity (spolu)vlastníkov bytov(ého domu) BytZ inak ako Občiansky zákoník?** Je použitie ustanovenia § 139 ods. 1 Občianskeho zákonníka vylúčené ustanovením § 9 ods. 2 BytZ? Opätovne dopĺňame, že ustanovenie § 9 ods. 2 BytZ je pôvodné a nebolo nikdy novelizované.

Vlastníci bytov a delený záväzok

Na mieste je hľadať pomoc výkladom *e ratione legis*⁴⁷ a ústavnej konformity.⁴⁸ Pomocnú ruku nám horlivo podáva aj civilný proces.

Pripustenie výkladu, že **použitie ustanovenia Občianskeho zákonníka o solidarite spoluvlastníkov je vylúčené** nás v myšlienke na vedenie súdneho sporu s vlastními bytov zastaví hneď na začiatku.

Vlastníci bytov zastúpení správcom uzavru zmluvu o dielo s treťou osobou – zhotoviteľom.⁴⁹ Za vykonanie diela nezaplátia, zhotoviteľ zvažuje žalobu. Ak chce žalovať na splnenie svojej pohľadávky, **musí** v súlade s teóriou delených záväzkov **žalovať každého vlastníka v rozsahu výlučne na neho pripadajúceho dlhu**. Vlastník bytu, voči ktorému by bola uplatnená pohľadávka vo väčšom rozsahu **sa ubráni námietkou**, že zodpovedá iba za svoju časť dlhu a žalobca (zhotoviteľ) by bol v presahujúcej časti konania neúspešný. Zároveň mu k tejto presahujúcej časti – chybné zažalovanej, plynie premlčacia doba bez prerušenia.

Nadväzujúc na túto koncepciu, len samotné podanie spoločnej žaloby si vyžiada enormné úsilie žalobcu, spočívajúce prinajmenšom v označení všetkých vlastníkov bytov ku dňu podania návrhu na začatie konania, predložení podania a príloh v potrebnom počte rovnopisov,⁵⁰ ustálení presnej výšky časti dlhu pripadajúceho na konkrétneho žalovaného (spolu)vlastníka a naformulovaní správneho znenia žalobnej žiadosti. Opisujúc bežný postup vybavenia právnych vecí so žalobnou žiadosťou o zaplatenie určitej sumy je následne na mieste hovoriť o želaní absencii možných administratívnych chýb, želaní doručiteľnosti platobného rozkazu do vlastných rúk každého žalovaného, želaného nevylúčenia jednotlivých „vecí“ na samostatné konanie, želaného stavu bez prevodu, či prechodu vlastníctva ktoréhokoľvek z bytov v čase prebiehajúceho sporu a v neposlednom rade dostatočné technické a materiálne zabezpečenie súdu, aby mohol konať a rozhodovať bez zbytočných prieťahov.

Ďalej je potrebné pozastaviť sa aj nad ustálením presnej výšky časti dlhu pripadajúceho na konkrétneho žalovaného (spolu)vlastníka. V predchádzajúcej časti tohto príspevku bolo konštatované, že každý zo spoludlžníkov je zaviazaný iba k svojmu dielu na dlhu. Občianskym zákonníkom však v časti o záväzkoch nie je stanovené, ako sa výška takejto dielu určí, v BytZ z pochopiteľných dôvodov takéto ustanovenie taktiež nenájdeme. Je teda na mieste použiť ustanovenie § 136 ods. 1 Občianskeho zákonníka a (spolu)vlastník sa bude podieľať na celkovom dlhu podľa výšky svojho spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach domu.⁵¹

Treba konštatovať, že prijatím výkladu o delených záväzkoch týkajúcich sa správy bytového domu sa **miera vymožitelnosti dlhu** voči vlastníkom bytov **rapídne znižuje**. Dalo by sa povedať, že úmerne k ich zvyšujúcemu sa počtu. Uvedomujúc si predoslané riziko, okruh potenciálnych zmluvných partnerov vlastníkov bytov pri plneniach týkajúcich sa správy bytového domu nebude široký. Na zmluvnom partnerovi vlastníkov bytov tak zrejme do budúcnosti zostáva, či si vhodnou zmluvnou úpravou zabezpečí solidaritu možných dlžníkov priamo, prípadne bude trvať na vhodných zabezpečovacích prostriedkoch, akými by mohli byť záložné právo, ručenie, či banková záruka.

V tejto súvislosti sa však naskytá i ďalšia možná prekážka. Na jej začiatku stojí otázka charakteru ustanovenia § 9 ods. 2 BytZ, na základe ktorého by bolo možné pripustiť vylúčenie solidarity spoluvlastníkov podľa Občianskeho zákonníka. Ak by išlo o **dispozitívne ustanovenie**, zmluvným stranám nič nebráni dohodnúť sa na solidarite vlastníkov bytov buď priamo v zmluve, alebo na podriadení celého záväzkového vzťahu Obchodnému zákonníku a tým na prezumpcii solidarity vlastníkov bytov. V prípade, ak pôjde o **kogentné ustanovenie**, akákoľvek dohoda znamenajúca zmenu rozsahu zodpovednosti vlastníkov bytov je vylúčená.

V zákone platnom a účinnom v Českej republike⁵² je situácia súvisiaca s právnymi úkonmi týkajúcimi sa spoločnej veci **výslovne** upravená v **prospech delených záväzkov** a solidarita vlastníkov bytov je priamo vylúčená.⁵³ Uvedené ustanovenie sa vykladá ako **kogentné**,⁵⁴ solidaritu vlastníkov bytov v Českej republike nie je teda možné založiť nijakým spôsobom.

Ak by sme mali pripustiť kogentný charakter ustanovenia § 9 ods. 2 BytZ, vymožitelnosť akéhokoľvek záväzku týkajúceho sa správy bytového domu by bola výrazne nízka, ba priam až nulová. Keď k tomu pripočítame investovaný čas a náklady žalobcu, to všetko spolu s výhľadom výrazne nízkej návratnosti už poskytnutého plnenia, spor s vlastníkmi bytov nie je kategóriou, ktorú by bolo možno nazvať bežnou agendou.⁵⁵

Pri hľadaní odpovede na otázku, aký charakter má právna norma obsiahnutá v ustanovení § 9 ods. 2 BytZ je nutnosťou uvedenie si základných princípov súkromného práva ako takého. V BytZ nenájdeme výslovné zákonné vymedzenie právnych noriem kogentného, či dispozitívneho charakteru tak, ako je to v oblasti obchodných záväzkových vzťahov na základe ustanovenia § 263 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka. Je teda nutné subsidiárne použiť Občiansky zákonník a jeho výkladové pravidlo obsiahnuté v ustanovení § 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Metodologický prístup k otázke kogentnosti a dispozitívnosti súkromného práva, vyplývajúci z uvedeného je nevyhnutné opísať tak, že **možnosť odchýlenia sa od právnej normy nemusí byť v texte zákona výslovne zakotvená. Postačí i samotné mlčanie zákona** (t. j. konanie nielen *secundum legem*, ale taktiež aj *praeter legem*).⁵⁶ Podstatou teoretickoprávneho rozlišovania právnych noriem kogentnej a dispozitívnej povahy je hľadisko teleologické, t. j. rozhoduje účelová zameranosť právnej normy.⁵⁷ V prípade, keď právna norma výslovné pravidlo o možnosti odchýlenia sa neobsahuje, je nevyhnutným skúmanie, kedy z obsahu právnej normy vyplýva, že sa od nej nemožno odchýliť. Je potrebné vždy vychádzať z teleologického určenia tej ktorej normy.⁵⁸ V prípade pochybností sa treba v súlade so všeobecnou metódou súkromnoprávnej regulácie, ktorou je v súčasnosti súkromné právo ovládané, prikloniť k záveru, že **skúmaná norma má skôr dispozitívny charakter**.⁵⁹ Na základe vyššie uvedeného sme presvedčení o tom, že ustanovenie § 9 ods. 2 BytZ nie je svojím charakterom kogentným ustanovením vylučujúcim dohodu o solidarite vlastníkov bytov.

Keď sa pozrieme späť na skúmanú právnu normu, musíme konštatovať, že situácia pri práci s predmetným textom nášho BytZ je na rozdiel od českej právnej úpravy zásadne odlišná. Keďže BytZ výslovne nezakladá solidaritu, avšak rovnako výslovne neupravuje, že by malo ísť o delené záväzky spoluvlastníkov bytového domu, v otázke rozsahu zodpovednosti (spolu)vlastníkov bytov(ého domu) vlastne **mlčí**. Z uvedeného mlčania zákonného textu sa, za predpokladu absolútneho vylúčenia ustanovenia § 139 ods. 1 Občianskeho zákonníka, až

in Lavický, P.: **Solidární zá-
vazky**. Praha: C. H. Beck,
2004, str. 52.

46 V zmysle ust. § 294 Obch. zákonníka ak zo zmluvy alebo z povahy záväzku vyplýva, že dlžníci nie sú na to isté plnenie zaviazaní spoločne a nerozdielne, je **každý spoludlžník zaviazaný iba v rozsahu svojho podielu na záväzku**. Pri pochybnostiach sú spoludlžníci zaviazaní rovným dielom.

47 Podľa rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. III. ÚS 341/2007 v prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzii interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, **možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom**. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. **Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona**.

48 Podľa rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. III. ÚS 341/2007 pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne **potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia**. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. **Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, syste-**

matická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov

a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrážnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na **racionalnej argumentácii**.

Podľa ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu SR (napr. II. ÚS 148/2006, III. ÚS 348/2006, IV. ÚS 209/2007, I. ÚS 252/2007) zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu **prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb**. Všetky orgány verejnej moci sú preto povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd...

49 V modelovom prípade sa zmluvné strany nedohodnú podľa ustanovenia § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka a solidaritu objednávateľa nezaložia ani zmluvou. Na ich vzťahy sa tak použije subsidiárne Občiansky zákonník s prezumpciou delených záväzkov.

50 Ak žalobca nevyužije možnosť urobiť podanie elektronickými prostriedkami, podpísané zaručeným elektronickým podpisom.

51 Pripomíname, že ak je konkrétny byt v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, aj spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach domu je v bezpodielovom

následne prostredníctvom právnej normy ustanovenia § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyvodzuje pravidlo o delených záväzkoch, resp. prostredníctvom právnej normy ustanovenia § 293 Obchodného zákonníka pravidlo o solidárnosti dlžníkov. Treba zdôrazniť, že variovanie rozsahu zodpovednosti spoluvlastníkov bytového domu v naznačených intenciách je podľa nás nežiaduce.

Rozsah zodpovednosti

Otázkou zostáva, či možno jednoznačne, alebo aspoň dostatočne presvedčivo konštatovať, že ustanovenie § 9 ods. 2 BytZ absolútne vylučuje aplikáciu ustanovenia § 139 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Presvedčenie, že zákonodarca v roku 1993 pri prijímaní BytZ rozhodne zamýšľal práve zvoleným textom právnej normy výslovne odbremeniť spoluvlastníkov bytového domu od solidarity, všeobecne platnej v podielovom spoluvlastníctve a miesto toho ich viazať voči tretím osobám každého iba do výšky spoluvlastníckeho podielu, je absolútne neudržateľné. Predstava, že by za predostretou koncepciou delených záväzkov mal byť hlboko premyslený plán uvedomelého zákonodarcu lipnúceho na pojmoch je vysoko nepravdepodobná. **Navyše, BytZ de facto neustanovuje inak ako Občiansky zákonník, nakoľko on jedno-ducho neustanovuje.**

V pôvodnom texte dôvodovej správy z roku 1993 sa k ustanoveniu § 9 ods. 2 BytZ uvádza: „Právne úkony týkajúce sa domu zaväzujú spoločenstvo, ale tam, kde sa spoločenstvo nezriadi, zaväzujú všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Napr. ak omietka spadnutá z domu poškodí zaparkované auto za škodu zodpovedá spoločenstvo, ale v prípade, že toto nevzniklo, zodpovedajú všetci vlastníci bytov a nebytových priestorov spoločne“. Citovaný úryvok určený na bližšie odôvodnenie rozhodnutia zákonodarcu o voľbe textu spornej právnej normy ukazuje hneď dve rozporuplné časti. V prvom rade, text je zakončený slovom „spoločne“, čo by mohlo evokovať náznak úmyslu zákonodarcu vyjadriť solidaritu aspoň v dôvodovej správe. Síce formulácia „spoločne a nerozdielne“ nie je kompletná, no na druhej strane vytvára dojem, že chcel i tak nedôsledný zákonodarca povedať viac, ako len všeobecne odkázať na spoločné záväzky a tým nepriamo na prezumpciu deleného záväzku v Občianskom zákonníku. Po druhé, na objasnenie svojich úmyslov zvolil zákonodarca nie celkom priliehajúci príklad. Medzi základné tézy, na ktorých stojí celý systém súkromného práva možno považovať učenie o právnych skutočnostiach. Niet pochyb o tom, že právne úkony patria do kategórie právnych skutočností závislých od správania ľudí. Poškodenie auta z bytového domu spadnutou omietkou nie je právnym úkonom. Vo svetle zistenia, že sám zákonodarca pripúšťa, že chcel pri predkladaní svojho zámeru pojať i vyššie opísanú právnu skutočnosť do vykladanej právnej normy práve formuláciou „právne úkony zaväzujú“, je nespochybniteľné, že z jeho strany nešlo o žiadny premyslený akt brojaci proti dlhodobo ustálenej solidarite spoluvlastníkov. Rovnako z dôvodovej správy nevyplýva, že použitie ustanovenia § 139 ods. 1 Občianskeho zákonníka je pri spoluvlastníctve spoločných častí bytového domu vylúčené.

Na základe vyššie prezentovaných súvislostí sa javí oveľa prijateľnejším záver, podľa ktorého by malo ísť v naznačenom kontexte len o nedôslednosť zákonodarcu, ktorej doslovný a formálny výklad ústi do absurdných dôsledkov. Sme presvedčení o tom, že z uvedeného dôvodu **je žiaduce vykladať vzťah predmetných ustanovení v prospech solidarity** (spolu)vlastníkov bytov(ého domu), založenej ustanovením § 139 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorého uplatnenie nie je v BytZ nijako obmedzené, či vylúčené.

V príspevku sme pre zjednodušenie účelovo poukazovali výlučne na právne úkony, v ktorých by mali vystupovať (spolu)vlastníci bytov(ého domu) na strane spoločne zaviazaných dlžníkov. Inak povedané, v procesnom ponímaní išlo o pasívnu vecnú legitimitáciu subjektov. V tomto momente je však na mieste poukázať na situáciu, keď prípadná neexistencia solidarity (spolu)vlastníkov bytov(ého domu) ako veriteľov, t. j. v procesnom ponímaní aktívne vecne legitimovaných subjektov, spôsobí rovnako absurdné dôsledky faktickej nevyožiteľnosti práv svedčiacich (spolu)vlastníkom bytov(ého domu).

Ak vznikne z právnych úkonov týkajúcich sa správy bytového domu vlastníkom bytov akákoľvek pohľadávka voči tretej osobe, uplatní sa ustanovenie § 512 ods. 1 Občianskeho zákon-

nika. Podľa predmetného ustanovenia má byť dlh splnený viacerým veriteľom, každý z nich pritom môže požadovať len svoj podiel. Aktívne vecne legitimovaným subjektom je v tomto prípade každý vlastník bytu v bytovom dome, správca nie je nositeľom práva, môže byť iba zástupcom. V zmysle základných princípov civilného procesu nikoho nemožno nútiť žalovať, t. j. iniciovať spor voči inému subjektu. Správca ako obozretný hospodár, ktorý má záujem plniť si svoje povinnosti správy bytového domu riadne, nijako nedonúti vlastníkov bytov, aby žalobu voči tretej osobe podávali. Aj keby sme pripustili, že správca získa súhlas každého vlastníka bytu, resp. väčšiny vlastníkov a žaloba bude podaná, opätovne stojí žalobca, tentokrát v podobe vlastníkov bytov, pred rovnakými procesnými prekážkami, ako je to v prípade tretej osoby, žalujúcej vlastníkov bytov (na začiatok musí taktiež označiť vlastníkov bytov ku dňu podania návrhu na začatie konania, predložiť podania a prílohy v potrebnom počte rovnopisov, ustáliť presnú výšku časti dlhu pripadajúceho na konkrétneho žalobcu a naformulovať správne znenie žalobnej žiadosti).

Neobvyklá náročnosť vedenia podobného sporu s desiatkami účastníkov, či už na strane žalobcov alebo žalovaných vnáša do procesu výkladu ustanovenia § 9 ods. 2 BytZ jednoznačnú potrebu solidarity ako všeobecného princípu. Nemožno však opomínať skutočnosť, že zámerom zákonodarcu mohla byť i zvýšená ochrana vlastníkov bytov, ktorí nesúhlasia s vysokými investíciami do bytového domu, no z titulu existujúceho spoluvlastníctva by boli nútení plniť záväzky i za ostatných spoluvlastníkov, s ktorými by mali byť zviazaní spoločne a nerozdielne. Máme však za to, že ak je solidarita spoluvlastníkov ako všeobecný princíp pri existencii podielového spoluvlastníctva preferovaným riešením už desiatky rokov, nie je dôvod upúšťať od vžitého a najefektívnejšieho systému fungovania správy spoločnej veci i pri faktickom podielovom spoluvlastníctve bytového domu. Sme presvedčení, že neexistuje žiaden racionálny argument, ktorý by svedčil v prospech koncepcie delených záväzkov (spolu)vlastníkov bytov(ého domu) pri právnych úkonoch týkajúcich sa správy bytového domu.

Na základe nami zastávaného výkladu je možné v naznačených intenciách **žalovať vlastníkov bytov spoločne a nerozdielne**. Sme si vedomí znenia ustanovenia § 8b ods. 4 prvej vety BytZ o akejsi zodpovednosti správcu,⁶⁰ avšak z dôvodov uvádzaných v časti o zodpovedajúcom subjekte pri správe bytového domu vykonávanej spoločenstvom, žalovať priamo správcu neodporúčame.

Pokiaľ zo skutkového stavu opísaného v žalobe vyplýva, že uplatnený nárok sa týka správy bytového domu, pričom je označený ako zástupca žalovaných konkrétny správca, súd by mal v súlade s ustanovením § 26 ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s ustanovením § 8b ods. 1 BytZ zvážiť postup v súlade s ustanovením § 29a Občianskeho súdneho poriadku a navrhnúť všetkým žalovaným spoločného zástupcu, ktorým by bol správca a až následne doručovať všetky písomnosti, vrátane platobného rozkazu, priamo správcovi. K plnému rozvínutiu naznačenej úvahy by však bolo potrebné upraviť príslušné ustanovenia BytZ, prípadne Občianskeho súdneho poriadku do takej roviny, aby procesné zastupovanie správcom bolo jednotlivým vlastníkom bytov iba oznamované, čo by malo v konečnom dôsledku slúžiť predovšetkým k zachovaniu hospodárnosti a rýchlosti konania. ■

spoluvlastníctve manželov a ohľadne časti dlhu pripadajúceho „na byt“ by mali byť manželia ako dva zo žalovaných subjektov zviazaní spoločne a nerozdielne (rovnako to platí aj v prípade podielového spoluvlastníctva konkrétneho bytu).

52 Ide o zákon č. 72/1994 Sb. Zákon o vlastníctví bytů v znení neskor. predpisov.

53 V zmysle ustanovenia § 12 predmetného zákona **z právnych úkonov týkajúcich sa spoločnej veci sú vlastníci jednotiek oprávnení a povinní v pomere zodpovedajúcom veľkosti ich spoluvlastníckych podielov**.

54 *Přijetí konstrukce dílčích společných závazků na rozdíl od solidarity u ostatních spoluvlastnických vztahů může v praxi vyvolat řadu problémů. Z obchodního hlediska je naprosto pochopitelné, že zhotovitel dá přednost uzavření smlouvy o dílo, jestliže objednatelé budou povinni zaplatit cenu díla společně a nerozdílně, před smlouvou o dílo, z níž by mu vznikly závazky vůči každému z objednatelů a každému by fakturoval (příp. také vymáhal) příslušný díl z ceny. Ustanovení § 12 je třeba považovat za kogentní, což znamená, že vlastníci jednotek nejsou oprávněni založit solidární postavení.* In: Novotný, Fiála, Horák, Oehm, Holejšovský: **Zákon o vlastníctví bytů. Komentář**. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, str. 195.

55 Po zadaní vstupných údajov „občianske kolégium“ a „182/1993“ vyhľadávač Najvyššieho súdu SR vyselektuje z celej databázy viac ako 15 000 rozhodnutí 90 záznamov, z ktorých bolo viac ako 80 % odmietnutých pre procesnú neprípustnosť dovolania, pričom

sa Najvyšší súd SR v súlade s platnou a účinnou právnou úpravou dovolania vždy musí vyrovnáť s právnou vecou nasledovným konštatovaním: „... riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, **nemohol sa zaoberať napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti**“.

56 Tůma, P. **Smluvní licence v autorském právu**. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, str. 17.

57 Weyr, F. **Teorie práva**. Brno – Praha: Orbis, 1936, s. 194. Krčmář, J. **Právo občanské. Výklady úvodní a část všeobecná**. Praha: Věšhrad, 1936, s. 61.

58 Knapp v tejto súvislosti rovnako zmieňuje právnú intuíciu ako nenahraditeľný a opomínaný prostriedok vedeckého a praktického poznania, a to i pre účely otázky dispozitívnosti právnych noriem. Bližšie v Knapp, V. **O právu kognitívnom a dispozitívnom (a také o právu heteronómnom a autonómnom)**. Právnik, 1995, č. 1, s. 2.

59 Op. cit. sub 56, str. 17.

60 V zmysle ustanovenia § 8b ods. 4 prvej vety BytZ správca zodpovedá za záväzky vlastníkov bytov a nebytových v dome vzniknuté pri výkone správy až do výšky splatených úhrad za plnenia alebo do výšky zostatku fondu prevádzky, údržby a opráv v príslušnom dome.

RESUMÉ

Rozsah zodpovednosti vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome vo vzťahu k tretím osobám

Článok je venovaný otázkam zodpovednosti vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome podľa zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov. Poukazujúc na výrazné nedostatky zákonného textu je naznačené východisko adekvátneho usporiadania zodpovednostných vzťahov týkajúcich sa právnych úkonov, na ktorých sú zúčastnené okrem vlastníkov aj tretie osoby. Pri hľadaní ustálenej koncepcie prijateľného riešenia rozsahu zodpovednosti je v popredí záujem na efektívnom fungovaní ochrany dotknutého subjektu prostredníctvom civilného procesu. V závere je vyslovený názor v prospech solidárnosti záväzkov týkajúcich sa domu, spoločných častí domu a spoločných zariadení domu, príslušenstva a pozemku.

SUMMARY

Extent of Liability of Owners of Flats and Non-Residential Premises in Apartment Houses towards Third Parties

The article deals with the issues of liability of owners of flats and non-residential premises in apartment houses under Act No. 182/1993 Coll. on the Ownership of Residential and Non-Residential Premises as amended. Referring to significant deficiencies in this Act, the author outlines a solution to facilitate adequate organisation of liability relations arising out of legal acts, which in addition to owners involve third parties. When searching for a steady concept of an acceptable solution to the problem concerning the extent of liability, the aim to ensure effective protection of the affected entity in the civil proceedings must be given priority. The author speaks in support of joint and several liability related to the house, common areas and common fixtures and fittings in the house, its appurtenances and land.

ZUSAMENFASSUNG

Haftungsbereich der Eigentümer von Wohn- und Gewerberäumen gegenüber Dritten in einem Wohnhaus

Der Artikel ist der Haftung der Eigentümer von Wohn- und Gewerberäumen in einem Wohnhaus gemäß Gesetz 182/1993 der Gesetzsammlung über das Eigentum von Wohnungen und Nichtwohnräumen in der Fassung der späteren Vorschriften, gewidmet. Unter Hinweis auf markante Mängel im Gesetztext wird der Ausgangspunkt für eine angemessene Regelung der die Rechtsgeschäfte betreffenden Haftungsverhältnisse, an denen sich nebst den Eigentümern auch Drittpersonen beteiligen, angedeutet. Bei der Suche nach einer stabilen Konzeption bei der Lösung des Haftungsbereiches steht im Vordergrund dass Interesse an einer effektiven Durchsetzung des Schutzes des betroffenen Subjektes im Zivilprozess. Am Ende des Artikels wird die Meinung zu Gunsten der Solidarhaftung für die das Haus, die gemeinschaftlichen Räume, das Hauszubehör- und das Hausgrundstück betreffenden Verbindlichkeiten, präsentiert.

Význam rozlišovania verejného a súkromného práva pre uplatnenie samostatných nárokov

Mgr. Ondrej Ľahký

Každý právnik určite najmenej raz vo svojej kariére zapochyboval o význame niektorých teoreticko-právnych koncepcií, pravdepodobne s povzdychom, že pre proces aplikácie práva sú absolútne zbytočné, a ak aj niekedy existovali dôvody na vznik týchto „doktrínálnych nezmyslov“, v súčasnosti už nemajú raison d'être.¹ Keby sa niekto podujal na rozsiahly prieskum mienky právnych praktikov a na jeho základe by zostavil rebríček najzbytočnejších teoretických koncepcií, neskromne si dovoľíme odhadnúť, že jedno z popredných miest by v ňom zaujala dichotómia medzi verejným a súkromným právom. Veď napokon, štyridsať rokov počas minulého režimu sa nám podarilo prežiť bez tohto delenia.²

Rímsko-právny pôvod tejto dichotómie je všeobecne známy – Ulpianov slávny výrok „verejné právo je to, ktoré vyjadruje záujmy štátu, a súkromné to, ktoré vyjadruje záujmy jednotlivcov“³ je už takmer notoriou. V súčasnosti existujú viaceré teórie delenia práva na verejné a súkromné. Prusák vo svojej učebnici zmieňuje predovšetkým *Subjektionstheorie*, podľa ktorej sú pre súkromné právo typické horizontálne právne vzťahy⁴ a pre verejné právo sú charakteristické

vertikálne vzťahy;⁵ ďalej spomína teóriu, ktorá triedi právo na verejné a súkromné podľa modality normatívности právnej normy, pričom pre verejné právo sú podľa nej charakteristické prikazujúce a zakazujúce modality, a pre súkromné právo je symptomatickou permissívna modalita. Nakoniec sa Prusák opätovne vracia k Ulpianovnu výroku, ktorý je základom tzv. teórie záujmov.⁶ Najväčšiu relevanciu má v súčasnosti podľa Lazara teória subjektov,⁷ z ktorej budeme v ďalšom texte vychádzať. Použijúc Lazarove slová „je pre odlíšenie verejného práva od súkromného práva rozhodujúce, či sa v právnom vzťahu zúčastňuje právny subjekt, ktorý má

zvrchovanú moc a túto moc vykonáva aj v tomto vzťahu, alebo nie“.⁸ Má teda predmetná dichotómia aj nejaké praktické implikácie? Podľa nášho názoru nepochybne má a veľmi závažné.

Princíp legality

Ako už bolo naznačené, v oblasti verejného práva vznikajú verejnoprávne vzťahy, ktoré majú subordinačný charakter, i. e. jeden zo subjektov takýchto vzťahov uplatňuje voči druhému subjektu verejnú moc najčastejšie vydávaním individuálnych právnych aktov. Subjekt verejnej moci v nich z pozície autority spravidla ukladá jednotlivcovi právnu povinnosť, prípadne iným spôsobom zasahuje do jeho práv. Podľa čl. 13 ods. (1) Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Ústava“) orgány verejnej moci môžu ukladať povinnosti jednotlivcom výlučne na základe zákona v jeho medziach a pri zachovaní základných

Mgr. Ondrej Ľahký
Absolvent Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave (2009).

Od ukončenia štúdia pôsobí ako advokátsky koncipient. Je doktorandom

na Katedre teórie práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Tento príspevok vznikol v rámci riešenia grantovej úlohy VEGA č. 1/0275/11 „Súdy a tvorba práva – hypertrofia legislatívy a judikatúra ako prameň práva“.

1 Napr. Daniel Krošlák v tejto súvislosti uvádza: „Možno je to paradoxné, ale členenie práva na verejné a súkromné rovnako odmietali (i keď nie s rovnakým zámerom a odôvodnením) na jednej strane Hans Kelsen či František Weyr, na strane druhej marxistickí teoretici (medzi nimi napr. aj Viktor Knapp v článku z roku 1950). Myslím, že by sme sa mali i naďalej pýtať, či takéto rozlíšenie potrebujeme, alebo iba zbytočne komplikujeme a rozvetvujeme právnu dogmatiku, aby sme vyvolali zdanie vedeckosti. Údajne má takéto delenie práva propedeutický význam. Rád by som však vedel aký... No a potom ešte otázka nakoniec. Má klasifikácia práva na verejné a súkromné nejaký praktický význam?“ – KROŠLÁK, D.:

Právo sa delí na verejné a súkromné... Publikované na: <http://teorieprava.blogspot.com/2010/01/pravo-sa-deli-na-verejne-sukromne.html>.

2 Prusák uvádza: „Česko-slovenské právo sa donedávna vyznačovalo

všetkými charakteristickými znakmi príslušnosti ku komunistickému, prípadne socialistickému právnemu systému, ktorý má niektoré formálne a vonkajšie znaky charakterizujúce kontinentálny právny systém, avšak v dôsledku určitých podstatných znakov sú jeho štruktúra, forma a funkcie zreteľne odlišné od štruktúry, formy, obsahu i funkcií kontinentálneho systému. Komunistický (socialistický) právny systém nepozná delenie práva na verejné a súkromné, pretože jeho základnou črtou je potlačenie súkromného práva.“
– PRUSÁK, J. **Teória práva**. Bratislava: PF UK, 2001, s. 253.

- 3 Citované podľa PRUSÁK, J. **Teória práva**. Bratislava: PF UK, 2001, s. 252. Pôvodné latinské znenie: „*Publicum ius est, quod ad statum rei Romanae spectat, privatum quod ad singulorum utilitatem*“. – Ulpianus, *Digesta* I, I, I, 2.
- 4 Prusák ich označuje ako „právne vzťahy založené normami na princípe právnej rovnosti“ – PRUSÁK, J. **Teória práva**. Bratislava: PF UK, 2001, s. 252.
- 5 Prusák hovorí o „právnych vzťahoch založených na subordinácii“ – PRUSÁK, J. **Teória práva**. Bratislava: PF UK, 2001, s. 252.
- 6 Porovnaj PRUSÁK, J. **Teória práva**. Bratislava: PF UK, 2001, s. 252.
- 7 Teória subjektov býva niekedy označovaná aj ako tzv. organická – porovnaj KROŠLÁK, D.: **Právo sa delí na verejné a súkromné...** Publikované na: <http://teorieprava.blogspot.com/2010/01/pravo-sa-deli-na-verejne-sukromne.html>.
- 8 LAZAR, J. a kol.: **Občianske právo hmotné, tretie**

práv a slobôd. V podobnom duchu sa nesie aj čl. 2 ods. (2) Ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Pre oblasť verejného práva je teda typický princíp legality výkonu verejnej moci predstavujúci „požiadavku striktného a bezvýnimočného výkonu moci na základe zákonov a ústavy, inak povedané, na základe rešpektovania požiadavky zákonnosti a ústavnosti moci“.⁹ Orgán verejnej moci môže konať vo verejnoprávných vzťahoch výlučne to, čo mu zákon explicitne umožňuje, nemôže svojvoľne rozširovať svoje oprávnenia, pretože takéto kompetenčné excesy by v konečnom dôsledku mohli viesť k totalite.

Naopak, v súkromnoprávnej oblasti sa realizujú súkromnoprávne vzťahy, ktoré majú koordinatívny charakter. Jedným zo základných princípov je zmluvná autonómia súkromnoprávných subjektov. Pokiaľ pre verejnoprávne vzťahy platí princíp legality vyjadrený okrem iného v čl. 2 ods. (2) Ústavy, v súkromnoprávných vzťahoch sa v celej jeho šírke realizuje čl. 2 ods. (3) Ústavy, v zmysle ktorého môže každý konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Rozdiel je nezanedbateľný.

Odtiahnutie motorového vozidla

V nasledujúcom texte sa pokúsime ilustrovať praktické dôsledky vyššie opísaných záverov na fiktívnej prípadovej štúdii zaoberajúcej sa pomerne bežnou situáciou – tzv. odtiahnutím motorového vozidla. Skutkový stav je pomerne jednoduchý, vodič X zastaví svoje motorové vozidlo na miestnej (obecnej) komunikácii spôsobom, že predmetné vozidlo tvorí prekážku cestnej premávky spôsobujúcu neprejazdnosť danej cesty. Následne sa dostaví odťahové vozidlo, ktoré prekážku na miestnej komunikácii v podobe vozidla vodiča X odstráni tak, že ho prevezie na odstavné parkovisko. Osoba, ktorá odtiahnutie vykonala, je presvedčená, že má právny nárok voči vodičovi X na náhradu nákladov, ktoré vynaložila na odtiahnutie vozidla X. Aké právne tituly prichádzajú v tomto prípade do úvahy? V zásade ide o tieto tri možnosti.

Realizátor odtiahnutia sa môže domáhať nákladov na odstránenie vozidla v zmysle ustanovenia § 43 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o cestnej premávke“),¹⁰ alebo prípadne požadovať náhradu škody (eventuálne aj s príslušenstvom v podobe úrokov z omeškania) podľa zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), ak mu nejaká v dôsledku protiprávneho konania vodiča X¹¹ vznikla, alebo môže tieto nároky aj kumulovať.

Ustanovenie § 1 ods. 2 Občianskeho zákonníka upravuje majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, ako aj vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony. Občiansky zákonník teda upravuje súkromnoprávne vzťahy fyzických a právnických osôb (účastníci ktorých majú rovnaké postavenie),¹² a preto aj nárok na náhradu škody podľa ustanovení § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako aj nárok na úroky z omeškania § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, sú pohľadávkami súkromnoprávneho charakteru.

Na druhej strane, ustanovenie § 1 Zákona o cestnej premávke upravuje pravidlá cestnej premávky, práva a povinnosti osôb v súvislosti s cestnou premávkou, pôsobnosť orgánov verejnej správy na úseku organizácie riadenia cestnej premávky, vedenie vozidiel, evidenciu vozidiel a správne delikty za porušenie tohto zákona. Zákon o cestnej premávke je v zásade predpisom verejného práva upravujúcim najmä verejnoprávne vzťahy medzi orgánmi verejnej moci (e. g. Policajný zbor SR, policajt, správca cesty, etc.) a fyzickými a právnickými osobami (e. g. účastníkmi cestnej premávky, vodičmi, prevádzkovateľmi vozidiel, chodcami, etc.). Ako už bolo naznačené, pre verejnoprávne vzťahy je pritom charakteristická „nerovnosť“ v postavení subjektov týchto právnych vzťahov (pretože orgán verejnej moci disponuje v týchto vzťahoch verejnou mocou a fyzické a právnické osoby sú povinné sa tejto verejnej moci podrobiť) a tiež zásada legality výkonu verejnej moci. Pohľadávka na náhradu nákladov na odstránenie vozidla v zmysle ustanovenia § 43 Zákona o cestnej premávke¹³ je nepochybne pohľadávkou vyplývajúcou z verejnoprávneho vzťahu.

Z vyššie uvedeného podľa nás nepochybne vyplýva, že pokiaľ by vykonávateľ odtiahnutia požadoval náhradu škody podľa ustanovení § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka, implicitne by zároveň tvrdil, že v predmetnom právnom vzťahu vystupuje ako súkromnoprávny subjekt (i. e. ako osoba bez akýchkoľvek verejnoprávnych oprávnení), a nie ako orgán verejnej moci – správca cesty (potom však možno mať vážne pochybnosti o existencii oprávnenia vykonať odtiahnutie vozidla). Naopak, ak by požadoval zaplatenie náhrady nákladov na odstránenie vozidla v zmysle ustanovenia § 43 Zákona o cestnej premávke, v jeho žiadosti je súčasne implikované tvrdenie, že v predmetnom právnom vzťahu vystupuje ako orgán verejnej moci – správca cesty (potom by však nemohol zároveň uplatňovať akýkoľvek iný súkromnoprávny nárok, vrátane súkromnoprávnych úrokov z omeškania). V žiadnom prípade by teda nebolo možné uvažovať o kumulácii oboch nárokov, pretože je nepredstaviteľné, aby jedna osoba v jedinom právnom vzťahu súčasne vystupovala ako subjekt verejného (nadriadený subjekt) ako aj súkromného práva (rovnoprávny subjekt).

Zaujímavou otázkou je prípadná kumulácia nároku na náhradu nákladov podľa ustanovenia § 43 Zákona o cestnej premávke s úrokmi z omeškania podľa Občianskeho zákonníka. Nárok na náhradu nákladov podľa ustanovenia § 43 Zákona o cestnej premávke implikuje existenciu horizontálneho vzťahu medzi správcou cesty a prevádzkovateľom vozidla (resp. osobou, ktorá spôsobila prekážku cestnej premávky). Takýto právny vzťah teda v žiadnom prípade nemožno charakterizovať ako súkromnoprávny a preto naň nemožno v žiadnom prípade aplikovať ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka (a žiadať „súkromnoprávne“ úroky z omeškania z pohľadávky vzniknutej podľa verejného práva). Sankciu za omeškanie s úhradou náhrady nákladov na odstránenie vozidla v zmysle ustanovenia § 43 Zákona o cestnej premávke by bolo podľa nášho názoru možné požadovať výlučne v prípade, ak by ju Zákon o cestnej premávke explicitne upravoval, resp. ak by explicitne v tejto súvislosti odkazoval na ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Od presnej špecifikácie nárokov vykonávateľa odtiahnutia vozidla v neposlednom rade závisí aj rozsah dokazovania. V prípade, ak by právnym dôvodom nároku bola náhrada škody podľa ustanovení § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka, predmetom dokazovania by bolo:

1. zavinené protiprávne konanie škodcu (škodcov), i. e. ktorá osoba, kedy, na akom mieste, akým spôsobom, porušila právny predpis, aký právny predpis porušila, mieru jej zavinenia, etc.;
2. vznik škody na majetku poškodeného vrátane výšky takejto škody, i. e. či sa majetok poškodeného zmenšil, o koľko sa hodnota jeho majetku znížila, resp. o koľko sa hodnota jeho majetku mohla zvýšiť, ale v dôsledku protiprávneho zavineného konania škodcu sa nezvýšila;
3. príčinná súvislosť (priama a nesprostredkovaná) medzi zavineným protiprávnym konaním škodcu (škodcov) a vznikom škody (jej výškou), t. j. či zmenšenie majetku poškodeného nastalo ako priamy následok protiprávneho konania škodcu.

V prípade, ak by nárok spočíval v úhrade náhrady nákladov na odstránenie vozidla v zmysle ustanovenia § 43 ods. 4 písm. a) Zákona o cestnej premávke,¹⁴ predmetom dokazovania by bolo:

1. totožnosť prevádzkovateľa odtiahnutého motorového vozidla;
2. skutočne, preukázateľne a priamo vynaložené náklady na odstránenie motorového vozidla v konkrétnom prípade;
3. zákonnosť postupu orgánu verejnej moci pri odstraňovaní motorového vozidla, t. j. či odstránenie vykonala oprávnená osoba (orgán verejnej moci), či motorové vozidlo skutočne tvorilo prekážku cestnej premávky, atď.

Nositel' oprávnenia vykonať odtiahnutie motorového vozidla

Predpokladajme, že odtiahnutie vykonala súkromná osoba (nešlo by teda o správcu cesty), ktorá náhodou prechádzala okolo a vodič dopravný priestupok vodiča X rozhodla sa sama rázne zakročiť. Takáto osoba, ako sme už naznačili, by nemohla požadovať verejnoprávne nároky v zmysle Zákona o cestnej premávke, ale iba náhradu škody podľa Občianskeho zákonníka

doplnené a prepracované vydanie, Bratislava : IURA edition, 2006, 1. zväzok, s. 11. Lazar v súvislosti s dichotómiou verejného a súkromného práva rozoznáva teóriu záujmov, teóriu nadriadenosti a podriadenosti (tzv. subordináčna teória), a teóriu subjektov.

9 PRUSÁK, J. **Teória práva**. Bratislava: PF UK, 2001, s. 69.

10 Podľa ustanovenia § 43 ods. (2) Zákona o cestnej premávke ak ten, kto prekážku cestnej premávky spôsobil, ju bezodkladne neodstráni, je povinný ju označiť a oznámiť to policajtom; ak prekážku neoznačí, príslušný správca cesty je povinný ju bezodkladne označiť na náklady jej pôvodcu. Podľa ustanovenia § 43 ods. (4) písm. a) Zákona o cestnej premávke správca cesty môže odstrániť vozidlo stojace na ceste vrátane chodníka na náklady jeho prevádzkovateľa, ak je na mieste, kde tvorí prekážku cestnej premávky.

11 i. e. porušenie povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 25 ods. (1) Zákona o cestnej premávke, ktoré upravuje zákaz zastavenia a státi.

12 Podľa ustanovenia § 2 ods. (2) Občianskeho zákonníka v občianskoprávných vzťahoch majú účastníci rovnaké postavenie.

13 Na tomto mieste nepovažuje za podstatné rozlišovať, či už by išlo o náklady podľa ustanovenia § 43 ods. (2) Zákona o cestnej premávke alebo o náklady podľa ustanovenia § 43 ods. (4) písm. a) Zákona o cestnej premávke (rozdiel medzi nimi sa budeme venovať v ďalšom texte).

14 V prípade, ak nárok spočíval v úhrade náhrady nákladov na odstránenie vozidla

v zmysle ustanovenia § 43 Zákona o cestnej premávke prichádzajú do úvahy dve možné situácie, a to:

- I. podľa ustanovenia § 43 ods. 1 Zákona o cestnej premávke kto spôsobil prekážku cestnej premávky, je povinný ju bezodkladne odstrániť. Ak to neurobí, je povinný ju bezodkladne odstrániť na jeho náklady správca cesty.
- II. podľa ustanovenia § 43 ods. 4 písm. a) Zákona o cestnej premávke správca cesty môže odstrániť vozidlo stojace na ceste vrátane chodníka na náklady jeho prevádzkovateľa, ak je na mieste, kde tvorí prekážku cestnej premávky.

Odsek jedna citovaného paragrafu teda všeobecne ustanovuje práva a povinnosti osôb pri vzniku prekážky cestnej premávky akéhokoľvek druhu (*lex generalis*), naproti tomu štvrtý odsek v písmene a) citovaného paragrafu osobitne upravuje situáciu, kedy je prekážkou cestnej premávky motorové vozidlo (*lex specialis*). Použitím interpretačného pravidla *lex specialis derogat legi generali* dospějeme k záveru, že v prípade, ak je prekážkou cestnej premávky motorové vozidlo, je nevyhnutné aplikovať špeciálne ustanovenie § 43 ods. 4 písm. a) Zákona o cestnej premávke, a teda nemožno aplikovať ustanovenia § 43 ods. 1 Zákona o cestnej premávke (všeobecné ustanovenie).

15 Publikovaný v Zo súdnej praxe č. 1/2006, s. 5–7.

16 A, pravdaže, aj tento nárok by mal súkromnoprávny charakter, a teda by sa správal príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, a nie zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpo-

(ak by jej nejaká vznikla). Žiadajúc náhradu škody podľa súkromnoprávných predpisov by súčasne implicitne tvrdila, že v predmetnom právnom vzťahu vystupuje ako osoba bez akýchkoľvek verejnoprávnych oprávnení a teda, že odtiahnutie vozidla vodiča X vykonala svojvoľne bez akéhokoľvek zákonného základu a neprípustným spôsobom tým zasiahla do jeho majetkových práv. Najvyšší súd SR totiž v obdobných súvislostiach v Rozsudku sp. zn. 3Cdo/70/2003 zo dňa 26. 2. 2004¹⁵ uviedol, že „odstránenie vozidla bez súhlasu jeho prevádzkovateľa je vážnym zásahom do vlastníckych práv, ktorý je prípustný len na základe zákona“. Žiaden zákon však nedáva oprávnenie súkromnej osobe odstrániť cudzie vozidlo z verejnej komunikácie. Prípadné zmenšenie majetku osoby vykonávajúcej odtiahnutie o prostriedky vynaložené na odtiahnutie vozidla vodiča X by teda v tomto prípade nenastalo v dôsledku protiprávneho konania vodiča X, ale v dôsledku jej vlastného nezákonného konania. Nárok na náhradu škody by osobe, ktorá vykonala odtiahnutie vozidla vodiča X, nevznikol, práve naopak, bolo by skôr možné uvažovať o nároku na náhradu škody vzniknutej vodičovi X.¹⁶

Dosiaľ sme našou prípadovou štúdiou preukázali, že odtiahnutie vozidla z verejnej komunikácie nemôže svojvoľne vykonať súkromnoprávny subjekt. Čo ale v prípade, ak má takýto subjekt poverenie od orgánu verejnej moci – správcu cesty? Je takáto delegácia právomoci orgánu verejnej moci na súkromnoprávny subjekt možná?

Zabezpečenie kvalitnej a funkčnej dopravnej infraštruktúry na území štátu je nepochybne verejným záujmom, a z tohto dôvodu zákonodarca prijal okrem iného aj vo vzťahu k pozemným komunikáciám právnu úpravu vytvárajúcu štruktúru orgánov verejnej moci, ktorých úlohou (povinnosťou) je zabezpečovanie, udržiavanie a zlepšovanie dopravnej infraštruktúry, vymedzujúcu povinnosti takýchto orgánov verejnej moci, ako aj práva a povinnosti užívateľov dopravnej infraštruktúry. Napríklad, zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Cestný zákon“) stanovuje, že pozemné komunikácie môžu byť výlučne vo vlastníctve štátu, samosprávnych krajov, alebo obcí. Ten istý zákon tiež určuje, kto je povinný vykonávať správu pre jednotlivé druhy pozemných komunikácií. Cestný zákon, ale aj ďalšie právne predpisy (e. g. Zákon o cestnej premávke), tiež vymedzujú povinnosti správcov jednotlivých komunikácií, ale tiež stanovujú, akým spôsobom a za akých podmienok môžu správcovia pozemných komunikácií zasahovať do práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb (užívateľov komunikácií). Podľa ustanovenia § 3d ods. 3 Cestného zákona miestne komunikácie sú vo vlastníctve obcí. Podľa ustanovenia § 3d ods. 5 písm. d) Cestného zákona správu pozemných komunikácií vykonávajú, ak ide o prejazdne úseky ciest vo vlastníctve obce, o miestne komunikácie a účelové komunikácie vo vlastníctve obce – obce, prípadne právnické osoby nimi na tento účel založené alebo zriadené. Podľa ustanovenia § 43 ods. 4 písm. a) Zákona o cestnej premávke správca cesty môže odstrániť vozidlo stojace na ceste vrátane chodníka na náklady jeho prevádzkovateľa, ak je na mieste, kde tvorí prekážku cestnej premávky. Zákon teda oprávňuje určité subjekty na výkon verejnej moci, pričom o skutočnosti, či sú tieto orgány oprávnené danú právomoc delegovať na súkromnoprávny subjekt zákon mlčí. Je teda takýto transport verejnej moci možný?

Pomôžeme si citátom. Prusák hovorí, že „transport moci [...] sa musí uskutočňovať na základe podmienok a postupu ustanoveného ústavou a zákonmi“.¹⁷ Je teda zrejme, že osoba disponujúca verejnou mocou môže túto moc delegovať na iný subjekt iba a výlučne za podmienky, že jej to ústava a zákony explicitne umožňujú. K podobným záverom dospel aj Najvyšší súd SR v už spomenutom Rozsudku sp. zn. 3Cdo/70/2003 zo dňa 26. 2. 2004,¹⁸ keď uviedol: „Pretože § 40 zákona o premávke na pozemných komunikáciách¹⁹ spadá do oblasti verejného (správneho) práva, nevznikajú v súvislosti so správou týchto komunikácií súkromnoprávne, ale verejnoprávne vzťahy. Odstránenie vozidla nie je súkromnoprávnym aktom, pri ktorom by prichádzalo do úvahy zastúpenie podnikateľským subjektom, alebo zmluvné poverenie, v zmysle ktorého by bol podnikateľský subjekt oprávnený pôsobiť v oblasti verejnoprávnych vzťahov. Správca cesty pri odstraňovaní vozidla vystupuje ako orgán verejnej moci (správy), ktorý nesie v plnom rozsahu zodpovednosť za jej výkon a nemôže ju zmluvne previesť na iného, a to ani po stránke technickej (čo sa týka samotného výkonu odtiahnutia vozidla). Takéto opatrenie, vzhľadom na povahu vzťahu, v rámci ktorého má k nemu dôjsť, je oprávnená vykonať buď obec sama, alebo právnická osoba ňou pre tento účel založená alebo zriadená“.²⁰

Na základe vyššie uvedených skutočností je zrejme, že odstrániť vozidlo v zmysle ustanovenia § 43 ods. 4 písm. a) Zákona o cestnej premávke a požadovať náhradu za takéto odstránenie

vozidla je oprávnený výlučne správca cesty. V zmysle ustanovenia § 3d ods. 5 písm. d) Cestného zákona správcom miestnej komunikácie a účelovej komunikácie vo vlastníctve obce môže byť

1. buď obec,
2. alebo právnická osoba obcou na tento účel (t. j. na vykonávanie správy ciest) založená alebo zriadená.

Žiadny subjekt teda nie je oprávnený vykonávať správu ciest vo vlastníctve obce. Z vyššie uvedených ustanovení podľa nášho názoru tiež vyplýva skutočnosť, že predmetom činnosti právnickej osoby zriadenej alebo založenej obcou je odťahovacia služba, prípadne prevádzkovanie parkoviska slúžiaceho na umiestnenie najmenej piatich vozidiel patriacich iným osobám než majiteľovi alebo nájomcovi nehnuteľnosti, sama o sebe neznamena, že takáto osoba má právo vykonať odťahnutie vozidla z verejnej komunikácie. Predmetom činnosti právnickej osoby zriadenej obcou musí totiž byť správa ciest (inými slovami, takáto osoba musí byť právnickou osobou založenou alebo zriadenou obcou na účel správy ciest).

Na to, aby právnická osoba, ktorá vykonala odťahnutie vozidla vo vlastníctve vodiča X, preukázala, že je skutočne správcom predmetnej cesty, by musela preukázať nasledovné :

1. skutočnosť, že jej výlučným (jediným) zriaďovateľom alebo zakladateľom je obec, napríklad predložením aktuálneho znenia zriaďovacej alebo zakladateľskej listiny,
2. skutočnosť, že predmetom jej činnosti je správa ciest, napríklad predložením zakladateľskej alebo zriaďovacej listiny, kde by bola ako predmet činnosti zapísaná správa ciest.
3. skutočnosť, že do jej správy patrí aj cesta, z ktorej bolo odťahané motorové vozidlo vo vlastníctve vodiča X (t. j. okrem iného skutočnosť, že predmetná cesta je vo vlastníctve obce – zriaďovateľa resp. zakladateľa dotyčnej osoby).

Právomoc súdu

Zaujímavý indikátor rozlišovania verejnoprávnych a súkromnoprávnych vzťahov ponúka Eliáš, podľa ktorého „v praxi lze tyto dvě skupiny právních vztahů (t. j. vztahy soukromoprávní a vztahy veřejnoprávní) rozlišit především podle toho, zda podléhají soudní jurisdikci. Ty, které jurisdikci soudů podléhají, jsou potom vztahy soukromoprávními“.²¹ Táto skutočnosť je inherentná samotnej povahe verejnoprávnych, resp. súkromnoprávnych vzťahov. Vzhľadom na to, že súkromnoprávne vzťahy sú horizontálne, vystupujú v nich dva rovnoprávne subjekty, prípadné spory medzi nimi rozhoduje nezávislý a nestranný subjekt, ktorého právomoc sú obaja povinní rešpektovať, a to súd. Vo verejnoprávnych vzťahoch, ktoré sú svojou povahou vertikálne, však jeden zo subjektov disponuje verejnou mocou, ktorú uplatňuje voči druhému subjektu. Tento subordinovaný subjekt je povinný výkon verejnej moci orgánom verejnej moci rešpektovať. Ingerencia tretieho nezávislého subjektu nie je teda potrebná.²²

Otvorenou pre ďalšiu diskusiu je otázka, či o výške náhrady nákladov podľa ustanovenia § 43 Zákona o cestnej premávke má rozhodovať súd alebo samotný správca cesty. V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány,²³ prípadne aj iné veci, pokiaľ tak stanovuje zákon, alebo neexistuje iný orgán disponujúci právomocou rozhodnúť danú vec.²⁴ Zákon o cestnej premávke (ani iný zákon) rozhodovanie o náhrade podľa ustanovenia § 43 Zákona o cestnej premávke do právomoci súdu nezveruje, táto vec ani nevyplýva z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov. Na druhej strane, Zákon o cestnej premávke v § 141 ods. (1) stanovuje, že ak v tomto zákone nie je ustanovené inak, na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.²⁵ Ustanovenie § 141 ods. (5) písm. b) síce vylučuje použitie Správneho poriadku v prípade odťahnutia vozidla,²⁶ to však neznamena, že použitie správneho poriadku je vylúčené v prípade rozhodovania o povinnosti majiteľa vozidla zaplatiť správcovi cesty náklady ním účelne vynaložené na odstránenie prekážky cestnej premávky (v podobe jeho vozidla). Skôr sa teda prikláňame k záveru, že je daná právomoc správcu cesty, aj keď prax sa uberá opačným smerom.

vednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

17 PRUSÁK, J. **Teória práva.**

Bratislava: PF UK, 2001, s. 69.

18 Publikovaný v Zo súdnej praxe č. 1/2006, s. 5–7.

19 Zákon č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov bol zrušený a nahradený Zákonom o cestnej premávke, právna úprava týkajúca sa odstránenia prekážky cestnej premávky je však v oboch zákonoch takmer totožná, a teda máme zato, že predmetný judikát nestratil na aktuálnosti ani po zmena legislatívy.

20 Porovnaj § 3d ods. 5 písm. c) cestného zákona.

21 Eliáš, K. **Rekodifikace českého soukromého práva.**

In Právnik č. 2/1997, str. 105 a nasl. Citované podľa Kind, M. **Dopad rozdílu mezi veřejným a soukromým právem na právní praxi.** In Právnik, č. 07/1997, s. 621 a nasl.

22 Rozhodnutia a postupy správnych orgánov sú spravidla preskúmateľné súdom v správnom súdnictve.

23 Ustanovenie § 7 ods. (1) zákona č. 99/1963 Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

24 Rozsudok Najvyššieho súdu SRsp. zn. 5 Cdo 102/01 zo dňa 27. 9. 2001: „Pokiaľ súd zistí nedostatok svojej právomoci (a ak nejde o prípad právomoci cudzozemského orgánu), musí tu byť iný štátny orgán, ktorému je súd povinný vec postúpiť. Pokiaľ žiaden taký orgán súd nezistí, vec patrí do právomoci súdov“.

25 i. e. zákon č. 71/1967 Zb.
o správnom konaní (správny
poriadok) v znení
neskorších predpisov (ďalej
len „Správny poriadok“).

26 Čo je absolútne logická
úprava, pretože pokiaľ by
sa odstraňovanie prekážok
cestnej premávky riešilo
v správnom konaní, pred-
metná právna úprava by
bola neefektívna.

27 Ustanovenie § 22 a nasl.
Občianskeho zákonníka.

Záver

Máme zato, že sa nám podarilo preukázať opodstatnenosť a užitočnosť dichotómie verejného práva a súkromného práva pre súčasnú právnu prax. Na záver ponúkame čitateľovi prehľad najvýznamnejších rozdielov medzi týmito právnymi odvetvami, ktorých praktické implikácie sme načrtli na prípadovej štúdií:

- subjekty verejného práva uplatňujúce verejnú moc voči jednotlivcom (horizontálne vzťahy) sú prísne viazané zásadou legality, naopak, pre subjekty súkromného práva (vertikálne vzťahy) je typická zásada zmluvnej autonómie;
- jeden subjekt nemôže v jednom právnom vzťahu vystupovať súčasne ako orgán verejnej moci aj ako súkromná osoba;
- nie je možné, aby spoločne s pohľadávkou verejnoprávneho charakteru bolo uplatňované príslušenstvo podľa predpisov súkromného práva (pokiaľ tak zákon výslovne neustanovuje);
- subjekty sa v súkromnoprávných vzťahoch môžu kedykoľvek za podmienok ustanovených zákonom nechať pri právnych úkonoch zastúpiť inými osobami,²⁷ subjekty verejnej moci môžu svoju právomoc delegovať na inú osobu výlučne v prípade, ak im to ústava a zákon explicitne umožňujú;
- v súkromnoprávných vzťahoch prípadné spory medzi ich účastníkmi rozhoduje súd v občianskom súdnom konaní, vo verejnoprávných vzťahoch má rozhodovaciu právomoc orgán verejnej moci. ■

RESUMÉ

Význam rozlišovania verejného a súkromného práva pre uplatnenie samostatných nárokov

Príspevok sa zaoberá dichotómiu verejného a súkromného práva a jej opodstatnenosťou pre súčasnú právno-aplikačnú prax. Autor demonštruje najvýznamnejšie rozdiely medzi verejným a súkromným právom a ich praktické implikácie na fiktívnej prípadovej štúdií odtiahnutia motorového vozidla z miestnej komunikácie.

SUMMARY

Importance of Distinguishing Between Public and Private Right for Asserting Individual Claims

The article deals with a dichotomy between public and private law and its relevance for the existing application practice. The author points to the most important differences between the public and private law and their practical implications in a fictitious case study of a motor vehicle towed from a local road.

ZUSAMENFASSUNG

Bedeutung der Unterscheidung zwischen dem öffentlichen und dem privaten Recht bei der Geltendmachung von selbstständigen Ansprüchen

Der Beitrag befasst sich mit der Dichotomie des öffentlichen und des privaten Rechtes und deren Begründetheit für die derzeitige rechtliche Anwendungspraxis. Der Autor demonstriert die markantesten Unterschiede zwischen dem öffentlichen und dem privaten Recht und deren praktische Implikationen auf einer fiktiven Fallstudie – am Abschleppen eines Kraftfahrzeuges von der Gemeindestraße.

Novela zákonníka práce

JUDr. Vladimír Ivančo, LL.M.

Posledná veľká novela Zákonníka práce¹ (ďalej len „novela“) mení a dopĺňa pomerne veľký počet ustanovení Zákonníka práce. V článku sa venujeme niektorým vybraným ustanoveniam Zákonníka práce dotknutým novelou, ktoré môžu v praxi spôsobovať problémy resp. z ktorých môžu vyvstať otázky, na ktoré novela nedáva jednoznačnú odpoveď.

Cieľom nie je hĺbková analýza načrtnutých otázok, ale snaha poukázať na predmetné ustanovenia a otvoriť širšiu odbornú diskusiu o súvisiacich otázkach a prípadných praktických problémoch.

Nová úprava výpovednej doby a jej vplyv na pracovnoprávne vzťahy, ktoré vznikli pred účinnosťou Novely (§ 62 Zákonníka práce)

Novela **zavádza základnú jednomesačnú výpovednú dobu**, ktorá sa uplatní v prípadoch ak sa končí pracovný pomer zamestnanca (výpoveďou zamestnanca alebo zamestnávateľa), ktorý ku dňu doručenia výpovede trval **menej ako jeden rok**. Ak pracovný pomer ku dňu doručenia výpovede trval **najmenej jeden rok**, výpovedná doba je **dva mesiace**. Výpovedná doba **tri mesiace** sa uplatní v prípade, ak zamestnávateľ dáva výpoveď zamestnancovi z dôvodov uvedených v § 63 ods. 1 písm. a) alebo b) Zákonníka práce (organizačné dôvody, nadbytočnosť) alebo ak zamestnanec stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobú spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu, a zároveň pracovný pomer zamestnanca u zamestnávateľa ku dňu doručenia výpovede **trval najmenej päť rokov**.

JUDr. Vladimír Ivančo, LL.M.

Absolvent Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (2003) a postgraduálneho štúdia európskeho a komparatívneho práva na Právnickej fakulte Univerzity v Gente, Belgicko (2004). Autor pôsobí ako advokát v Bratislave spolupracujúci s advokátskou kanceláriou White & Case s. r. o.

ho práva na Právnickej fakulte Univerzity v Gente, Belgicko (2004). Autor pôsobí ako advokát v Bratislave spolupracujúci s advokátskou kanceláriou White & Case s. r. o.

právnej úpravy. Podľa úpravy účinnej ku dňu 31. augusta 2011 bola výpovedná doba **najmenej dva mesiace** resp. **najmenej tri mesiace**, ak bola daná výpoveď zamestnancovi, ktorý odpracoval u zamestnávateľa najmenej päť rokov. Podľa doterajšej právnej úpravy si mohol zamestnávateľ so zamestnancom dohodnúť dlhšiu než zákonom stanovenú výpovednú dobu. Dohoda o dlhšej výpovednej dobe môže byť výhodná tak pre zamestnanca ako aj pre zamestnávateľa. V prípade zamestnanca poskytuje dlhšia výpovedná doba zamestnancovi viac času na hľadanie nového pracovného miesta. Na druhej strane, v prípade, ak sa rozhodne odísť kľúčový zamestnanec, dáva dlhšia výpovedná doba zamestnávateľovi väčší priestor na hľadanie adekvátnej náhrady a plynulé odovzdanie pracovnej pozície nástupcovi odchádzajúceho zamestnanca. Dôvodová správa k novele nedáva odpoveď na otázku, prečo sa zákonodarca rozhodol zafixovať výpovedné doby a pripraviť tak zamestnávateľa a zamestnanca o možnosť dohodnúť sa na dlhších výpovedných dobách, než ustanovuje zákon.

V súvislosti s novou kogentnou úpravou výpovednej doby vyvstáva otázka, **aký má novela vplyv na dlhšie výpovedné doby dohodnuté v pracovných zmluvách alebo v kolektívnych**

¹ Novela bola uverejnená v Zbierke zákonov dňa 2. augusta 2011 ako zákon č. 257/2011 Z. z.

zmluvách uzavretých pred účinnosťou novely (do 31. augusta 2011) v prípade, ak bude výpoveď daná po účinnosti novely (po 1. septembri 2011).

V zmysle prechodných ustanovení (§ 252g Zákonníka práce), **ustanoveniami tohto zákona sa spravujú aj pracovnoprávne vzťahy, ktoré vznikli pred 1. septembrom 2011. Právne úkony urobené pred 1. septembrom 2011 a nároky, ktoré z nich vznikli, sa posudzujú podľa právnej úpravy účinnej do 31. augusta 2011.**

V uvedenom ustanovení ide o tzv. nepravú retroaktivitu

Pri nepravnej retroaktivite sa rešpektujú už nadobudnuté práva, keďže právne vzťahy, ktoré vznikli pred účinnosťou novej normy sa posudzujú podľa práva platného v dobe ich vzniku. Najmä otázka vlastného platného vzniku právneho úkonu sa posúdi v súlade s vtedy platným právom. Rovnako, pokiaľ ide o nároky vzniknuté z právnych vzťahov pred účinnosťou nového predpisu. Aj na tie sa aplikuje skoršia právna úprava. Nároky – síce s pôvodom vo vzťahoch vzniknutých pred účinnosťou novej normy – ale ktoré už samé vzniknú počas účinnosti novej normy, sa posudzujú podľa novej úpravy.²

Príkladmo uveďme situáciu, kedy bola v pracovnej zmluve (kolektívnej zmluve) uzavretá pred účinnosťou novely (pred 1. septembrom 2011) dohodnutá výpovedná doba napr. štyri mesiace. Zamestnávateľ sa po účinnosti novely (po 1. septembri 2011) rozhodne dať zamestnancovi výpoveď z organizačných dôvodov (§ 63 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce) pričom ide o zamestnanca, ktorý u zamestnávateľa pracoval viac ako jeden rok, ale menej ako päť rokov. V zmysle nového znenia § 62 Zákonníka práce je výpovedná doba v uvedenom prípade dva mesiace. Máme za to, že nárok na príslušnú výpovednú dobu vzniká zamestnancovi až od okamihu doručenia výpovede. Vychádzajúc z predpokladu, že výpoveď bude zamestnancovi doručená až po účinnosti novely (po 1. septembri 2011), bude sa uvedený nárok na výpovednú dobu posudzovať v súlade s vyššie uvedeným prechodným ustanovením podľa právnej úpravy účinnej po 1. septembri 2011 (keďže nárok na výpovednú dobu vznikol po 1. septembri 2011). Vzhľadom na skutočnosť, že v zmysle novej kogentnej úpravy § 62 Zákonníka práce, sa zamestnávateľ nemôže so zamestnancom (prípadne s odborovou organizáciou) dohodnúť na dlhšej výpovednej dobe, v uvedenom prípade sa uplatní zákonná dvojmesačná výpovedná doba aj napriek tomu, že si zmluvné strany v pracovnej zmluve (kolektívnej zmluve) dohodli o dva mesiace dlhšiu výpovednú dobu.

Je síce pravda, že Zákonník práce v § 1 ods. 6 umožňuje v pracovnoprávných vzťahoch upraviť podmienky zamestnania a pracovné podmienky výhodnejšie, ako to upravuje Zákonník práce, ale to len v prípade, ak to Zákonník práce výslovne nezakazuje alebo z povahy jeho ustanovení nevyplýva, že sa od nich nemožno odchyliť. Obdobné ustanovenie obsahuje Zákonník práce aj v § 231 ods. 1 v súvislosti s možnosťou odchyľnej úpravy pracovných podmienok v kolektívnej zmluve.

Uvedené ustanovenia však v prípade výpovednej doby nie je možné aplikovať, keďže § 62 Zákonníka práce má kogentný charakter, t. j. z povahy tohto ustanovenia vyplýva, že sa od neho nemožno dohodou odchyliť.

S poukazom na uvedené preto môžeme uzavrieť, že pracovné zmluvy (kolektívne zmluvy) účastníkov pracovnoprávných vzťahov uzatvorené pred 1. septembrom 2011, ktoré upravujú dĺžku výpovednej doby odchyľne od ustanovení § 62 Zákonníka práce v znení novely, sa po 1. septembri 2011 stanú v časti takejto odchyľnej úpravy neplatnými. V praxi to bude znamenať, že na všetky výpovedné doby u výpovedí daných po 1. septembri 2011 sa bude aplikovať výlučne § 62 Zákonníka práce v znení novely bez ohľadu na odchylné dohody obsiahnuté v pracovných alebo kolektívnych zmluvách uzavretých pred 1. septembrom 2011.

Porušenie konkurenčnej doložky a nárok zamestnávateľa na náhradu škody spôsobenej týmto porušením nad rozsah dohodnutej paušalizovanej náhrady (§ 83a Zákonníka práce)

Do Zákonníka práce sa v § 83a zavádza nová možnosť dohodnúť v pracovnej zmluve, že zamestnanec po skončení pracovného pomeru nebude po určitú dobu, **najdlhšie jeden rok,**

2 Eliáš, K.: **Občanský zákoník, Velký akademický komentář**, Praha: Linde Praha, a. s., 2008, s. 2568

vykonávať zárobkovú činnosť, ktorá má k predmetu činnosti zamestnávateľa konkurenčný charakter, tzv. konkurenčná doložka. Dohoda musí byť súčasťou pracovnej zmluvy, inak je neplatná.

Zamestnávateľ poskytne zamestnancovi primeranú peňažnú náhradu najmenej v sume 50 % priemerného mesačného zárobku zamestnanca za každý mesiac plnenia konkurenčnej doložky.

Zamestnanec a zamestnávateľ sa môžu v pracovnej zmluve zároveň dohodnúť na primeranej peňažnej náhrade, ktorú je zamestnanec povinný zaplatiť, ak poruší konkurenčnú doložku. Suma takejto peňažnej náhrady nesmie presiahnuť celkovú sumu peňažnej náhrady zamestnávateľa vyplácanej zamestnancovi za dodržanie konkurenčnej doložky. **Zaplatením peňažnej náhrady za porušenie konkurenčnej doložky záväzkov zamestnanca z konkurenčnej doložky zanikne** (§ 83a ods. 5 Zákonníka práce).

V tejto súvislosti vyvstáva otázka, či má dohoda zamestnávateľa so zamestnancom o zaplatení peňažnej náhrady za porušenie konkurenčnej doložky pre zamestnávateľa vždy praktický význam. Často sa totiž stáva, že porušenie konkurenčnej doložky spôsobí zamestnávateľovi podstatne vyššiu škodu, než je výška dohodnutej peňažnej náhrady najmä v prípade odchodu kľúčových zamestnancov, ktorých vedomosti a zručnosti získané počas pôsobenia u zamestnávateľa môžu mať podstatný význam a značnú hodnotu pre konkurenciu zamestnávateľa. Keďže zaplatením peňažnej náhrady za porušenie konkurenčnej doložky táto v podstate zanikne, bývalý zamestnanec (ďalej len „zamestnanec“) prestáva byť v porušení s plnením svojej povinnosti z konkurenčnej doložky, a preto voči nemu zamestnávateľ nemá žiaden nárok na náhradu škody, ktorá mu konkurenčným správaním zo strany zamestnanca vznikne po zaplatení uvedenej peňažnej náhrady (t. j. po zániku konkurenčnej doložky). Či zamestnávateľovi v predmetnej situácii zostane zachovaný aspoň prípadný nárok na náhradu škody, ktorá mu vznikla porušením konkurenčnej doložky pred zaplatením peňažnej náhrady, bude závisieť aj od posúdenia charakteru uvedenej peňažnej náhrady zaplatennej zamestnancom za porušenie konkurenčnej doložky.

Ak by sme predmetnú peňažnú náhradu posúdili ako paušalizovanú náhradu škody spôsobenú zamestnávateľovi porušením konkurenčnej doložky (kvázi ako zmluvnú pokutu), potom by jej zaplatenie zamestnancom znamenalo, že zamestnávateľ nemá nárok na náhradu škody, ktorá mu vznikla porušením konkurenčnej doložky zamestnancom (a to bez ohľadu na to, či škoda vznikla pred alebo po zaplatení peňažnej náhrady zamestnancom). V prípade ak predmetná peňažná náhrada nepredstavuje paušalizovanú náhradu škody, potom by si zamestnávateľ mohol voči zamestnancovi nárokovať náhradu škody, ktorá mu vznikla porušením konkurenčnej doložky zo strany zamestnanca počas účinnosti (aplikácie) konkurenčnej doložky, a to až do okamihu zaplatenia predmetnej peňažnej náhrady (t. j. zániku konkurenčnej doložky). Vzhľadom na skutočnosť, že dôsledkom zaplatenia peňažnej náhrady je zánik konkurenčnej doložky, prikláňame sa skôr k prvému výkladu, t. j. k posúdeniu dohodnutej peňažnej náhrady ako paušalizovanej náhrady škody.

S poukazom na uvedené dohodou o primeranej peňažnej náhrade za porušenie konkurenčnej doložky v podstate zamestnávateľ prichádza o možnosť uplatniť si voči zamestnancovi nárok na náhradu skutočnej škody, ktorá mu môže vzniknúť z dôvodu porušenia konkurenčnej doložky zamestnancom. Na druhej strane nespornou výhodou dohody o primeranej peňažnej náhrade je, že dohoda o primeranej peňažnej náhrade za porušenie konkurenčnej doložky zbavuje zamestnávateľa značnej časti dôkazného bremena (stačí preukázať porušenie konkurenčnej doložky), ktoré by inak musel znášať, ak by sa chcel domôcť náhrady skutočnej škody štandardnou cestou (k tomu viď nižšie).

V tejto súvislosti je preto namieste otázka, či nebude pre zamestnávateľov, ktorým porušením konkurenčnej doložky hrozí vyššia škoda (než je maximálna výška prípadnej peňažnej náhrady, ktorú si môže za porušenie konkurenčnej doložky dohodnúť so zamestnancom) **výhodnejšie, aby si pre prípad porušenia konkurenčnej doložky zamestnancom peňažnú náhradu vôbec nedohodli.** V takom prípade by zamestnanec nemal možnosť „vykúpiť“ sa z plnenia konkurenčnej doložky zaplatením dohodnutej peňažnej náhrady a jeho povinnosť dodržiavať dohodnuté podmienky konkurenčnej doložky by teda nemohla zaniknúť zaplatením dohodnutej peňažnej náhrady ale trvala by až do skončenia pôvodne dohodnutej doby trvania konkurenčnej doložky. Ak by v uvedenom prípade v dôsledku porušenia konkurenčnej

doložky bola zamestnávateľovi spôsobená škoda, mohol by si ju uplatniť voči zamestnancovi v zmysle príslušných ustanovení o zodpovednosti zamestnanca za škodu podľa Zákonníka práce (§ 179 a nasl.).

Sme toho názoru, že ustanovenia Zákonníka práce o zodpovednosti zamestnanca za škodu sa v predmetnej situácii použijú aj napriek tomu, že nie je celkom jednoznačné, či porušenie povinností z konkurenčnej doložky aplikovanej po skončení pracovného pomeru spadá do kategórie porušenia povinností pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním. Ak by tomu tak nebolo, zodpovednosť zamestnanca by sa posudzovala podľa príslušných ustanovení o zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka (zákon č. 40/1964 Zb.).³

Pri aplikácii pracovnoprávnej zodpovednosti zamestnanca za škodu spôsobenú zamestnávateľovi porušením konkurenčnej doložky by zamestnávateľ v prípade uplatnenia nároku na náhradu škody voči zamestnancovi musel preukazovať zavinenie zamestnanca (na rozdiel od všeobecnej zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka, kde sa zavinenie škodcu predpokladá). Ak by si chcel zamestnávateľ v tomto prípade voči zamestnancovi vymôcť celú skutočnú škodu, musel by preukázať, že zamestnanec spôsobil porušením konkurenčnej doložky škodu zamestnávateľovi úmyselne. Nárok na náhradu ušlého zisku by mal zamestnávateľ voči zamestnancovi len v prípade, ak by škoda bola spôsobená zamestnancom úmyselne, pričom neuhradenie ušlého zisku by odporovalo dobrým mravom.⁴ Z podstaty úpravy konkurenčnej doložky (vyžaduje sa písomná dohoda zamestnávateľa a zamestnanca v pracovnej zmluve) vyplýva, že k porušeniu konkurenčnej doložky dochádza spravidla úmyselným konaním zamestnanca, keď zamestnanec napriek tomu, že má dohodnutú konkurenčnú doložku, v rozpore s dohodnutými podmienkami začne vykonávať zárobkovú činnosť, ktorá má k predmetu činnosti zamestnávateľa konkurenčný charakter. Pre vznik zodpovednosti zamestnanca pritom nie je rozhodujúce, či ide o úmysel priamy⁵ alebo o úmysel nepriamy.⁶

Ďalším spôsobom, ako sa môže zamestnávateľ chrániť pred konkurenčným správaním sa zamestnanca po skončení pracovného pomeru (mimo rámca konkurenčnej doložky) je ochrana proti porušovaniu obchodného tajomstva použitím prostriedkov ochrany proti nekalej súťaži podľa § 53 Obchodného zákonníka (zákon č. 513/1991 Zb.). Podľa § 51 Obchodného zákonníka je porušovaním obchodného tajomstva konanie, ktorým konajúci inej osobe neoprávnene oznámi, sprístupní, pre seba alebo pre iného využije obchodné tajomstvo (§ 17 Obchodného zákonníka), ktoré sa môže využiť v súťaži a o ktorom sa dozvedel (okrem iného aj) tým, že sa mu tajomstvo zverilo alebo inak stalo prístupným na základe jeho pracovného vzťahu k súťažiteľovi. Predpokladom úspešného uplatnenia tejto obchodnoprávnej ochrany je dôsledné vymedzenie obsahu a rozsahu obchodného tajomstva (napr. v pracovnej zmluve alebo v interných predpisoch zamestnávateľa, s ktorými je zamestnanec preukázateľne oboznámený) a zabezpečenie zodpovedajúceho spôsobu utajenia skutočností, ktoré tvoria predmet obchodného tajomstva. K právnym prostriedkom ochrany obchodného tajomstva patrí právo domáhať od rušiteľa (zamestnanca), aby (i) sa držal konania, ktorým porušuje obchodné tajomstvo, (ii) odstránil závadný stav, (iii) poskytol poškodenému (zamestnávateľovi) primerané zadosťučinenie, ktoré sa môže poskytnúť aj v peniazoch, (iv) nahradil spôsobenú škodu, a prípadne aj (v) vydal bezdôvodné obohatenie.

Zhrnutím vyššie uvedeného môžeme konštatovať, že v situácii, kedy porušením dohodnutej konkurenčnej doložky hrozí zamestnávateľovi značná škoda (presahujúca maximálnu výšku prípadnej peňažnej náhrady, ktorú môže za porušenie konkurenčnej doložky dohodnúť so zamestnancom podľa Zákonníka práce) zdá sa výhodnejšie, aby si pre prípad porušenia konkurenčnej doložky zamestnávateľ so zamestnancom peňažnú náhradu vôbec nedohodli. Ak sa peňažná náhrada za porušenie konkurenčnej doložky nedohodla, môže si zamestnávateľ v prípade porušenia konkurenčnej doložky voči zamestnancovi uplatniť nárok na náhradu škody, ktorá zamestnávateľovi vznikla porušením konkurenčnej doložky, podľa príslušných ustanovení Zákonníka práce o zodpovednosti zamestnanca za škodu spôsobenú zamestnávateľovi. V uvedenej situácii sa však zamestnávateľ musí pripraviť na to, že bude musieť preukázať splnenie všetkých predpokladov zodpovednosti zamestnanca za škodu spôsobenú porušením konkurenčnej doložky vrátane zavinenia, čo je nespornou nevýhodou oproti dohode o peňažnej náhrade za porušenie konkurenčnej doložky, kde zamestnávateľovi na vznik nároku na zaplatenie dohodnutej peňažnej náhrady stačí preukázať, že zamestnanec konkurenčnú doložku porušil.

3 § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka

4 § 186 ods. 3 Zákonníka práce

5 Zamestnanec konal na škodu zamestnávateľa (porušil konkurenčnú doložku), pričom vedel, že svojim konaním spôsobí zamestnávateľovi škodu a súčasne túto škodu spôsobiť chcel.

6 Zamestnanec konal na škodu zamestnávateľa (porušil konkurenčnú doložku), pričom vedel, že svojim konaním môže spôsobiť zamestnávateľovi škodu a a pre prípad, že škodu spôsobí bol s tým uzročený.

Konto pracovného času a „prenášanie“ mzdových nárokov zamestnanca

(§ 87a Zákonníka práce)

Novela v § 87a zavádza nový inštitút konta pracovného času ako nového spôsobu nerovnomerného rozvrhnutia pracovného času, ktorý má nasledujúce charakteristické črty:

- (i) konto pracovného času je možné zaviesť len na základe písomnej dohody zamestnávateľa so zástupcami zamestnancov. V prípade (a) zamestnanca so zdravotným postihnutím, (b) tehotnej ženy, (c) ženy alebo muža, ktorý sa trvale stará o dieťa mladšie ako tri roky, alebo (d) v prípade osamelého zamestnanca, ktorý sa trvale stará o dieťa mladšie ako 15 rokov, sa na uplatnenie konta pracovného času vyžaduje aj dohoda s týmto zamestnancom;
- (ii) na základe dohody o zavedení konta pracovného času môže zamestnávateľ rozvrhnúť pracovný čas tak, že **v prípade väčšej potreby práce odpracuje zamestnanec viac hodín** ako je jeho ustanovený týždenný pracovný čas, a **v prípade menšej potreby práce odpracuje zamestnanec menej hodín** ako jej jeho ustanovený týždenný pracovný čas alebo nebude prácu vykonávať vôbec;
- (iii) priemerný týždenný pracovný čas nesmie v dobe najviac 12 mesiacov po sebe nasledujúcich presiahnuť ustanovený týždenný pracovný čas;
- (iv) **zamestnávateľ počas uplatňovania konta pracovného času vypláca zamestnancovi mzdu, ktorá zodpovedá jeho ustanovenému týždennému pracovnému času, a to bez ohľadu na to, koľko hodín v sledovanom období zamestnanec skutočne odpracoval;**
- (v) **ak bola do skončenia pracovného pomeru zamestnancovi vyplatená nižšia mzda než mu podľa odpracovaného času prináleží, je zamestnávateľ povinný mzdu zamestnancovi doplatiť;**
- (vi) ak zamestnanec neodpracuje celý rozsah pracovného času, za ktorý mu bola vyplatená mzda počas doby uplatňovania konta pracovného času, z dôvodu skončenia pracovného pomeru podľa § 63 ods. 1 písm. d)⁷ alebo písm. e)⁸ Zákonníka práce alebo z dôvodu podľa § 68 ods. 1⁹ Zákonníka práce, má zamestnávateľ právo na vrátenie mzdy v rozsahu neodpracovaného zaplateného pracovného voľna, toto právo môže uplatniť na súde v premlčacej dobe dvoch mesiacov odo dňa skončenia pracovného pomeru. V ostatných prípadoch skončenia pracovného pomeru sa preplatok mzdy nevracia;
- (vii) zamestnávateľ je povinný viesť podrobnú evidenciu konta pracovného času, ktorú tvorí: (a) účet pracovného času (evidencia skutočne odpracovaného času zamestnanca), (b) účet vyplatenej mzdy (evidencia skutočne vyplatenej mzdy zamestnanca), a (c) rozdielový účet (evidencia rozdielu medzi skutočne odpracovaným časom a ustanoveným týždenným pracovným časom a evidencia rozdielu medzi skutočne vyplatenou mzdou a mzdou na ktorú mal zamestnanec právo za skutočne odpracovaný čas).

Zjednodušene povedané prostredníctvom konta pracovného času môže zamestnávateľ nerovnomerne rozvrhovať pracovný čas zamestnancov, a to v závislosti od aktuálnej potreby práce. Takéto nerovnomerné rozvrhnutie práce však nemá bezprostredný vplyv na odmeňovanie zamestnanca, ktorému sa počas aplikácie konta pracovného času vypláca mzda, ktorá zodpovedá jeho ustanovenému pracovnému času.

V § 87a ods. 3 Zákonník práce vyžaduje, aby pri aplikácii konta pracovného času priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca v dobe najviac 12 mesiacov po sebe nasledujúcich nepresiahol ustanovený týždenný pracovný čas.

V ideálnom prípade zamestnávateľ pri aplikácii konta pracovného času počas 12 mesiacov po sebe nasledujúcich rozvrhuje pracovný čas zamestnanca tak, aby priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca nepresiahol v uvedenom období ustanovený týždenný pracovný čas.

V praxi sa však môže stať (ak sa nedodrží povinnosť podľa § 87a ods. 3 Zákonníka práce), že vzhľadom na vyššiu potrebu práce zamestnanec odpracuje počas 12 mesiacov po sebe nasledujúcich v priemere týždenne viac hodín, než je ustanovený týždenný pracovný čas. V takomto prípade bude potrebné hodiny odpracované nad ustanovený pracovný čas posúdiť ako prácu nadčas, za ktorú patrí zamestnancovi mzda a mzdové zvýhodnenie za prácu nadčas.¹⁰ V tejto súvislosti vzniká otázka, **kedy má zamestnávateľ povinnosť zamestnancovi mzdu a mzdové zvýhodnenie za takúto prácu nadčas vyplatiť.**

7 Výpoveď daná zamestnávateľom z dôvodu, ak zamestnanec **1.** nespĺňa predpoklady ustanovené právnymi predpismi na výkon dohodnutej práce, alebo **2.** prestal spĺňať požiadavky podľa § 42 ods. 2 Zákonníka práce (voľba alebo vymenovanie ako predpoklad vykonávania funkcie vedúceho zamestnanca), alebo **3.** nespĺňa bez zavinenia zamestnávateľa požiadavky na riadny výkon dohodnutej práce určené osobitným predpisom alebo zamestnávateľom vo vnútornom predpise, alebo **4.** neuspokojivo plní pracovné úlohy a zamestnávateľ ho v posledných dvoch mesiacoch písomne vyzval na odstránenie nedostatkov a zamestnanec ich v primeranom čase neodstránil.

8 Výpoveď daná zamestnávateľom ak sú u zamestnanca dôvody, pre ktoré by s ním zamestnávateľ mohol okamžite skončiť pracovný pomer, alebo pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny; pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny možno dať zamestnancovi výpoveď, ak bol v posledných šiestich mesiacoch v súvislosti s porušením pracovnej disciplíny písomne upozornený na možnosť výpovede.

9 Okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa, ak zamestnanec **(a)** bol právoplatne odsúdený pre úmyselný trestný čin, alebo **(b)** porušil závažne pracovnú disciplínu.

10 Pre potreby tejto analýzy vychádzame z predpokla-

du, že zamestnanec sa nedohodol so zamestnávateľom na čerpaní náhradného voľna za prácu nadčas, t. j. za prácu nadčas patrí zamestnancovi mzda a príslušné mzdové zvýhodnenie.

11 vid'. článok 36 Ústavy Slovenskej republiky

12 §§ 86, 87, 120 a 121 českého zákona č. 262/2006 Sb. Zákonníka práce, v znení neskorších predpisov

V § 87a ods. 4 Zákonníka práce je zakotvená povinnosť zamestnávateľa vyplatiť zamestnancovi mzdu, ktorá zodpovedá ustanovenému týždennému pracovnému času zamestnanca. To znamená, že zamestnávateľ vyplatí zamestnancovi jeho „bežnú“ mzdu v riadnom výplatnom termíne, t. j. najneskôr do konca nasledujúceho kalendárneho mesiaca. V uvedenom ustanovení § 87a ods. 4 Zákonníka práce sa ďalej uvádza, že ak bola do skončenia pracovného pomeru vyplatená nižšia mzda, ako by zamestnancovi patrila podľa skutočne odpracovaného času (t. j. zamestnanec odpracoval viac, než bol jeho ustanovený pracovný čas) zamestnávateľ je povinný zvýšnú časť mzdy (*de facto* mzdu a mzdové zvýhodnenie za prácu nadčas) doplatiť najneskôr v najbližšom výplatnom termíne nasledujúcom po skončení pracovného pomeru. V tejto súvislosti je namieste otázka, ako je potrebné uvedené ustanovenie o splatnosti mzdy a mzdového zvýhodnenia za prácu nadčas (ďalej len „**mzda za prácu nadčas**“) vykladať. Do úvahy totiž prichádza aj taká interpretácia, podľa ktorej by zamestnávateľ mzdu za prácu nadčas nemusel zamestnancovi vyplatiť skôr než pri skončení pracovného pomeru, čo by znamenalo, že by sa nárok zamestnanca na vyplatenie mzdy za prácu nadčas naakumulovaný počas aplikácie konta pracovného času „prenášal“ z roka na rok, a to až do skončenia pracovného pomeru dotknutého zamestnanca, kedy by sa mu takýto naakumulovaný nárok na vyplatenie mzdy za prácu nadčas vyplatil.

Takéto *de facto* časovo neobmedzené posúvanie splatnosti mzdy (časti mzdy) zamestnanca by mohlo byť v rozpore s ústavou garantovaným právom zamestnanca na odmenu za vykonanú prácu,¹¹ ktorá by mala byť splatná v primeranej dobe po vykonaní práce.

Pri obdobnej úprave konta pracovného času v Českej republike¹² je zamestnávateľ povinný vysporiadať prípadné nároky zamestnanca na doplatenie mzdy za prácu nadčas predovšetkým po skončení príslušného vyrovnávacieho obdobia, t. j. obdobia počas ktorého sa aplikuje konto pracovného času. Vyrovnávacie obdobie podľa českej úpravy nemôže presiahnuť obdobie 26 týždňov po sebe nasledujúcich (prípadne 52 týždňov ak to pripúšťa kolektívna zmluva). V prípade ak počas trvania príslušného vyrovnávacieho obdobia dôjde ku skončeniu pracovného pomeru so zamestnancom, prípadný nárok zamestnanca na doplatenie mzdy za prácu nadčas bude splatný po skončení pracovného pomeru.

Na rozdiel od českej úpravy novela nepredpokladá, že zamestnávateľ určí (vyrovnávacie) obdobie, v ktorom sa bude aplikovať konto pracovného času. Zákonník práce iba vyžaduje, aby priemerný týždenný pracovný čas počas 12 mesiacov po sebe nasledujúcich nepresiahol ustanovený týždenný pracovný čas. Z uvedeného sa však nedá bezprostredne odvodiť povinnosť zamestnávateľa po 12 mesiacoch po sebe nasledujúcich od začiatku uplatňovania konta pracovného času vysporiadať prípadný nárok zamestnanca na kompenzáciu za prácu nadčas vykonanú nad rozsah ustanoveného pracovného času. **Aj napriek tejto nejednoznačnej úprave sme toho názoru, že zamestnávateľ nemôže odkladať (prenášať) nárok zamestnanca na vyplatenie mzdy za prácu nadčas naakumulovanej počas aplikácie konta pracovného času až do skončenia pracovného pomeru, ale musí všetky takéto prípadné nároky zamestnanca na zaplatenie mzdy za prácu nadčas vysporiadať najneskôr ku koncu príslušného 12 mesačného obdobia, v ktorom priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca prekročil ustanovený týždenný pracovný čas, t. j. nárok zamestnanca na preplatenie práce nadčas vykonanej počas uplatňovania konta pracovného času by mal byť uspokojený najneskôr do 12 mesiacov odo dňa vykonania práce nadčas.**

V nadväznosti na uvedené by bolo vhodné zvážiť úpravu § 87a Zákonníka práce napríklad po vzore úpravy v Českej republike, ktorá rieši otázku uspokojenia nárokov zamestnancov na preplatenie mzdy za prácu nadčas vykonanú počas aplikácie konta pracovného času prostredníctvom uplatňovania konta pracovného času v uzavretých vyrovnávacích obdobiach s vysporiadaním prípadných nárokov zamestnancov po skončení jednotlivých vyrovnávacích období. Takéto riešenie sa zdá byť prijateľné tak z hľadiska ústavou garantovaného práva zamestnanca na odmenu za vykonanú prácu, ako aj z hľadiska flexibility pracovnoprávných vzťahov pri uplatňovaní tohto nového inštitútu.

Povinnosť odborovej organizácie preukazovať dostatočnú členskú základňu na zastupovanie všetkých zamestnancov (§ 230 ods. 3 Zákonníka práce)

Novela Zákonníka práce v § 230 ods. 3 zavádza povinnosť odborovej organizácie pôsobiacej u zamestnávateľa, ktorá chce uňho zastupovať všetkých zamestnancov, preukázať, **na zá-**

klade žiadosti zamestnávateľa, že najmenej 30 % zamestnancov zamestnávateľa je odborovo organizovaných v tejto odborovej organizácii.

Máme za to, že ak zamestnávateľ nepožiadava odborovú organizáciu o preukázanie počtu zamestnancov odborovo organizovaných v predmetnej odborovej organizácii, odborová organizácia bude naďalej zastupovať u zamestnávateľa všetkých jeho zamestnancov bez ohľadu na počet v nej odborovo organizovaných zamestnancov.

Zamestnávateľ, u ktorého v súčasnosti pôsobí odborová organizácia, má v súlade s § 230 ods. 3 Zákonníka práce v spojení s ustanovením § 252g ods. 4 Zákonníka práce (v znení Novely), právo po 1. januári 2013 požiadať odborovú organizáciu o preukázanie počtu v nej odborovo organizovaných zamestnancov. Ak odborová organizácia nepreukáže, že minimálne 30 % zamestnancov zamestnávateľa je odborovo organizovaných v tejto odborovej organizácii, príde o právo zastupovať všetkých zamestnancov (tento dôsledok síce nevyplýva výslovné zo znenia § 230 ods. 3, ale je možné ho z uvedeného ustanovenia odvodiť výkladom).

Schválené znenie novely je nejasné pokiaľ ide o bezprostredné dôsledky straty práva odborovej organizácie zastupovať všetkých zamestnancov, t. j. novela nevysvetľuje, čo to znamená, keď odborová organizácia stratí právo zastupovať všetkých zamestnancov. V tejto súvislosti je napríklad namieste otázka, či „menšinová“ odborová organizácia, ktorá na základe požiadavky zamestnávateľa nepreukáže dostatočnú členskú základňu (a tým príde o právo zastupovať všetkých zamestnancov), má naďalej právo na kolektívne vyjednanie a uzavretie kolektívnej zmluvy v situácii, kedy u zamestnávateľa iná odborová organizácia nepôsobí.

Sme toho názoru, že prípadná strata práva odborovej organizácie zastupovať všetkých zamestnancov (v dôsledku aplikácie ustanovenia § 230 ods. 3 Zákonníka práce) by za súčasného právneho stavu nemala automaticky znamenať, že táto odborová organizácia príde aj o právo na kolektívne vyjednanie. Aj takáto „menšinová“ odborová organizácia by tak mala mať právo uzatvoriť so zamestnávateľom kolektívnu zmluvu a to zrejme aj za zamestnancov, ktorí v nej nie sú odborovo organizovaní. Uvedený záver je možné oprieť napríklad o nasledujúce platné zákonné ustanovenia:

- podľa § 229 ods. 7 Zákonníka práce (v znení Novely), **patrí odborovej organizácii právo na kolektívne vyjednanie;**
- podľa § 231 ods. 1 Zákonníka práce (v znení Novely), **odborový orgán uzatvára so zamestnávateľom kolektívnu zmluvu**, ktorá upravuje pracovné podmienky vrátane mzdových podmienok a podmienky zamestnávania, vzťahy medzi zamestnávateľmi a zamestnancami, vzťahy medzi zamestnávateľmi alebo ich organizáciami a jednou organizáciou alebo viacerými organizáciami zamestnancov;
- podľa § 233a Zákonníka práce (v znení Novely), **môže zamestnávateľ so zamestnanckou radou alebo zamestnaneckým dôverníkom uzavrieť dohodu, ktorá upravuje pracovné podmienky** vrátane mzdových podmienok a podmienky zamestnávania **v rozsahu ako je ich možné dohodnúť v kolektívnej zmluve, pričom však takúto dohodu je možné uzatvoriť, len ak u zamestnávateľa nepôsobí odborová organizácia.** Z uvedeného vyplýva, že ak u zamestnávateľa pôsobí odborová organizácia, predpokladá sa, že táto odborová organizáciu uzatvorí so zamestnávateľom kolektívnu zmluvu;
- podľa § 5 ods. 5 zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednaní, v znení neskorších predpisov (ďalej len „**Zákon o kolektívnom vyjednaní**“), **príslušný odborový orgán uzaviera kolektívnu zmluvu aj za zamestnancov, ktorí nie sú odborovo organizovaní;**
- podľa § 229 ods. 6 Zákonníka práce, **majú zamestnanci právo na kolektívne vyjednanie len prostredníctvom príslušného odborového orgánu.**

V zmysle vyššie uvedeného Zákonník práce a Zákon o kolektívnom vyjednaní priznáva právo na kolektívne vyjednanie odborovej organizácii ako takej bez ohľadu na to, či táto preukáže zamestnávateľovi na základe jeho žiadosti dostatočnú členskú základňu alebo nie. Ani Zákonník práce ani Zákon o kolektívnom vyjednaní žiadnym spôsobom neobmedzujú právo „menšinovej“ odborovej organizácie, ktorá ako jediná pôsobí u zamestnávateľa, zúčastniť sa na kolektívnom vyjednaní a uzatvoriť so zamestnávateľom kolektívnu zmluvu.

V tejto súvislosti je vhodné poukázať aj na ustanovenie článku 37 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, kde sa uvádza, že obmedzovať počet odborových organizácií, ako aj zvýhodňovať niektoré z nich v podniku alebo v odvetví, je neprípustné. V článku 37 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, je zároveň uvedené, že činnosť odborových organizácií a vznik a činnosť iných zdru-

žení na ochranu hospodárskych a sociálnych záujmov možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu bezpečnosti štátu, verejného poriadku alebo práv a slobôd druhých.

Sme toho názoru, že vzhľadom na súčasné znenie príslušných právnych predpisov a ústavný zákaz bezdôvodného obmedzovania činnosti odborových organizácií (ktoré nie je v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd druhých) je potrebné ustanovenie § 230 ods. 3 Zákonníka práce vykladať tak, že strata práva odborovej organizácie zastupovať všetkých zamestnancov neznamená automaticky zánik práva tejto odborovej organizácie na kolektívne vyjednávanie a uzavretie kolektívnej zmluvy.

Čo však v prípade, ak sa v konkrétnej situácii vyžaduje dohoda so zástupcami zamestnancov (ktorí nie sú odborovo organizovaní) a predmetnú otázku kolektívna zmluva uzavretá s „menšinovou“ odborovou organizáciou nerieši? Odborovo neorganizovaní zamestnanci si môžu vytvoriť zamestnaneckú radu, ktorej bude patriť právo na spolurozhodovanie, prerokovanie, informácie a kontrolnú činnosť (viď § 229 ods. 7 Zákonníka práce).

V prípade ak zamestnanecká rada nie je zvolená, bolo by podľa nášho názoru možné uplatniť primerane postup podľa § 232 ods. 3 Zákonníka práce, ktorý rieši zastupovanie odborovo neorganizovaného zamestnanca v prípade, ak u zamestnávateľa pôsobí viacero odborových organizácií. Podľa § 232 ods. 3 Zákonníka práce, vystupuje v pracovnoprávných vzťahoch a obdobných pracovných vzťahoch týkajúcich sa zamestnanca, ktorý nie je odborovo organizovaný, orgán odborovej organizácie s najväčším počtom členov u zamestnávateľa, ak zamestnanec neurčí inak. S poukazom na uvedené by tak aj tzv. „menšinová“ odborová organizácia (v súlade s primeranou aplikáciou ustanovenia § 232 ods. 3 Zákonníka práce) mohla v pracovnoprávných vzťahoch zastupovať odborovo neorganizovaného zamestnanca, pokiaľ tento neurčí inak, t. j. pokiaľ napríklad neurčí, že chce aby o všetkých otázkach neupravených v kolektívnej zmluve (a v prípade ak tak vyžaduje Zákonník práce alebo kolektívna zmluva) zamestnávateľ komunikoval priamo s dotknutým zamestnancom.

Záver

Novela Zákonníka práce je bezpochyby pozitívnym počínom v záujme flexibilnejšej úpravy pracovnoprávných vzťahov v tomto ekonomicky búrlivom období. Na záver chceme opätovne zdôrazniť, že našim cieľom bolo poukázať na niektoré potenciálne problémy súvisiace s jednotlivými rozoberanými ustanoveniami novely a pokúsiť sa načrtnúť možnosti ich praktického riešenia v súlade s príslušnými právnymi predpismi. ■

RESUMÉ

Novela zákonníka práce

Predmetom článku je posúdenie špecifických otázok súvisiacich s vybranými ustanoveniami novely Zákonníka práce (zákon č. 311/2001 Z. z.) účinnej od 1. septembra 2011 (s výnimkou úpravy základnej výmery dovolenky v § 103 Zákonníka práce, ktorá nadobudne účinnosť dňa 1. januára 2012). Prvá časť je zameraná na novú kogentnú úpravu výpovednej doby a jej dôsledky na výpovedné doby dohodnuté pred účinnosťou novely. Predmetom ďalšej časti je analýza výhodnosti dohody zamestnávateľa so zamestnancom na paušalizovanej náhrade v prípade porušenia novozavedenej konkurenčnej doložky zo strany zamestnanca v situácii, kedy zamestnávateľovi hrozí v dôsledku porušenia konkurenčnej doložky škoda presahujúca výšku dohodnutej paušalizovanej náhrady. V tretej časti poukazujeme na potenciálny problém časovo neobmedzeného „prenášania“ mzdových nárokov zamestnanca pri uplatňovaní nového inštitútu konta pracovného času. A napokon záverečná časť je venovaná možným dôsledkom aplikácie ustanovení o povinnosti odborovej organizácie preukazovať dostatočnú členskú základňu pre zastupovanie všetkých zamestnancov.

SUMMARY

Amendment to the Labour Code

The article deals with specific issues concerning some provisions of the Amendment to the Labour Code (Act No. 311/2001 Coll.) effective as from 1 September 2011 (except for the provisions governing basic scope of paid holiday in Sec. 103 of the Labour Code that will take effect on 1 January 2012). The first part focuses on new provisions applicable to the notice period and its consequences on notice periods agreed before the effective date of the Amendment. The second part analyses benefits of an agreement between the employer and employee on fixed compensations in the case of any breach of a newly introduced competition clause by the employee in a situation where the employer as a result of such breach of the competition clause may suffer loss or damage exceeding the agreed fixed compensation. The third part deals with a potential problem of "transferring" the employee's wage claims without any limits in time as a result of application of a new concept of the so-called working time banking. In the end, the author focuses on possible consequences of the application of provisions governing the duty of a trade union to prove sufficient membership base to be able to represent all employees.

ZUSAMENFASSUNG

Novelle des Arbeitsgesetzbuches

Im Artikel werden spezifische Fragen in Zusammenhang mit den gewählten Bestimmungen der Handelsgesetzbuchsnovelle (Gesetz 311/2001 GBl.), wirksam vom 1. September 2011 (ausgenommen der Regelung des Urlaubsgrundausses im § 103 des Arbeitsgesetzbuches, die am 1. Januar 2012 in Kraft treten wird), bewertet. Im ersten Teil wird die neue obligatorische Regelung der Kündigungsfrist und deren Auswirkungen auf die Kündigungsfristen, vereinbart vor dem Inkrafttreten der Novelle, behandelt. Der Gegenstand des weiteren Teiles ist die Analyse der Günstigkeit des Übereinkommens des Arbeitgebers mit dem Arbeitnehmer über den pauschalisierten Ersatz bei der Verletzung der neu eingeführten Konkurrenzklause seitens des Arbeitnehmers im Falle, wann dem Arbeitgeber infolge der Verletzung der Konkurrenzklause ein Schaden, der über den vereinbarten pauschalisierten Ersatz hinausgeht, droht. Im dritten Teil wird auf das potenzielle Problem der zeitlich nicht eingeschränkten „Übertragung“ von Lohnansprüchen des Arbeitnehmers bei der Inanspruchnahme des neuen Instrumentes des Arbeitszeitkontos hingewiesen. Und schließlich ist der Schlussteil den eventuellen Auswirkungen der angewendeten Bestimmungen über die Pflicht der Berufsgenossenschaften, ausreichende Mitgliederbasis bei der Vertretung sämtlicher Mitarbeiter auszuweisen, gewidmet.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho správneho súdu ČR

Pôsobnosť zákona o ochrane osobných údajov na profesiu advokátov

1 Kasačná sťažnosť je podľa zák. č. 150/2002 Sb., súdny poriadok správny, opravným prostriedkom proti právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu v správnom súdnictve, ktorou sa účastník konania, z ktorého toto rozhodnutie vzišlo alebo osoba zúčastnená v konaní (sťažovateľ) domáha zrušenia súdneho rozhodnutia.

2 § 5 ods. 1 písm. f) zákona č. 101/2000 Sb. o ochrane osobných údajov:

„Správca je povinný spracúvať osobné údaje iba v súlade s účelom, na ktoré boli zhromaždené. Spracúvať k inému účelu je možné osobné údaje iba v medziach § 3 ods. 6 alebo pokiaľ k tomu dal subjekt údajov vopred súhlas“.

(Obdobne v ustanovení

§ 6 ods. 1 písm. f) zákona č. 428/2002 Zb. o ochrane osobných údajov:

„Prevádzkovateľ je povinný spracúvať len správne, úplné a podľa potreby aktualizované osobné údaje vo vzťahu k účelu spracúvania; nesprávne a neúplné osobné údaje je prevádzkovateľ povinný blokovat' a bez zbytočného odkladu opraviť alebo doplniť; nesprávne a neúplné osobné údaje, ktoré nemožno opraviť alebo doplniť tak, aby boli správne a úplné, prevádzkovateľ zreteľne označí a zlikviduje ihneď, ako to okolnosti dovoľia.“)

Zo zákonnej úpravy nie je možné dovodiť vyluku pôsobnosti zákona o ochrane osobných údajov na profesiu advokátov.

(Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. 2 As 21/2011-166 zo dňa 25. marca 2011, rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. 1 As 13/2011-210 zo dňa 30. marca 2011)

Dotknuté ustanovenia:

- zákon o ochrane osobných údajov
- zákon o advokácii

Žalobca (advokát) sa ako sťažovateľ podanou kasačnou sťažnosťou¹ domáhal zrušenia rozsudku mestského súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žaloba proti rozhodnutiu predsedu Úradu na ochranu osobných údajov. Uvedeným rozhodnutím bol zamietnutý rozklad sťažovateľa podaný proti rozhodnutiu Úradu na ochranu osobných údajov, ktorým bola sťažovateľovi uložená peňažná pokuta za porušenie ust. § 5 ods. 1 písm. f) zákona č. 101/2000 Sb. o ochrane osobných údajov.² Sťažovateľ sa mal dopustiť toho, že porušil povinnosť spracúvať osobné údaje iba v súlade s účelom, na ktoré boli zhromaždené a tým mal spáchať delikt podľa ust. § 45 ods. 1 písm. c) citovaného zákona.³

Tohto pochybenia sa mal sťažovateľ dopustiť tým, že v súvislosti s poskytovaním právnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok dopravného podniku ako spracovateľ údajov dlžníkov uviedol v tlačovom prehlásení, že advokátska kancelária sťažovateľa voči redaktorky Českej televízie vo viacerých prípadoch vymáhala pohľadávku za nezaplatené cestovné a pokuty voči dopravnému podniku, vrátane uvedenia dlžnej sumy, príslušného súdu, spisovej značky prípadu a dátumu uhradenia tejto čiastky. Toto tlačové oznámenie bolo reakciou na správu odvysielanú v relácii Českej televízie, že dopravný podnik a advokátska kancelária sťažovateľa v minulosti uzatvorili zmluvu o zastupovaní pri vymáhaní pokút od tzv. čiernych pasažierov. Zmluva je však údajne pre dopravný podnik veľmi nevýhodná, pretože väčšinu vysúdenej čiastky získavajú advokáti.

Podľa názoru sťažovateľa advokát poskytujúci právnu službu nespadá do pôsobnosti zákona o ochrane osobných údajov. Advokát nie je podľa sťažovateľa oprávnený overovať pravdivosť údajov, ktoré mu poskytuje klient, vrátane tých, ktoré majú slúžiť na identifikáciu protistrany – dlžníka. Účel zhromažďovania a spracúvania osobných údajov určuje klient a advokát iba preberá také osobné údaje, ktoré sú potrebné z hľadiska uplatnenia jeho právneho nároku. Tieto údaje používa advokát náhodne a striktnie v intenciách pokynov klienta. Iný výklad by podľa sťažovateľa viedol k tomu, že štát by kontroloval, čo klient advokátovi zveril a zbavoval by tak klienta ústavného práva na poskytnutie právnej pomoci. Vymáhanie pohľadávok preto podľa názoru sťažovateľa nepredstavuje operáciu s osobnými údajmi. Pochybenie mestského súdu videl sťažovateľ tiež v tom, že sa v konaní nemohol účinne brániť s ohľadom na povinnú mlčan-

livost advokáta. To považoval za ďalší argument pre tvrdenie, že advokát nie je podriadený zákonu o ochrane osobných údajov.

Sťažovateľ nesúhlasil ani s tým, že v danom prípade išlo o osobné údaje, hoci tieto boli vyhlásené verejne. Pokiaľ totiž bolo redaktorke rozhodnutím súdu opakovane uložené zaplatiť dlžné cestovné a pokutu, informácia o tom bola zverejnená. Podľa názoru sťažovateľa údaje uverejnené v súdnom konaní nemôžu požívať ochranu ako osobné údaje. Sťažovateľ odmietal i argument mestského súdu, podľa ktorého pri poskytovaní rozhodnutí súdov podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám sú tieto anonymizované. Sťažovateľ mal za to, že nie je daný žiadny dôvod na anonymizáciu týchto rozhodnutí.

Úrad na ochranu osobných údajov ako žalovaný v konaní uviedol, že nie je možné dovodiť, že by sa na advokátov zákon o ochrane osobných údajov nevzťahoval vôbec. Zákon o ochrane osobných údajov nie je ako celok vylúčený vo vzťahu k zákonu o advokácii a advokát môže vystupovať v postavení spracovateľa osobných údajov. Úrad na ochranu osobných údajov preto navrhol kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

Najvyšší správny súd preskúmal napadnutý rozsudok mestského súdu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

K námietke sťažovateľa, že na činnosť advokáta sa vôbec nevzťahuje zákon o ochrane osobných údajov, pretože účel zhromažďovania a spracúvania osobných údajov určuje klient a advokát je viazaný mlčanlivosťou, Najvyšší správny súd uviedol, že z textu zákona o ochrane osobných údajov takúto výluku priamo dovodiť nie je možné. Zákon sa vzťahuje okrem orgánov verejnej moci i na fyzické a právnické osoby, ktoré spracúvajú osobné údaje, pokiaľ nejde o spracovanie výlučne pre osobnú potrebu fyzickej osoby, prípadne iba o náhodné zhromažďovanie osobných údajov.⁴ Podľa súdu „zákon osobu advokáta zo svojej pôsobnosti nevylučuje, keďže ide o fyzickú osobu a pri výkone svojej profesie osobné údaje nespracúva výlučne pre svoju osobnú potrebu. V rade a možno dokonca vo väčšine prípadov činnosť advokátov predstavuje náhodné, nie systematické zhromažďovanie osobných údajov, a teda sa na nich citovaný zákon skutočne nevzťahuje. Existujú však aj prípady, kedy advokáti spracúvajú osobné údaje systematicky, pretože, pokiaľ by tak nečinili, nehájili by dostatočne záujmy svojho klienta“. Podľa Najvyššieho správneho súdu spracúvanie databázy dlžníkov dopravného podniku predstavuje typický príklad spracúvania osobných údajov spadajúci do pôsobnosti zákona.

Najvyšší správny súd konštatoval: „Zo zákonnej úpravy nie je možné dovodiť výluku pôsobnosti zákona o ochrane osobných údajov na profesiu advokátov. Sťažovateľ sa preto mylí, ak má za to, že koncepcia zákona o ochrane osobných údajov je vytváraná tak, že jeho pôsobnosť môže implicitne, iba poukazom na povahu určitej činnosti, úplne vylúčiť iný zákon. Jeho pôsobnosť je totiž definovaná všeobecne s tým, že iba v určitých prípadoch sa nepoužijú niektoré ustanovenia tohto zákona, nie však zákon celý“.

Najvyšší správny súd ďalej konštatoval, že informácie uvedené v tlačovom prehlásení spadajú pod pojem osobný údaj v zmysle zákona o ochrane osobných údajov.⁵ Podľa súdu je v danom prípade zrejmé, že predmetné tlačové oznámenie predstavovalo spracúvanie osobných údajov, a to v zmysle ich poskytovania, šírenia, prípadne zverejňovania.

Najvyšší správny súd poukázal aj na čl. 10 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, podľa ktorého každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe. Táto ochrana je podľa súdu uskutočňovaná vo forme súkromnoprávnej i verejnoprávnej. V rovine verejnoprávnej existuje podľa súdu niekoľko možností ochrany, napríklad prostriedkami trestného zákonníka, tlačového zákona alebo zákona o ochrane osobných údajov. Spoločným znakom úspešného domáhania sa ochrany je neoprávnenosť zverejňovania týchto údajov.

Práve tento aspekt Najvyšší správny súd v uvedenom prípade nezistil a v tomto ohľade považoval kasačnú sťažnosť za dôvodnú. Súď uviedol, že sťažovateľ v predmetom tlačovom prehlásení neuviedol žiadne iné osobné údaje o redaktorke ako tie, ktoré priamo vyplývajú z príslušných súdnych právoplatne skončených konaní. Z ústavy pritom plynie, že rozsudok sa vyhlasuje vždy verejne, takže informácie o tom, že nejaký rozsudok bol vyhlásený nie je možné a priori považovať za osobný údaj, ktorý by nesmel byť zverejnený. V danom prípade došlo k zverejneniu iba tých informácií, ktoré by si s vynaložením primeranej snahy mohol zaobstarať prakticky ktokoľvek. Súď preto konštatoval, že sťažovateľ nezverejnil žiadne iné informácie, než verejne dostupné.

3 § 45 ods. 1 písm. c) zák. č. 101/2000 Sb. o ochrane osobných údajov:

„Právnická osoba alebo fyzická osoba podnikajúca podľa zvláštnych predpisov sa ako správca alebo spracovateľ dopustí správneho deliktu tým, že pri spracúvaní osobných údajov zhromažďuje alebo spracúva osobné údaje v rozsahu alebo spôsobom, ktorý nezodpovedá stanovenému účelu [§ 5 ods. 1 písm. d), f) až h)].“

(Obdobne v ustanovení § 49 ods. 1 písm. a) zák.

č. 428/2002 Zb. o ochrane osobných údajov:

„Úrad môže uložiť pokutu od 50 000 Sk do 10 000 000 Sk prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi, ktorý nesplnil alebo porušil niektorú z povinností alebo niektoré povinnosti ustanovené v § 5, 6, 7, 10, alebo pri plnení niektorej z povinností alebo niektorých povinností ustanovených v § 5, 6, 7, 10 obchádzal ustanovenia tohto zákona, alebo spracúva alebo spracúval osobné údaje v rozpore s § 5, 6, 7, 10.“

4 § 3 ods. 1, 3, 4 zákona č. 101/2000 Sb. o ochrane osobných údajov:

(1) „Tento zákon sa vzťahuje na osobné údaje, ktoré spracúvajú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, iné orgány verejnej moci, ako i fyzické a právnické osoby“.

(3) „Tento zákon sa nevzťahuje na spracúvanie osobných údajov, ktoré vykonáva fyzická osoba výlučne pre osobnú potrebu“.

(4) „Tento zákon sa nevzťahuje na náhodné zhromažďovanie osobných údajov, pokiaľ tieto údaje nie sú ďalej spracúvané“.

(Obdobne v ustanovení § 1 ods. 2 a § 2a zákona

č. 428/2002 Zb. o ochrane osobných údajov:

§ 1 ods. 2: „Tento zákon sa vzťahuje na orgány štátnej správy, orgány územnej sa-

mosprávy, iné orgány verejnej moci, ako aj na ostatné právnické osoby a fyzické osoby, ktoré spracúvajú osobné údaje, určujú účel a prostriedky spracúvania alebo poskytujú osobné údaje na spracúvanie“.

§ 2a: „Tento zákon sa nevzťahuje na ochranu osobných údajov, ktoré
a) spracúva fyzická osoba pre vlastnú potrebu v rámci výlučne osobných alebo domácich činností, ako je vedenie osobného adresára alebo korešpondencia,
b) boli získané náhodne bez predchádzajúceho určenia účelu a prostriedkov spracúvania, bez zámeru ich ďalšieho spracúvania v usporiadanom systéme podľa osobitných kritérií a nie sú ďalej systematicky spracúvané.“)

5 § 4 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb. o ochrane osobných údajov:

„Pre účely tohto zákona sa rozumie osobným údajom akákoľvek informácia týkajúca sa určeného alebo určiteľného subjektu údajov. Subjekt údajov sa považuje za určený alebo určiteľný, ak je možné subjekt údajov priamo alebo nepriamo identifikovať najmä na základe čísla, kódu alebo jedného či viacerých prvkov, špecifických pre jeho fyzickú, fyziologickú, psychickú, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu“.

(Obdobne v **§ 3 zákona č. 428/2002 Zb. o ochrane osobných údajov:**

„Osobnými údajmi sú údaje týkajúce sa určenej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu“.)

Najvyšší správny súd sa však nestotožnil s názorom sťažovateľa, že údaje zverejnené v súdnom konaní už naďalej nemôžu požívať ochranu ako osobné údaje a môže byť s nimi preto ľubovoľne nakladané. Podľa súdu treba vždy odlišovať, o aké osobné údaje ide a ku komu sa vzťahujú. Ústavou stanovená verejnosť vyhlásenia rozsudku je podľa názoru súdu niečo kvalitatívne iné ako ďalšie verejné šírenie informácií v tomto rozsudku uvedených. Ak je totiž zmyslom a legitímnym dôvodom verejnosti vyhlasovania rozsudkov transparentnosť justície a preventívne pôsobenie práva, nie je možné z toho fakticky vyvodzovať, že by tieto rozsudky mali slúžiť súčasne i ako prostriedky ku škandalizácii či dehonestácii dotknutých osôb.

Najvyšší správny súd dospel k záveru, že osobné údaje uvedené v predmetom tlačovom prehlásení boli dostupné aj z iných zdrojov ako z databázy, ktorou sťažovateľ disponoval, tieto informácie nepoživajú zvláštny spôsob ochrany a dôvod ich zverejnenia nebol samoučelný, ale spočíval výhradne v reakcii na mediálne spochybnenie korektnosti a zákonnosti činnosti sťažovateľa a jeho klienta. Preto dospel k rozhodnutiu, že v tomto smere je napadnutý rozsudok mestského súdu nezákonný pre nesprávnosť posúdenia riešenej právnej otázky. Sťažovateľ sa totiž nedopustil spracúvania osobných údajov spôsobom, ktorý nezodpovedá stanovenému účelu v zmysle ustanovenia zákona o ochrane osobných údajov, za ktorý bol postihnutý. Napadnutý rozsudok preto Najvyšší správny súd zrušil a vec vrátil mestskému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala:

Mgr. Zuzana Fabianová
advokátska koncipientka

Predstavitelia SAK v prezidentskom paláci

Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič prijal predstaviteľov Slovenskej advokátskej komory na čele s predsedom SAK Tomášom Borecom. „Byť advokátom je poslaním a krásnym povoláním,“ povedal na úvod stretnutia prezident Ivan Gašparovič.

Ivan Gašparovič na stretnutí s členmi predsedníctva SAK diskutoval o aktuálnych témach, ako sú dôveryhodnosť justície, nízka vymožitelnosť práva, bezplatná právna pomoc, ale aj nová legislatíva. Predstavitelia komory vidia problémy slovenskej justície v tom, že súdne rozhodnutia nie sú predvídateľné a chýba im zjednocovanie vyššou inštanciou. „Platí, že čím sú rozhodnutia súdov neprehľadnejšie, tým vyššia je súdivosť obyvateľstva,“ povedal na stretnutí predseda SAK Tomáš Borec.

Prezident sa zaujímal najmä o to, čo by podľa Slovenskej advokátskej komory pomohlo zlepšiť stav v slovenskej justícii. Predseda SAK povedal, že subjektívne sa dá zvýšiť verej-

ná kontrola a objektívne procesné zmeny. Filozoficky je podľa predsedu SAK kríza justície spôsobená právnou neistotou, pomalou a nízkou vymožitelnosťou práva a najmä neustálymi zmenami zákonov.

Prezident sa na stretnutí informoval, ako sú advokáti pripravení na poskytovanie bezplatnej právnej pomoci, ktorú poskytujú od 1. januára 2012 osobám v materiálnej núdzi v 12 centrách právnej pomoci. Predseda SAK skonštatoval, že takéto správanie advokátskeho stavu patrí k budovaniu reputácie, noblesy a pocitu hrdosti na profesiu advokáta – advokáta, ktorý v rámci spoločnosti poskytuje odborné služby aj klientom, ktorí patria do skupiny sociálne odkázaných a nízkopríjmových občanov.

Predstavitelia Slovenskej advokátskej komory ponúkli svoje odborné kapacity v prípade záujmu kancelárie prezidenta SR a rovnako aj hlava štátu je pripravená konzultovať s advokátmi ich prípadné návrhy.

Zapísala –no-

Na stretnutí s prezidentom SR Ivanom Gašparovičom sa zúčastnili (zľava): predseda SAK Tomáš Borec, podpredsedovia SAK Ľubomír Hrežďovič a Jozef Olej, členka predsedníctva SAK Mária Chrenková a tajomník SAK Andrej Popovec.

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory zasadalo dňa 12. januára 2012 s pokračovaním 13. januára v sídle SAK v Bratislave na Kolárskej ulici. Rokovanie viedol predseda komory JUDr. Tomáš Borec.

Počas prvého rokovacieho dňa členovia predsedníctva podľa programu určili za overovateľa zápisnice JUDr. Petra Kerecmana. Predsedníctvo **vzalo na vedomie** správu predsedu SAK, ktorý informoval o prijatí členov predsedníctva SAK u prezidenta Slovenskej republiky.

Členovia P SAK **prerokovali a schválili** otázky na advokátske skúšky v skúšobnom predmete daňové a správne právo, **vzali na vedomie** správy o stave súdnych konaní v statusových veciach, vo veciach vypratania kancelárskych priestorov v budove SAK v Bratislave a v súvislosti s vymáhaním pohľadávok komory, **schválili** zoznam potrebných opráv v budove SAK a **poverili** tajomníka komory predložiť na februárové zasadnutie rozpočet finančných prostriedkov.

Predsedníctvo **schválilo** uznesenie o odbornom zameraní advokátov SAK (viď Vestník, čiastka 27) s upozornením, že 1. decembra 2011 bolo prijaté uznesenie o zastupovaní osôb v materiálnej núdzi, ktoré tiež v prílohe obsahuje odborné zamerania, ale ide o dve samostatné uznesenia s rôznym účelom.

Členovia P SAK **prerokovali a schválili** formu slávnostného priebehu Dňa advokácie s tým, že za miesto konania slávnostného galavečera určili Bratislavu a poverili komisiu pre mediálnu komunikáciu dopracovať zámer podujatia. Na zasadnutí sa zúčastnili zástupkyne mediálnej agentúry Devon, ktoré informovali o mediálnej kampani k problému neoprávneného poskytovania právnych služieb a predložili legislatívny a mediálny plán komunikácie P SAK.

Predsedníctvo SAK **nominovalo** JUDr. Máriu Chrenkovú za členku Správnej rady Centra právnej pomoci podľa zákona č. 332/2011 Z. z. a **vzalo na vedomie** informácie odboru medzinárodných vzťahov o prezentácii SAK v zahraničí.

Zasadnutie pokračovalo druhým dňom 13. januára 2012. Predsedníctvo SAK rokovalo o odvolaniach proti rozhodnutiam disciplinárnych senátov, prerokovalo žiadosti súvisiace so zoznamami advokátskych koncipientov, advokátov a obchodných spoločností vedených komorou a prerokovalo návrhy na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2 písm. b) zákona o advokácii.

Podrobnosti o priebehu zasadnutia predsedníctva SAK a ďalších prerokovaných otázkach nájdete v zápisnici, ktorá bude uverejnená na webovej stránke Slovenskej advokátskej komory v sekcii prístupnej pre advokátov a advokátskych koncipientov.

Zapísala -no-

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta odpovedať na uplatnenie nároku na náhradu škody klientom

Advokát, ktorý nereaguje a neodpovedá klientovi na jeho list, ktorým ho vyzval vyjadriť sa, či nárok na náhradu škody uplatnený voči nemu klientom uznáva alebo nie, a to napriek tomu, že advokát ústne prisľúbi uplatniť tento nárok v poisťovni, čo neurobí, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia.

(Rozhodnutie V. disciplinárneho senátu Disciplinárnej komisie SAK z 15. novembra 2010 sp. zn. DS V.- 105/09:1728/2009)

Dotknuté ustanovenie:

- § 18 ods. 1 a 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

ako právny zástupca klienta, ktorého zastupoval v súdnych sporoch, nereagoval a neodpovedal klientovi – sťažovateľovi na jeho list zo dňa 18. 12. 2008, či nárok na náhradu škody uplatnenú voči nemu klientom uznáva alebo nie, a to napriek tomu, že ústne prisľúbil uplatniť tento nárok v poisťovni, čo neurobil,

čím sa dopustil

disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 a § 18 ods. 1, 2¹ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – peňažná pokuta vo výške 307,70 eur.

Podľa § 42 ods. 2 Disciplinárneho poriadku SAK bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet Slovenskej advokátskej komory paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške 307,70 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Navrhovateľ podal dňa 20. 11. 2009 návrh na začatie disciplinárneho konania voči disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutok popísaný vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

V odôvodnení tohto návrhu navrhovateľ uviedol, že SAK prešetrila sťažnosť klienta disciplinárne obvineného, pričom bolo zistené, že disciplinárne obvinený zastupoval tohto klienta v dvoch súdnych konaniach. V jednom z týchto konaní, v ktorom bol sťažovateľ žalobcom, disciplinárne obvinený prevzal dňa 17. 5. 2007 rozsudok, neinformoval o jeho prevzatí klienta, zmeškal lehotu na podanie odvolania a nepodal ani odvolanie proti uzneseniu, ktorým bola zamietnutá žiadosť o odpustenie lehoty na podanie odvolania, pričom o týchto skutočnostiach sa sťažovateľ dozvedel až 20. 8. 2008, kedy mu bolo doručené upovedomenie o začatí exekúcie.

Z týchto dôvodov sťažovateľ doručil disciplinárne obvinenému výzvu na náhradu škody, pričom disciplinárne obvinený prisľúbil predložiť poisťovni žiadosť na preplatenie nároku, avšak napriek tomu tak neurobil.

Disciplinárne obvinený vo svojom písomnom vyjadrení k návrhu na začatie konania a vo výpovedí na pojednávaní dňa 15. 11. 2010 nespochybnil skutočnosť, že o prevzatí rozsudku neinformoval klienta, že zmeškal lehotu na podanie odvolania a následne nepodal odvolanie proti uzneseniu o zamietnutí žiadosti o odpustenie lehoty. Ďalej uviedol, že klient vedel o nepodaní odvolania proti uzneseniu o zmeškaní lehoty, pričom sa dohodli, že nárok na náhradu škody uplatní voči poisťovni, ale keďže nesúhlasil s výškou škody, ktorú si klient uplatnil, požiadal ho o úpravu tohto nároku

a za týmto účelom sa snažil dohodnúť si termín vzájomného stretnutia. Na záver disciplinárne obvinený uviedol, že mu je ľúto, že na ďalšie výzvy klienta nereagoval a prisľúbil, že sa v budúcnosti vyvaruje vzniku podobných situácií.

Na disciplinárnom pojednávaní bol vypočutý aj svedok – konateľ sťažovateľa, ktorý uviedol, že disciplinárne obvineného videl naposledy pred rokom a o právoplatnom skončení veci sa dozvedel až na základe exekúcie. Ďalej potvrdil, že keď sa mu nakoniec podarilo spojiť s disciplinárne obvineným, tento svoj postup olútoval a snažil sa podniknúť ďalšie právne kroky, ktoré však neboli úspešné.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania dospel k nasledujúcim skutkovým a právnym záverom:

Disciplinárne obvinený tým, že na vzniknutú situáciu nereagoval adekvátne, nedôsledne postupoval pri presadzovaní práv a oprávnených záujmov jeho klienta, keď nevyužil dôsledne všetky právne prostriedky, dopustil sa zavineného porušenia povinnosti advokáta podľa § 56 ods. 1 a § 18 ods. 1, 2 zákona o advokácii.

Pri rozhodovaní o uložení disciplinárneho opatrenia prihliadol disciplinárny senát na závažnosť previnenia, okolnosti, za ktorých bolo spáchané, ako aj na osobu disciplinárne obvineného, ktorý si vzhľadom na svoj postoj k prejednávanej veci uvedomil nesprávnosť svojho konania a je predpoklad, že sa v budúcnosti vyvaruje konania v rozpore s predpismi slovenskej advokácie.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia

Poznámky

§ 18 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí“.

§ 18 ods. 2 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb“.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Advokátsky koncipient hľadá zamestnanie

Mgr. Peter Horváth

Bratislava

tel.: 0917 144001

framfield@gmail.com

Absolvent Právnickej fakulty Paneurópskej vysokej školy si hľadá prácu ako advokátsky koncipient v Bratislave.

Ovláda anglický jazyk (držiteľ certifikátu ILEC), strojopis a má vodičský preukaz skupiny B. Nástup možný ihneď.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Kedy je splnená povinnosť byť poistený podľa zákona o advokácii na účely zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom povolania?

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory prijalo na zasadnutí 21. januára 2011 uznesenie, uverejnené vo Vestníku čiastka 25, ktorým schválilo výkladové stanovisko k pojmu *poistený na účely výkonu advokácie*. V zmysle príslušných ustanovení zákona o advokácii sa za poisteného považuje ten, kto má nepretržite počas výkonu advokácie uzatvorenú

platnú poistnú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie a je počas celej doby výkonu advokácie krytý poistným plnením minimálne vo výške zodpovedajúcej najnižšiemu poistnému krytiu určenému hromadnou poistnou zmluvou alebo rozhodnutím predsedníctva Slovenskej advokátskej komory v zmysle § 27 zákona o advokácii. Z uvedeného vyplýva, že poistenie musí pokrývať celé obdobie oprávnenia na výkon povolania (nestačí, ak advokát alebo spoločnosť len jednoducho vyhlási, že činnosť v istom období nevykonáva, je nevyhnutné minimálne pozastavenie výkonu advokácie, ak zákon o advokácii neustanovuje inak).

Ak nie je splnená povinnosť výkonu povolania čo i len jeden deň, komora obligatórne vyčiarkne advokáta, prípadne spoločnosť poskytujúcu právne služby zo zoznamu vedeného komorou. Ustanovenia zákona o advokácii týkajúce sa poistenia výkonu povolania sa primerane použijú aj pre euroadvokátov, zahraničných advokátov a medzinárodných advokátov.

Novoročné stretnutie právnikov 2012

Slovenská advokátska komora aj tento rok zorganizovala Novoročné stretnutie právnikov, ktoré sa konalo 12. januára 2012 v priestoroch reštaurácie hotela Radisson Blu Carlton. Pozvanie prijali a na tradičnom podujatí sa zúčastnili právnici z rôznych odvetví.

„Vraví sa, že koľko zím nesieme na chrbtoch, toľkokrát otočíme kolo spomienok. Akoby to bolo včera, čo sme sa na tomto istom podujatí naposledy stretli – a pritom uplynul celý rok 2011. Kolo spomienok roztáčame aj dnes...”

Novoročné stretnutie právnikov, ktoré Slovenská advokátska komora tradične usporadúva, nechce byť podujatím vyhradeným pre advokátov, ale má vyššiu ambíciu – spojiť zástupcov celej právnickej obce v neformálnej atmosfére a vytvorí priestor na to, aby sme si povedali, čo sa udialo v roku minulom, čo v nasledujúcom období očakávame, čo

Vľavo: Predseda SAK JUDr. Tomáš Borec v rozhovore s podpredsedom ČAK JUDr. Petrom Poledníkom

Dole vpravo: Na novoročné stretnutie zavítal aj predseda NR SR JUDr. Pavol Hrušovský. Vpravo prichádza JUDr. Katarína Váľková, v strede pozoruje JUDr. Štefan Belaňa

Dole: Predseda SAK JUDr. Tomáš Borec víta vedúceho kancelárie prezidenta SR akademika prof. Milan Čiča a verejného ochrancu práv JUDr. Pavla Kandráča

Hore: Štátna tajomníčka
Ministerstva spravodlivosti SR
Mgr. Mária Kolíková tiež prišla
medzi právnikov

Hore vpravo: Sudca NS SR
JUDr. Pavol Toman (v strede)
si pripíja na šťastný nový rok
s predsedom DK SAK
JUDr. Štefanom Ondrišom
(vpravo) a členom DS SAK
JUDr. Petrom Filipom

Výhercovia publikačnej
súťaže v spoločnosti
predsedu redakčnej rady
Bulletinu slovenskej advokácie
JUDr. Jozefa Brázdila (prvý
sprava) a podpredsedu
JUDr. Petra Kerecmana
(druhý sprava)

Členovia Revíznej komisie
SAK (zľava) JUDr. Ján Havlát,
JUDr. Magdaléna Hromcová,
Mgr. Peter Lupták,
JUDr. Alexander Škrinár,
predseda RK SAK
Mgr. Richard Karkó
a podpredseda ČAK
JUDr. Petr Poledník

by sme chceli vylepšiť, na čo by sme možno chceli zabudnúť. Hektická doba kladie na nás všetkých nesmierne časové nároky a ja osobne vítam každú príležitosť, kedy sa môžem v spoločnosti milých priateľov a známych na chvíľu zastaviť a dozvedieť sa viac nielen z ich profesijného, ale aj osobného života. Dovoľte mi pozdvihnúť čašu na všetkých, ktorí robia česť právnickému povolaniu“ – povedal vo svojom príhovore predseda Slovenskej advokátskej komory JUDr. Tomáš Borec.

Novoročné stretnutie právnikov sa stalo aj platformou na odovzdanie cien výhercom publikačnej súťaže každoročne vyhlasovanej Bulletinom slovenskej advokácie. Cenami tento rok prispelo aj odborné vydavateľstvo **lura edition**. Ceny výhercom odovzdali predseda SAK JUDr. Tomáš Borec (na fotografiách celkom vpravo), predseda redakčnej rady BSA JUDr. Jozef Brázdil (druhý sprava) a zástupkyňa vydavateľstva lura edition Ing. Mária Balušinská (celkom vľavo).

Zapísala: -no-

Foto Vladislav Žigo

Prvé miesto udelila redakčná rada bulletinu **JUDr. Františkovi Sedlačkovi** za príspevok *Blankozmenka a právo na jej vyplnenie*. Víťaz získal finančnú odmenu a od lura edition prístup na internet ASPI na jeden rok.

Druhé miesto, finančnú odmenu a od lura edition neperiodické publikácie podľa vlastného výberu v cene 50 eur získal za príspevok *Exekúcia založenej nehnuteľnosti bez súhlasu záložného veriteľa* **JUDr. Stanislav Demčák**.

Na treťom mieste sa umiestnil **JUDr. Tomáš Bardelčík** s príspevkom *Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom*. Autor získal finančnú odmenu a od lura edition sadu publikácií aktuálnych právnych predpisov Trestný zákon a Trestný poriadok.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb z dôvodu rozporu záujmov klientov

Je závažným porušením povinností advokáta, ak po spísaní zmluvy o pôžičke pre obidvoch účastníkov začne zastupovať veriteľa proti dlžníkovi z tejto pôžičky.

(Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory zo 6. septembra 2007, sp. zn. K 48/07)¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 2, § 17 a § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2,² ods. 3³ a § 21 písm. a)⁴ zákona č. 586/2003 o advokácii a § 2 ods. 2⁵ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 19. 6. 2010

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

potom, čo v dobe od roku 1995 do 31. 12. 1998 poskytoval právne služby obchodnej spoločnosti A, s. r. o. a dňa 5. 3. 1998 spísal pre túto spoločnosť ako dlžníka a pre B. C. ako veriteľa dodatok k zmluve o pôžičke zo dňa 3. 3. 1998, dňa 18. 10. 2005 uzavrel s B. C. zmluvu o poskytovaní právnych služieb, na základe ktorej zastupoval B. C. ako žalobcu proti obchodnej spoločnosti A., s. r. o. ako žalovanému v konaní vedenom pred okresným súdom, v ktorom sa B. C.

z titulu plnenia zo zmluvy o pôžičke zo dňa 3. 3. 1998 v znení jej dodatku zo dňa 5. 3. 1998 domáhal, aby spoločnosti A., s. r. o. bola uložená povinnosť zaplatiť mu čiastku 1 180 000 Kč,

teda

- pri výkone advokácie nekonal čestne,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval Pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
- neodmietol poskytnutie právnych služieb, keď v tej istej veci alebo vo veci súvisiacej už poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada,

čím porušil

ust. § 16 ods. 2⁶ a § 17⁷ zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1⁸ Pravidiel profesionálnej etiky a § 19 ods. 1 písm. a)⁹ zákona o advokácii.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške 20 000 Kč.

Disciplinárne obvinenému advokátovi bola súčasne uložená povinnosť zaplatiť na účet Českej advokátskej komory náhradu nákladov konania vo výške 3 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal na disciplinárne obvineného disciplinárnu žalobu pre skutok popísaný vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený na pojednávaní dňa 6. 9. 2007 potvrdil, že v minulosti poskytoval právne služby spoločnosti A., s. r. o. vo veciach vymáhania pohľadávok z jej obchodnej činnosti a podávania návrhov na výkon rozhodnutia. K veci samej uviedol, že si nespomína, aby v minulosti spisoval dodatok k predmetnej zmluve o pôžičke, po jeho predložení na nahliadnutie však priznal, že uvedenú zmluvu poznáva a že podpís na nej je jeho.

Ďalej disciplinárne obvinený potvrdil, že podpísal plnú moc z B. C. za účelom riešenia jeho pohľadávky voči spoločnosti A., s. r. o., v tej dobe však spoločnosti A., s. r. o. právne služby už dlhšiu dobu neposkytoval. Navyše, celú záležitosť chcel vyriešiť zmierom, nakoľko spoločnosť A., s. r. o. nemala dostatok peňazí, podal žalobu na súd o zaplatenie dlžnej čiastky. Len čo sa dozvedel, že voči jeho osobe bola ČAK v súvislosti s touto vecou podaná sťažnosť, požiadal súd o odročenie pojednávania za účelom uzatvorenia zmiernosti medzi účastníkmi, čo sa nakoniec aj podarilo a konanie bolo zastavené.

Na záver disciplinárne obvinený uviedol, že si neuvedomil nezlučiteľnosť tohto svojho konania s etickými normami ČAK, avšak svoje konanie ľutuje a v budúcnosti sa opakovanu takého konania vyhne.⁷

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že skutok tak, ako bol popísaný v žalobe sa stal.

Disciplinárne obvinený tým, že od roku 1995 do 31. decembra 1998 poskytoval právne služby spoločnosti A., s. r. o. a dňa 5. 3. 1998 spísal pre A., s. r. o. ako dlžníka a pre B. C. ako veriteľa dodatok k zmluve o pôžičke zo dňa 3. 3. 1998, dňa 18. 10. 2005 uzavrel s B. C. zmluvu o poskytovaní právnych služieb, na základe ktorej zastupoval B. C. ako žalobcu proti spoločnosti A., s. r. o. ako žalovanému v konaní vedenom pred okresným súdom, v ktorom sa B. C. z titulu plnenia zo zmluvy o pôžičke zo dňa 3. 3. 1998 v znení jej dodatku zo dňa 5. 3. 1998 domáhal od spoločnosti A., s. r. o. zaplatenia sumy 1 180 000 Kč, porušil povinnosti advokáta uložené mu v ust. § 16 ods. 2, § 17 a § 19 ods. 1 písm. a) zákona o advokácii a v čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky.

S prihliadnutím na závažnosť porušenia povinností stanovených zákonom, k okolnostiam prípadu ako aj k postoju disciplinárne obvineného považoval disciplinárny senát za primerané uloženie disciplinárneho opatrenia vo forme pokuty vo výške 20 000 Kč.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Poznámky

1 preložené a spracované podľa Syka, J.: **Z kárné praxe.**
In: Bulletin advokacie, č. 12/2007, s. 59

2 § 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb“.

3 § 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory“.

4 § 21 písm. a) slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak v tej istej veci alebo vo veci s ňou súvisiacej poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada“.

5 § 2 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát je povinný dodržiavať pravidlá korektnej súťaže a dbať na dôstojnosť advokátskeho stavu“.

6 § 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:

„Pri výkone advokácie je advokát povinný jednáť čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné“.

7 § 17 českého zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis“.

8 čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu“.

9 § 19 ods. 1 písm. a) českého zákona o advokácii:

„Advokát je povinný poskytnutie právnych služieb odmietnuť, ak v tej istej veci alebo vo veci súvisiacej už poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada“.

*Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka*

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 11/2011 českého *Bulletinu advokacie*

V **Úvodníku** sa JUDr. František Smejkal, člen predstavenstva Českej advokátskej komory, zaoberá advokátskymi skúškami, a to tak ich obsahom, formou, ako aj ich samotnou organizáciou s ohľadom na stále sa zvyšujúci počet advokátskych koncipientov a v dôsledku toho následne aj uchádzačov o vykonanie advokátskej skúšky.

Číslo v **Aktualitách** v rámci seriálu o používaní dátových schránok prináša informáciu o hardvérových predpokladoch novej technológie, a v súvislosti s elektronickým podpisovaním dokumentov o certifikátoch a certifikačných autoritách. Prináša správu z odborného panelu Českej advokátskej komory a Svetovej asociácie právnikov, konaného 25. októbra na tému *Mlčanlivosť advokáta versus oznamovacia povinnosť*.

Časť **Z judikatúry** obsahuje rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR a Ústavného súdu ČR. Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 31. 8. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1653/2009, sa zaoberá neprimerane nízkou cenou, podľa právnej vety *dohodnutie neprimerane nízkej ceny, ktorá vedie k hrubému nepomeru vzájomných plnení, môže byť spolu s ďalšími okolnosťami považované za konanie v rozpore s dobrými mravmi*. Nález Ústavného súdu ČR z 2. 11. 2010 sp. zn. IV. ÚS 362/2010 rieši problematiku prechodu členstva v stavebnom bytovom družstve a nájmu družstevného bytu, prevod vlastníctva bytovej jednotky z vlastníctva bytového družstva a výlučné vlastníctvo jedného z manželov. Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 22. 2. 2010 sp. zn. 11 Tdo 1041/2009 stanovuje, že je porušením práva na obhajobu, ak súd potom, ako pominuli dôvody nutnej obhajoby, zruší ustanovenie obhajcu, ktorý bol obvinenému ustanovený po priznaní nároku na bezplatnú obhajobu bez toho, aby skúmal, či tieto dôvody pominuli, a obhajcovi by tak bola znemožnená účasť na konaní. Podľa právnej vety uznesenia Najvyššieho súdu ČR z 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 754/2011 *výzva súdu obhajcovi, aby odstránil vady odvolania, (rovnako ako písomnosti, ktorú je nutné advokátovi doručiť), ak nie je možné doručiť do dátovej schránky, sa zásadne doručujú na adresu sídla advokáta. Takéto písomnosti možno účinne doručovať na elektronickú adresu advokáta len v prípade, ak advokát (adresát) o takéto doručovanie požiada*. Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo 17. 8. 2011, sp. zn. 29 Cdo 722/2010 v právnej vete stanovuje povahu a účel rámčeka v zmenke tak, že *ak je niektorý údaj v zmenke v rámčeku, môže to znamenať jeho vylúčenie z textu listiny len vtedy, ak z grafickej podoby je zrejme, že rámček má práve tento význam, a nie význam iný*.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Obhájce v trestním řízení* autorov Jiří Jelínek, Marta Uhlířová, *Evropské právo* autorov Karel Klíma a kol., *Znalci v mezinárodním prostředí (v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení, a investičních sporech)* autorov Alexander J. Bělohávek, Renáta Hátová a *Hrobářova pomsta* autorky Marty Ehlovej.

Časť **Z českej advokácie** prináša stĺpček Karla Čermáka, informáciu zo zasadnutia predstavenstva Českej advokátskej komory v dňoch 10. – 11. 10. 2011, výsledky VI. ročníka futbalového turnaja o putovný pohár ČAK. Uverejňuje tiež disciplinárne rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 9. 9. 2011, sp. zn. K 61/2011, podľa právnej vety ktorého *ide o závažné porušenie povinnosti advokáta, ak pri konaní prehlásenia o pravosti podpisu sa od presného postupu podľa zákona o advokácii a podľa stavovského predpisu odchýli, hoci len nesprávnym zápisom dátumu v knihe prehlásení o pravosti podpisu*.

V časti **Informácie a zaujímavosti** číslo prináša prehľad podujatí s pozvánkami na ne. V podrubrike z právnickej spoločnosti číslo obsahuje profil JUDr. Miroslava Zedníčka, D. D., katolíckeho kňaza, univerzitného profesora a advokáta spolu s gratuláciou k jeho životnému jubileu a aj gratuláciu k životnému jubileu advokátovi JUDr. Václavovi Královi. Na záver nechýba fejtón prof. Petra Hajna a historický exkurz JUDr. PhDr. Stanislava Balíka.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.

K trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb

V úvode sa autor zaoberá skutočnosťou, že nový trestný zákonník, prijatý v Českej republike v r. 2009, nepočíta s trestnou zodpovednosťou právnických osôb. Návrh nového zákona zakotvujúceho trestnú zodpovednosť právnických osôb má byť vyústením plnenia medzinárodných záväzkov Českej republiky. Autor sa ďalej zaoberá povahou zodpovednosti právnickej osoby, vymedzením trestnoprávne zodpovednej právnickej osoby, rozsahom trestnej zodpovednosti právnických osôb, samotným spáchaním trestného činu právnickou osobou, trestnou zodpovednosťou právneho nástupcu právnickej osoby. V závere autor konštatuje, že vzhľadom na vývoj právnej úpravy vo svete, vyžaduje tento návrh zákona osobitnú pozornosť.

JUDr. Jiří Vlastník, PhD.

Niektoré pripomienky k návrhu občianskeho zákonníka

Cieľom článku je stručne poukázať na niektoré z problematických aspektov a nedostatkov návrhu zákona (návrh bol medzičasom schválený 9. 11. 2011). Autor uvažuje, či rozsiahlosť návrhu nie je na škodu prehľadnosti a zrozumiteľnosti, kritizuje, že návrh nenadväzuje na desaťročia zaužívané pojmoslovie a v niektorých prípadoch rieši otázky doteraz zverené právnej teórii. Výhrady má aj k dôvodovej správe, v niektorých ustanoveniach, podľa jeho názoru príliš rozsiahlej, v iných nezacielená na podstatu úpravy. V ďalšom texte autor upozorňuje na niektoré problematické zmeny

oproti predchádzajúcej právnej úprave a v závere vyhodnocuje, že prijatie nového občianskeho zákonníka je potrebné, avšak aby bolo, vzhľadom na jeho význam, pri príprave odstránených pokiaľ možno čo najviac nedostatkov.

JUDr. Michal Žižlavský

Zodpovednosť manažérov za oneskorené podanie insolvenčného návrhu po 1. januári 2012

Autor upozorňuje na novinky v českom insolvenčnom práve, predovšetkým vzhľadom na povinnosť subjektov v úpadku a ich manažmentu podať insolvenčný návrh. Porušenie tejto povinnosti sa premieta tak v civilnoprávnej ako aj trestnoprávnej zodpovednosti manažérov firiem v úpadku. Navrhovateľova zodpovednosť sa nekončí len podaním insolvenčného návrhu, musí dbať, aby bol podaný riadne a včas, inak sa zodpovednosti nezbaví. Autor uzatvára, že novela je výzvou aj pre advokátov, ktorí sa budú nachádzať na strane firmových veriteľov, dlžníkov alebo ich manažérov.

JUDr. Daniela Šustrová

Čo prinesie novela zákona o zápisoch vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam

Príspevok v úvode upozorňuje na schválenie novely zákona 265/1992 Sb. o zápisoch vlastníckych práv k nehnuteľnostiam s účinnosťou od 1. 1. 2012. Upozorňuje na dve zásadné zmeny, zdvojnásobenie poplatku za návrh na vklad a povinnosť podávať návrh na vklad na stanovenom formulári, ktorý bude k dispozícii tak v písomnej ako aj elektronickej podobe. Upozorňuje tiež na zmeny v oblasti domáhania sa zmeny zamietavého rozhodnutia o návrhu na vklad, v prípade záznamov v katastri nehnuteľností sa po novom bude zisťovať, či predložená listina, na základe ktorej sa má záznam vykonať, nadväzuje na doterajšie zápisy v katastri nehnuteľností. Novela prináša nový inštitút, tzv. poznámku spornosti. Ďalšími zmenami je napr. zmena v začiatku konania o povolení vkladu, zrušenie nutnosti predkladať nadobúdacie listiny preukazujúce oprávnenie nakladať s nehnuteľnosťou v stanovených prípadoch, možnosť výmazu záložných práv prevzatých z pozemkovej knihy na základe vyvrátenej domnienky.

Mgr. Miroslav Dubran

Niekoľko poznámok k zmene v subjektoch zmluvy o budúcej zmluve

Účelom článku je posúdiť, či je možná zmena v subjektoch zmluvy o budúcej zmluve, a ak áno, akým spôsobom a s akými dôsledkami. Článok sa problematikou zaoberá z dvoch hlavných pohľadov. V prvom pohľade sa zaoberá zmenou subjektov na základe prejavenej vôle zmluvných strán, v druhom zmenou subjektu z dôvodu smrti fyzickej osoby a zániku právnickej osoby. Autor uzatvára, že prechod a prevod práv zo zmluvy o budúcej zmluve možný je.

Vyberáme z čísla 12/2011 českého Bulletinu advokacie

Úvodník JUDr. Michala Žižlavského je venovaný váhe slova, či už hovoreného alebo písaného, potrebe uvedomiť si jeho váhu každým advokátom a snahou urobiť všetko preto, aby sa táto váha slova zvýšila.

V Aktualitách číslo informuje o odhalení busty Janovi Nepomukovi Kaňkovi, ku ktorému došlo v sídle Českej advokátskej komory 5. decembra 2012, o vyhlásení Právnickej firmy roku, k vyhláseniu výsledkov ktorej došlo 22. novembra 2011 a prináša aj ďalšiu časť seriálu o dátových schránkach, doplnenú o informáciu, že Česká advokátska komora otvára cyklus školení k používaniu dátových schránok. Rubrika obsahuje aj informáciu o povinných platbách komore a poistení výkonu povolania.

Časť Z judikatúry prináša viacero súdnych rozhodnutí, osobitne sa venuje nálezu Ústavného súdu ČR z 8. marca 2011, sp. zn. I.ÚS 3227/07, ktorým český ústavný súd opustil striktný zmluvný výklad koncepcie rozhodcovského konania a koncepciu posunul výrazne smerom k jurisdikčnej koncepcii rozhodcovského konania ako získavaniu práva súkromnoprávnym subjektom analogickým a ekvivalentným k súdnemu konaniu v súlade s platným právom. Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 28. 2. 2011, č. j. 23 Cdo 4213/2011 sa zaoberá náležitosťami žalobami – jej odmietnutím, podľa jeho právnej vety *písomné dôkazy, na ktoré sa žalobca odvoláva, prípadne na ktoré by sa odvolávať mal, nie sú náležitosťou žaloby. Nemožno preto postupovať podľa § 43 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ak žalobca nesplní výzvu súdu, aby písomné dôkazy doplnil.* Podľa právnej vety uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 15. 12. 2010, č. j. 6 Tdo 1516/2010, *ak ustanovený obhájca, ktorému bol pozastavený výkon advokácie, ustanoví bez odkladu, najneskôr do jedného mesiaca, zástupcom iného advokáta a ten sa zúčastní úkonu trestného konania, nemožno mať za to, že obvinený nemal obhajcu, hoci ho podľa zákona mal mať, a uplatňovať takto dovolací dôvod podľa ust. § 265b ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.*

Rubrika **Z odbornej literatúry** obsahuje recenzie publikácií *Zákon o prešupcích s komentářem a judikaturou* autoriek Evy Horzinkovej a Heleny Kučerovej, *Katastrální (a související) judikatura* autorov Petry Janku, Pavla Vrchu a Karin Vrchovej, *Ochrana přímých zahraničních investic v energetice* autora Alexandra J. Bělohávk, *Daňový řád s komentářem, duvodovou zprávou a judikaturou ve znění technické novely zák. č. 30/2011 Sb.* autorov Lenka Matyášová a Marie Emilie Grossová, *Česko-německý právní slovník* autorky Mileny Horálkové a publikácie *Okno za okno* autorky Daniely Kovářovej.

Časť Z advokacie obsahuje správu zo zasadnutia predstavenstva Českej advokátskej komory 14. – 15. 11. 2011 a skúsenosti českého advokáta z advokátskej sťaže v Nemecku. Podľa právnej vety rozhodnutia kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 27. júna 2011, sp. zn. K 14/2011 *ide o závažné porušenie povinnosti advokáta, ak klienta nesprávne poučí o dĺžke zákonnej lehoty, konkrétne lehoty na podanie*

ústavnej sťažnosti. Ani v tomto čísle nechýba stĺpček expediedu Českej advokátskej komory na tému Rorátov vo vzťahu k hospodársko-politickej situácii v Čechách, Európe a vo svete.

Informácie a zaujímavosti, okrem prehľadu vzdelávacích podujatí, prinášajú v podrubrike z právnickej spoločnosti informáciu o slávnostnom odovzdávaní medailí Antónína Randy za rok 2011, správu z krstu knihy *História advokácie na Slovensku* od autorov JUDr. Petra Kerecmana a JUDr. Rudolfa Maníka a obsahujú profil JUDr. Josefa Němečka, gratuláciu k jeho narodeninám a pripomienku prof. JUDr. Stanislava Stunu. Prof. Peter Hajn vo svojom fejtóne venuje priestor novoročným predsavzatiam a JUDr. PhDr. Stanislav Balík sa vracia k udalostiam z histórie advokácie.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

Peter Bříza, Michal Bobek

Vymáhaní úijného práva v Českej republike

Príspevok venuje pozornosť bežnému styku súdov a správnych orgánov so základnými princípmi aplikácie úijného práva. Rozdeľuje priamy a nepriamy účinok právnych aktov EÚ. V oblasti priameho účinku článok upozorňuje na konkrétne prípady „konfliktnej“ aplikácie úijného práva, v oblasti správnej je to rozsudok Krajského súdu v Ústí n. Labem z 19. 7. 2007, č. j. 15 Ca 184/2006-42. V civilnom súdnictve upozorňujú autori na rozsudok Okresného súdu v Kladne z 19. 7. 2005, č. j. 16 C 109/2004 - 42. V oblasti nepriameho účinku uvádzajú autori rozsudok Krajského súdu v Brne z 24. 11. 2010, sp. zn. 62 Ca 83/2008, rozsudok Krajského súdu v Ostrave z 8. 3. 2010, sp. zn. Cm13/2009 a rozsudok Krajského súdu v Prahe z 26. 2. 2006. V závere autori konštatujú, že doterajšia prax českých súdov aj správnych orgánov s ohľadom na úijné právo je solídna.

Mgr. Martin Pavliš

Nad novelou zákona o DPH v súvislosti s konkurzom

Príspevok sa venuje novele zákona o dani z pridanej hodnoty účinnej od 1. apríla 2011. Jej cieľom malo byť odbremeníť veriteľov od daňovej záťaže v podobe odvodu dane z pridanej hodnoty, v konečnom dôsledku sa môže prejavíť rušením konkurzov pre nedostatok majetku. Vrátanie dane z pridanej hodnoty u veriteľa sa totiž okamžite prejaví ako daňová povinnosť u dlžníka. Upozorňuje, že nakoniec môžu mať z novely „prospech“ akurát veľkí nezaistení veritelia, ktorí si budú nárokovať vrátenie zaplatenej dane z pridanej hodnoty a takto budú fakticky uspokojení do výšky 20 % svojej pohľadávky. Z pohľadu insolvenčných správcoov nemilým dôsledkom tejto novely môže byť skutočnosť, že aj pri veľkých konkurzoch s dostatkom speňažiteľného majetku, ale výrazne predĺžených, by odmena insolvenčného správcoov mohla byť len minimálnych 45 000 Kč, čo by mohlo mať za následok demotiváciu správcoov k maximálnemu uspokojeniu pohľadávok. Najhoršie by mohli v situácii obstať drobní veritelia, neplatcovia DPH, ktorí si nemôžu žiadnu časť pohľadávok nárokovať späť a v rámci rozvrhu sa na nich jednoducho nemusia dostať.

JUDr. Irena Homolová, LL.M.

K ďalšej, a zrejme poslednej, „technickej“ novele obchodného zákonníku

Autorka zhŕňa najvýznamnejšie zmeny, ktoré priniesla novela zákona č. 513/1991 Sb. Obchodný zákonník, podpísaný prezidentom ČR 11. 11. 2011. Ide o technickú novelu, ktorá je zrejme poslednou technickou novelou pred nahradením obchodného zákonníka zákonom o obchodných korporáciách. Zmeny sa týkajú sídla podnikateľa, likvidácie „prázdnych“ spoločností (spoločností bez reálnej aktivity), uverejňovania rodných čísel a podpisových vzorov. Ďalšia zmena sa dotýka súbehu funkcie štatutárneho orgánu a zamestnanca, za splnenia predpokladaných podmienok. Autorka spomína aj ďalšie zmeny týkajúce sa orgánov spoločností, ich členov, vzťahov medzi spoločnosťou a osobami oprávnenými konať v jej mene. Uzatvára, že hoci je Obchodný zákonník z dôvodu častých noviel predpisom zložitým a neprehľadným, túto novelu je možné považovať za prínosnú.

Mgr. Adam Sigmund

Prihlasovanie pohľadávok do insolvenencie – doma i v zahraničí

Článok sa snaží naznačiť, akých chýb sa môže advokát dopustiť pri prihlasovaní pohľadávok v rámci insolvenčného procesu. Má záujem tiež upozorniť na vybrané aspekty prihlasovania pohľadávok českých veriteľov do insolvenčných konaní v jednotlivých krajinách EÚ. Z pohľadu uplatňovania pohľadávok českých veriteľov autor rozdeľuje dlžníkov z krajín EÚ (okrem Dánska) a mimo EÚ. V rámci EÚ upozorňuje na Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o insolvenčných konaniach, ktoré je zo svojej povahy nadriadené vnútroštátnemu právu. Upozorňuje na názor, že vzhľadom na cezhraničné presahy insolvenčných procesov v rámci EÚ je dôležité, aby insolvenční sudcovia, a insolvenční správcovia mali dôkladné poznatky o vyššie spomínanom nariadení a o základoch insolvenčného práva v jednotlivých krajinách. Mimo krajín EÚ trvá podľa poznámky autora výrazné legislatívne vákuum.

Mgr. Jan Růžička

Odmena a náhrada hotových výdavkov advokáta v rámci súdneho konania správneho s dôrazom na náhradu DPH z nich

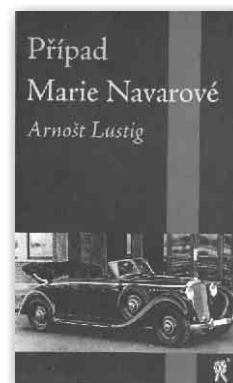
Autor v článku upozorňuje na jednotlivé črty úpravy práva na náhradu nákladov konania v rámci súdneho konania správneho, obsiahnuté v platnom znení zák. č. 150/2002 Sb. – súdny poriadok správny. Zamieriava sa predovšetkým na náhradu dane z pridanej hodnoty z odmeny a hotových výdavkov zástupcov účastníkov súdneho konania správneho. Snaží sa nájsť optimálny výklad zákonných ustanovení, ktorý by umožnil v rámci výroku o trovách konania priznať úplne úspešnému účastníkovi súdneho konania správneho náhradu za daň z pridanej hodnoty z hotových výdavkov zástupcu (na základe plnej moci) úplne úspešného účastníka konania.

Spracoval: **JUDr. Peter Kalata**
kancelária SAK

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Případ Marie Navarové

LUSTIG, A.: **Případ Marie Navarové.**

Nakladatelství Aleš Čeněk. Plzeň, 2010, s. 254

Nedávno zosnulý Arnošt Lustig (1926 – 2011), autor diel *Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou* či *Hořká vůně mandlí*, vydal v roku 2010 román, ktorý si zakrátko vyslúžil označenie „erb advokácie“. Nesie názov *Případ Marie Navarové*.

Román začína v osudovej chvíli života hlavnej hrdinky, ošetrovateľky Marie Navarové, ktorá ako náhodný svedok atentátu prvá pribieha 27. mája 1942 k zdemolovanému autu Reinharda Heydricha, pri ktorom ešte stoja Kubiš a Gabčík. Vidiac pred sebou raneného človeka, poskytne Heydrichovi prvú pomoc a stráca sa v dave. Začína sa fanatické vyšetrovanie gestapa a ona vie, že sa musí prihlásiť, ale pritom nesmie identifikovať atentátnikov. Vyhľadá advokáta Jána Nováka, pre ktorého sa stane doživotnou klientkou a on pre ňu jedinou nádejou. Jej život je zložitý: aby mohla pomáhať uväzneným a odbojovej skupine, udržuje styky s gestapom. Je „ženou, ktorá nosila šťastie, ale mala smolu nad smolu“. Za pomoc Heydrichovi dostáva finančnú odmenu, neskôr za pomoc väzňom po udaní padne do rúk gestapa. Márne prichádza k vyšetrovateľom obhajca Ján Novák. Jeho klientka putuje bez rozsudku do Terezína. Vyslobodí ju až koniec vojny. Povojnové zmeny prinesú nový zvrät – je vzatá do väzby a obvinená z kolaborácie. Tvrdí, že je nevinná. Obhajca predvoláva ako svedkov tých, ktorým vo väzení pomohla. Nakoniec je odsúdená za to, že spáchala zločin proti štátu tým, že zabezpečila prevoz Reinharda Heydricha do nemocnice a podala popis atentátnikov. Nastupuje osemročné väzenie. Ako píše autor: okolnosti boli silnejšie než advokát. *Hoci sa pripravoval na proces dňom i nocou. Hoci vydal zo seba všetko. Viac nemohol.* Po piatich rokoch väzenia sa vďaka amnestii dostáva na slobodu. Prostredníctvom obhajcu márne žiada o zrušenie zvyšku trestu straty občianskych práv a zakrátko zomiera. Na pohreb prichádza aj Ján Novák.

Na pozadí tohto príbehu autor plasticky vykresľuje nielen hlavnú hrdinku a Jána Nováka, ale aj vzťah obhajcu a klienta a bezmocnosť advokáta. Jeden život, dva totalitné režimy s právom, ktoré platí i neplatí a medzi nimi advokát, ktorý si plní povinnosti obhajcu a nedokáže rezignovať na morálne hodnoty. (*Spravodlivosť, právo a mravnosť, ich matka sú ako vták, ktorý letí cez more a musí neustále mávať krídlami, aby nespadol do vody a neutopil sa.*)

Ján Novák je stvárnený ako obyčajný advokát, akých je mnoho. Keď k nemu prichádza Marie Navarová, má 25 rokov a malú kanceláriu vo vlastnom byte. *Každým prípadom,*

ktorý mal, sa snažil poučiť. Zvykol si na pominuteľnosť všetkého a zároveň hľadanie zmyslu vo všetkom, čo človek plánuje a robí. Zostal svoj, ani v anonymite, ani príliš populárny aj keď už mal svoju advokátsku prax. Hľadal spravodlivosť a ako právnik si zvykol, že ju môže nachádzať iba v nespravodlivostiach, prípad od prípadu. ... Myslel na seba, ako prežije vojnu, ak ju prežije. Za Nemcov bola advokácia riskantné, životu nebezpečné povolanie.

Román je popretkávaný úvahami o poslaní a zmysle práce advokáta. Pripomína, že *vznešenosťou advokácie je neúplatnosť.* Popisuje, s akým očakávaním vstupuje klient do kancelárie advokáta: *Márie Navarová nevedela, čo to znamená mať advokáta. Človeka, ktorý okolo nej vystavia pomyselnú hradbu práva a spravodlivosti a nedovolí, aby jej ukrivdili... Človeka, ktorého zamestnaním je pomáhať, chrániť a vyslobodzovať. ... Blízkeho človeka, ktorý ju nezradí.* Lustig však kladie aj otázky: *Čoho sa má advokát držať, keď prehráva jeden za druhým všetky pokusy? Smie sa vzdať? Ako sa má správať advokát, keď sa mu víťazstvo vzdáľuje ako mraky vo vetre nad obzorom? Čo je pre advokáta najdôležitejšie – prípad alebo človek?(...) Zdobí ho česť. Poškvrňuje zbabelosť. Posilňuje smelosť a odvaha, vynaliezavosť. Oslabuje a ponizuje ho myšlienková lenivosť, mechanické spoliehanie sa na paragrafy v ich poslednom znení, na zákony, zabudnutie na vznešenosť, jedinečnosť a neopakovateľnosť človeka, na hodnotu aj posledného z posledných, úctu k človeku, k právu, zákonom a spravodlivosti, odpor k nespravodlivosti a krivde ... Advokát je hradza krivdám, nezákonnosti a bezpráviu.*

Knihy je pre dnešného advokáta inšpirujúcim čítaním. Hádám každý z advokátov má svojich „doživotných“ klientov, ktorí sa k nemu vracajú a vkladajú do neho nádeje, hoci dnešná advokácia vďaka jednoduchším spoločenským pomerom viac svedčiacim právu nie je vystavovaná až takým prísny skúškam, akým bol vystavený Ján Novák vchádzajúci v záujme klientky do budovy gestapa alebo preberajúci obhajobu voči novou totalitou vznesenému obvineniu jeho klientke. Aj v dnešných pomeroch je však advokát vystavený skúškam svojho svedomia, testom osobnej ľudskej odvahy v záujme klienta, v ktorých obstojí iba rešpektujúci základné hodnoty a postuláty svojho povolania, ktoré sa ani od čias prípadu Marie Navarové nezmenili a zmeniť sa ani nesmú.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

VIII. Konferencia o histórii advokácie

Výbor pre históriu advokácie Českej advokátskej komory a Spoločnosť pro histórii advokácie zorganizoval aj v roku 2011 tradičnú Konferenciu o histórii advokácie. Už VIII. ročník konferencie sa konal 30. novembra 2011 v Brne v priestoroch hotela Continental.

Konferenciu otvoril jej organizátor Stanislav Balík v prítomnosti takmer šiestich desiatok účastníkov najmä z radov advokátov (tradične napr. pána Ľubomíra Činku z Brna), notárov, sudcov (pani Vlasta Formánková, sudkyňa Ústavného súdu Českej republiky, pán Jiří Nykodím, sudca Ústavného súdu Českej republiky, či pán Milan Závůrka, sudca Okresného súdu v Kutnej Hore alebo pán Jozef Kramář, predseda Okresného súdu vo Vsetíne), významných predstaviteľov právnej teórie a histórie (prof. Vojáček, prof. Hlaváček). Prítomní boli aj ďalší každoroční účastníci konferencií (napr. pán Pavel Sorokáč, či pán Vojtech Lažanský), ale aj absolventi právnických fakúlt (spravidla diplomanti na témy z histórie advokácie, napr. pán Jan Opatrný). Na tohtoročnej Konferencii sa zúčastnili spomedzi členov Komisie pre históriu advokácie Slovenskej advokátskej komory aj pani Martina Gajdošová, pán Jozef Kollárik a za Slovenskú advokátsku komoru aj pani Nadežda Ondrišová. Účastníkov konferencie v mene Českej advokátskej komory v úvode konferencie privítal jej podpredseda Petr Poledník. Počas konferencie zástupcovia vydavateľstva Eurokódex odprezentovali knihu *História advokácie na Slovensku* a prof. Hlaváček predstavil druhé vydanie knihy j. Nuhlíčka *Verejní notáři v českých mes-tách až do husitskej revolúcie*.

Predpoludňajší program otvoril príspevok *Advokát Janko Jesenský a advokáti v jeho diele* (**Peter Kerecman**) venovaný tejto významnej slovenskej literárnej osobnosti so zameraním na vlastnú koncipientsku a advokátsku prax dr. Jesenského a postavy advokátov a koncipientov vystupujúcich v jeho románoch a poviedkach.

Nasledoval príspevok **Filipa Komárka** venovaný *Moravským zemským advokátom v 17. storočí*, ktorého obsahom bol popis ich postavenia daného tým, že boli oprávnení zastupovať pred Zemskými súdmi a ako takí tvorili uzavretú skupinu obmedzenú početným cenzom (mohlo ich byť maximálne 12), čo viedlo k nárastu ich spoločenského vplyvu (boli nazývaní i „šľachta talárov“).

Dopoludňajší program uzavrel **Martin Rája** (FF MU Brno) s jedným z najpozoruhodnejších príspevkov konferencie pod názvom *Ako bývali advokáti v 19. storočí*. Referent na základe mimoriadne podrobnej znalosti majetkových a bytových pomerov moravských advokátov (čerpaných napr. aj z údajov zozbieraných pri štátom organizovaných sčítaní obyvateľstva), ktoré i verne štatisticky spracoval, oživil prí-

tomným pohľadom do bytov a domov advokátov na prelome 19. a 20. storočia. Jednou z identifikovaných tendencií v zmenách životného štýlu advokátov tohto obdobia bol ich postupný prechod z historických centier miest „za hradby“ do nimi novopostavených moderných objektov spĺňajúcich nové životné štandardy. Autor sa zaoberal celým spektrom spôsobov bývania advokátov-- od bývania advokátov v rozľahlých vlastných objektoch spojených aj s kanceláriami cez ich bývanie v malých jednoizbových bytoch, v ktorých mali aj kanceláriu, až po advokátov pôsobiacich a žijúcich v priestoroch prenajatých. Kontrastom k prevažne nadštandardnému životnému štýlu advokátov tohto obdobia bol obsah poznámky jedného z diskutujúcich pripomínajúci panelákové byty, v ktorých prevažne žili advokáti pred vznikom slobodnej advokácie v roku 1990.

Počas prestávky účastníci konferencie neformálne diskutovali o jednotlivých prednesených i očakávaných príspevkoch ako aj o zámere prípravy budúcoročnej Konferencie na Slovensku.

Popoludňajší program (spolu 7 príspevkov) otvoril brniansky advokát **Ľubomír Činka**. V príspevku *Súdne budovy na území bývalých krajských súdov v Brne a Kutnej Hore* predstavil účastníkom konferencie slovom aj bohatým dobovým (aj súčasným) obrazovým materiálom budovy, v ktorých v minulosti sídlili sudy v obvodech týchto krajských súdov (14 súdov v obvode Krajského súdu Kutná hora a 17 v obvode Krajského súdu v Brne), ale aj počty na nich pôsobiacich sudcov (v roku 1935). Tento príspevok zožal zaslužený potlesk prítomných aj s ohľadom na unikátnosť prezentovaných dobových pohľadníc súdnych budov.

Ďalší tradičný účastník konferencií o histórii advokácii **Milan Závůrka** predniesol príspevok *Advokát a verejný notár*, ktorý bol venovaný obom týmto inštitúciám slovenského, resp. pôvodne uhorského práva, časoch 1. ČSR. Začiatok príspevku ponúkol krátky prierez históriou inštitútu notára a jeho jadro bolo venované popisu rozsahu činnosti obecného notára. Tento bol osobou oprávnenou spisovať aj súkromné listiny, pôsobil v určenom obvode zhodnom s obvodom matričným (teda takmer v každej väčšej obci). Svojou činnosťou často konkuroval advokátom, čo našlo vyjadrenie aj v dobovej tlači. Inštitút bol upravený v zák. čl. XXII/1886, zák. čl. LX/1913 a najmä v zák. č. 211/1920 Sb. zák. a nař.

Nasledoval príspevok **Rudolfa Manika** venovaný procesu s Miladou Horákovou a osudom jeho aktérov, ktorí v čase konania procesu alebo predtým pôsobili v advokácii – *Tragédia advokátov na pozadí procesu s direktóriom československého odboja*. Advokátom bol jeden z obžalovaných (dr. Křížek), ďalší obžalovaný bol bývalým advokátskym koncipientom (dr. Pecl). V advokácii pôsobil pred procesom aj prokurátor dr. Vieska, advokáti boli medzi svedkami a bývalým advokátom bol aj predseda Štátneho súdu (dr. Hugo Richter). Osobitná pozornosť v referáte bola venovaná aj práci obhajcov v procese (napr. advokáti dr. Martin, dr. Neumann, dr. Bartoš).

Pútavým bol príspevok **Jozefa Kramára** pod názvom *Vaľšskomeziríčsky advokát JUDr. Alois Mikyška – jeho vzostup*

a pád. Referujúci predstavil účastníkom konferencie plastic-ky osobu dr. Mikyšku, advokáta, mešťanostu, aktívneho občana a ľudomila, ktorého osud bol spojený s pádom lokálneho peňažného ústavu, vyslovením podozrení v tejto súvislosti na jeho adresu, pričom však napriek všetkému nesporne dominuje jeho osobnosti zásluha na rozvoji regiónu, v ktorom pôsobil. Príspevok spracovaný mimoriadne kultivovaným štýlom obsahujúci množstvo pozoruhodných informácií o dr. Mikyškovi vzbudil zrejme medzi prítomnými najväčšiu pozornosť spomedzi všetkých príspevkov.

Téme regionálnych dejín advokácie sa venoval **Jan Opatrný** v referáte pod názvom *Advokáti na Kráľovských Vinohradoch a vo Vršoviciach* v rokoch 1918 – 1938. Blok venovaný regionálnym dejinám pokračoval príspevkom **Ondřeja Pecháčka** pod názvom *JUDr. Jindřich Štemberka (1867–1926) – advokát, básnik, vlastnenec a milovník Orlických hôr*.

Pracovnú časť konferencie v neskorých popoludňajších hodinách zakončil jej hlavný organizátor **Stanislav Balík** *Úvahou o ďalších smeroch bádania o histórii advokácie a právnických profesií*.

Konferencia pokračovala neformálnou časťou – *Predvianočným koncertom bez (R)ryby* organizovaným Českou advokátskou komorou pre advokátov, advokátskych koncipientov a všetkých priaznivcov dobrej hudby v Konvente Milosrdných bratov, na ktorom odzneli diela G. W. Händla, R. Wagnera, G. Donnizettiho, či Bohuslava Martinů.

Každoročné novembrové Konferencie o histórii advokácie sú tradične príjemným a milým stretnutím priateľov motivovaným snahou povzbudiť v advokátoch záujem o históriu ich povolania a hrdosť na tradície, ktorými toto povolanie oplýva. Nečudo, že účastníci konferencie sa lúčili slovami: dovidenia o rok na Slovensku.

–pk–

Advokát Janko Jesenský (30. 12. 1874 – 27. 12. 1945) a advokáti v jeho diele

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Prinášame prvú časť referátu JUDr. Kerecmana, ktorý odznel na ôsmej konferencii o histórii advokácie v Brne.

Janko Jesenský bol – rovnako ako príslušníci staršej generácie Vajanský či Hviezdoslav – nielen básnikom a spisovateľom, ale aj advokátom. Väčšina jeho prózy je humoristická, často obsahuje autobiografické motívy. Svet jeho románov je zaľudnený sudcami, notármi, úradníkmi ale aj advokátmi. Jesenský v advokácii pôsobil takmer dve desaťročia.

Detstvo a štúdiá

Janko Jesenský sa narodil 30. 12. 1874 v Martine v národne uvedomelej zemianskej rodine. Jeho otcom bol advokát Ján Baltazár Jesenský Gašparé (28. 12. 1825 – 23. 5. 1889), matkou Adela, rod. Ballová.

Ján Baltazár Jesenský Gašparé sa narodil 28. 12. 1825 v Hornom Jaseni, malej obci vo vrchoch na východnej strane Turca. Jeho brat tu založil notariát. Škultéty o ňom napísal, že „na šírom Slovensku bol jediným statočným notárom“. Ján Baltazár bol synom Jozefa Jesenského Gašparé a Terézie, rod. Pauké. Na erbe zemanov Jesenských, ktorých rod bol doložený od 13. storočia, stál vztýčený medveď nesúci ratolesť mieru. Ján Baltazár bol jedným z mála národne orientovaných zemanov tohto obdobia. Počas revolúcie 1848 bol

kapitánom národnej gardy, bol väznený a po vyslobodení sa pripojil k dobrovoľníkom. Po revolúcii prijal sudcovský úrad. Sklamáný bachovským absolutizmom sa dal na dráhu advokáta – advokátsku skúšku zložil v roku 1860 v Pešti. Po jeho páde sa stal hlavným turčianskym slúžnym. Po upevnení dualizmu bol najprv odsunutý na miesto stoličného fiškála a keď musel aj tento úrad opustiť, vrátil sa k advokácii, ktorú vykonával v Martine až do svojej smrti. V martinskej spoločnosti získal prezývku „ataman“ pre svoju povahu i mužnú postavu. Jeho prvou manželkou bola Ľudmila, rod. Kuzmányová, dcéra evanjelického biskupa Karola Kuzmányho, ktorá však zomrela ako 24-ročná pri pôrode dcéry Ľudmily. Jeho druhou manželkou bola dcéra obchodníka z Mikuláša Adela, rod. Ballová (1842, Liptovský Mikuláš – 30. 11. 1930, Martin). Pôvodne sa o ňu uchádzali dvaja nápadníci – Ján Baltazár a istý známy mikulášsky továrnik. Ján Baltazár jej vraj zaimponoval aj tým, že hoci na pytačky pricestoval z Martina na koni (železnica vtedy ešte nebola), prišiel do domu Ballovcov čisto oblečený a upravený, kým mikulášsky továrnik chodieval na návštevy pravidelne v zablatených topánkach. Z ich manželstva sa narodili traja synovia – Ján (30. 12. 1874), Fedor (22. 4. 1877) a Vladimír (27. 8. 1879).

Ján Baltazár Jesenský Gašparé

Ján Baltazár kandidoval do Uhorského snemu štyri razy a vždy neúspešne (1861, 1865, 1869 a 1875). Sám si kandidatúru financoval a postupne sa tým zadlžoval. Naposledy kandidoval rok po narodení Janka Jesenského (1875). Dostal sa do zlej finančnej situácie. Národovci mu sľúbili uhradiť volebné náklady. Keď im to však raz pripomenul, hodil mu jeden kolega advokát päť zlatých s tým, že „to ti národ vracia“. Ján Baltazár ich neprijal. Jeho zdravotný stav sa začal zhoršovať. Synovia medzitým nastúpili do škôl.

Janko študoval na ľudovej škole v Martine (1880 – 1885), priatelil sa s Vladimírom Mudroňom, synom advokáta Pavla Mudroňa. Ako spomína jeho brat Fedor – bratia boli „zurvalci ako sa na chlapcov patrí, boli vychovávaní slobodne a nie „po panský“, zemiarsky pôvod sa v rodine nikdy nez dôrazňoval, pomáhali na gazdovstve otca, ktorý bol napoly úradníkom a napoly gazdom, chodievali kosiť lúky, prespávali na sene a pomáhali aj pri statku“. Keď im otec daroval somárika, vozili sa na ňom po Martine všetci traja naraz. Hrávali v kôlni divadlo a vyberali od rodiny vstupné. Janko v tom čase zachránil brata Vladimíra, pod ktorým sa pri korčuľovaní prelomil ľad a on duchapľne vzal porisko z metly, strčil ho pod ľad a tak dlho ním „vrtel“, až sa ho brat zachytil a tak ho zachránil. Otec im rozprával národné povesti a hovoril aj o tom ako viedol dobrovoľníkov v roku 1848 cez Šturec. Šablú so zlatým strapcom, ktorú dostal ako dobrovoľnícky kapitán, mal

zavesenú na stene v knižnici. Janko pokračoval v štúdiu na meštianskej škole v Martine (1885 – 86).

Nasledujúce dva roky (1886 – 88) strávil na gymnáziu v Banskej Bystrici, v roku 1889 prestúpil aj s bratom na gymnázium v Rimavskej Sobote. Dôvodom bolo, že v neďalekom Tisovci žila ich nevlastná sestra Ľudmila, dcéra ich otca z prvého manželstva, ktorá tam bola vydatá za Ivana Daxnera (syna Štefana Marka Daxnera). Sestru v Tisovci Janko aj Fedor často a radi navštevovali.

V Rimavskej Sobote bratov zastihla aj správa o zhoršení zdravotného stavu ich otca. Dostali telegram: „Príďte okamžite k otcovi!“. Bolo to však už pozvanie na jeho pohreb. Išli hneď spolu na železničnú stanicu v Rimavskej Sobote, kde ich našiel Štefan Marko Daxner, ktorý ich odviezol do Martina. Ich otec zomrel 23. 5. 1889.

Zomieral v biede. Martinskí národovci mu nič nevrátili, ich čelný predstaviteľ, ten istý advokát, ktorý mu sľuboval za národ všetko vrátiť, ako právny zástupca martinskej sporiteľne, dal exekvovať jeho majetok. Pri dražbe bol predaný aj somárik, na ktorom sa kedysi deti vozili. V čase dražby bol už Ján Baltazár na smrteľnej posteli.

Advokátsku kanceláriu Jána Baltazára prevzal jeho kopicipient, ktorý ju viedol už počas choroby svojho principála. Bol to jeho synovec – dr. Ján Vanovič (1856 – 1942). Z káuz rozpracovaných ešte ich otcom nevyplatil údajne deťom nič.

Na pohrebe predniesol smútočnú reč advokát Pavol Mudroň. Hovoril aj o tom, že po zomrelosti ostali traja synovia, ktorí „ponesú ďalej zástavu, ktorú on tak vysoko niesol, a ktorá tak opustená nebude“, čo na deti veľmi zapôsobilo a zapamätali si to na celý život. Vajanský v nekrológu za Jánom Baltazárom v *Národných novinách* píše: „zachoval si onú klasickú čistotu národného presvedčenia, ktorá je známku starej štúrovskej školy. Slovenská idea mohla mať vplyvnejších nosičov, no vernejšieho nemala“. Takto dožil starý romantizmus a možno aj odtiaľ pramenila dezilúzia Janka Jesenského z prostredia, v ktorom vyrastal. Nesplnenie príslubov národovcov o nahradení volebných výdavkov jeho otcovi bolo jeho prvým vážnym životným sklamaním. Nikdy počas štúdií už nepožiadol o štipendium z národných fondov.

Po dražbe rodinného majetku ostalo len to, čo patrilo ich matke – jej rodičovský dom so záhradou, pozemok v Martine, šperky, malá hotovosť a koč bez koní. Okrem domu postupne predali všetko. Matka dom prenajala a spolu bývali v jednej izbe, tam sa spalo, varilo aj pralo. Odstup rodiny od spoločenskej elity v Martine bol čoraz väčší, matka obrábala zeleninovú záhradu a zeleninu predávala po meste. Keď nemali drevo do pece, Janko pre ilúziu zapálil v železnej pecku aspoň sviečku. Napriek všetkému bol ale stále dieťaťom veselej povahy, často si súrodencov doberal. Jeho brat Fedor spomínal, že raz, keď Janka pri hre plesol násadou od zmetáka po hlavu, „milý Jano sa vyvalil a ostal ležať a tak som bežal za matkou so slovami – Brata som si zabil! – ale od Jana to bol zasa len fígel, za chrptom sa smial“.

V rokoch 1889 – 1893 študovali bratia na gymnáziu v Kežmarku, bývali spolu, žili už vyslovene biedne, v alumneu mali len obedy a za peniaze, ktoré im matka posielala na večere,

si radšej kupovali knihy. V Kežmarku začal Janko písať básne. Neskôr v spomienkach napísal: „Písal som verše a napodobňoval som ako mladý vrabec starých vrabcov. Ale keby len vrabcov! Imitoval som aj orlov“, čím mal na mysli Puškina či Lermontova.

V roku 1893 v Kežmarku Janko Jesenský maturuje. Je rozhodnutý stať sa advokátom a študovať na Právnickej akadémii v Prešove. Tak sa končí spoločné štúdium bratov. **Fedor Jesenský** (22. 4. 1877, Martin – 24. 9. 1958, Martin) nastúpi na Československú obchodnú akadémiu v Prahe, stane sa riaditeľom Tatrabanke v Martine (1920 – 28). Bude mať syna Fedora, ml. (1904 – 1949), ktorý sa stane advokátom v Martine, najprv však nastúpi ako advokátsky koncipient u Miloša Vanču. **Vladimír Jesenský** (27. 8. 1879, Martin – 8. 8. 1960, Bratislava) sa vedúcim okresného úradu v Bytči a neskôr námestníkom v Tatrabanke.

Právnické štúdiá

V roku 1893 sa stáva Janko Jesenský poslucháčom Právnickej akadémie v Prešove. Počas štúdia ťažko ochorel na týfus a musel sa vrátiť do Martina, zotavoval sa niekoľko týždňov. Potom v štúdiu pokračoval, zložil skúšky a absolvoval dvojročnú právnickú akadémiu.

Od roku 1896 pokračuje v štúdiu v Kluži. Vychádza mu prvá próza v *Národných novinách* a prvá báseň v *Slovenských pohľadoch*. Popri štúdiu pracuje u advokátov. V Martine sa zúčastňuje na spoločenskom živote. V roku 1898 nastupuje na vojenčinu – po roku služby mal získať hodnosť dôstojníka, to sa však nestalo. Ako spomína Mária Pietrová: „Jeho úsmevu, ktorému neodolávali krásavice, nie vždy každý porozumel. Neporozumel mu ani cvičiteľ vo vojenskej dobrovoľníckej škole, okrikoval ho: Jednoročný dobrovoľník Jesenský, nevysmievať sa mi!. Hoci stál v pozore, jeho oči tak nevedeli stáť. A tak mu uvalili trest – slúžiť ešte jeden rok. Odpykal si dva mesiace a potom ho prepustili“ (s hodnosťou feldvébla).

Prax u advokátov

Po vojenčine nastupuje v roku 1900 do Lučenca ako koncipient advokáta **dr. Ľudovíta Bazovského** (1872 – 1958), ktorý si tam práve otvoril kanceláriu. Popri tom sa pripravuje na rigoróznú skúšku. Často sa ale vracia do Martina.

V pamäti Martinčanov ostal zapísaný ako švihák, ktorý míňal viac peňazí, než koľko mal, len aby mohol byť gavalier. Požičiaval si, dával do zálohu veci, ktoré potom prepadali, mal rád spoločnosť, rád tancoval, hrával ochotnícke divadlo. K slečnám býval veľmi galantný, ale údajne aj mierne ironický. Ako spomína Mária Pietrová: „Nikomu nevyznával lásku, on si nechtiac pohľadom a úsmevom podmaňoval všetky pri tanci aj pri divadle. Koľkým dievčatám potom žiaľom zovrelo srdce pri zvesti, že sa oženil!“

V roku 1901 zložil v Kluži doktorát a nastúpil ako advokátsky koncipient vo Veľkej Bytči u známeho advokáta **dr. Jura-ja Mičuru** (1851 – 1919), ktorého synovec dr. Martin Mičura

Janko Jesenský

(1883 – 1946), pôvodne tiež advokát (od 1910), sa neskôr stal prezidentom Súdnej tabule v Košiciach a predsedom Slovenského najvyššieho súdu v Bratislave (1939 – 43).

Janko Jesenský bol poetickou dušou: Raz sa stalo, že v hustom daždi už ako doktor práv kráčal pod daždnikom po Martine a na otázku okoloidúcej, čo ho prinútilo v takomto ošklivom čase vyjsť na ulicu, odpovedal: „Nuž či neznáte kúzlo cupotajúceho dažďa nad hlavou? Len sa prechádzam...“

V roku 1902 pokračuje Jesenský v koncipientskej praxi v Mikuláši u advokáta **dr. Jána Ružiaka**, známeho mecenáša slovenských študentov a poslanca na budapeštianskom sneme.

V roku 1903 je v Martine koncipientom **dr. Matúša Dulu** (1846 – 1926). Keď absolvoval povinnú prax, prihlásil sa na advokátsku skúšku do Pešti. Odtiaľ píše Andrejovi Halašovi o tom, že sa bol pozrieť ako skúšky prebiehajú: „Videl som ako páni kandidáti padajú ačkoľvek aj odpovedajú na otázky. Je jasné, že nie do polovice októbra tu musím ostať ale do konca novembra, ak sa chcem precízne pripraviť. Predsavzal som si, že už iba ako advokát sa do Martina vrátim.“ Pobyt v Pešti Jesenský predlžoval, nakoniec ale skúšku nezložil. O neúspechu na advokátskej skúške píše bratovi: „Po prepadnutí pil som veľa, ale ani opiť som sa nemohol“.

Napriek tomu, že sa obával rečí o jeho neúspechu, odmietol ponuku dr. Ružiaka pomoci pri ďalšom pokuse konexia-

mi. Znechutene ale konštatuje: „Celá jurisprudencia je iba na papieri, a len na papieri je pekná, ako náhle ožije a ide do súdnych siení, vidíš starú cigánku“. Túto vetu napísal v liste Olge Kraftovej, s ktorou v roku 1904 nadviazal bližší vzťah a stala sa jeho veľkou láskou. Olga žila v Kochanovciach neďaleko Nového Mesta nad Váhom. Zrejme aj preto sa rozhodne nastúpiť do kancelárie **dr. Rudolfa Markoviča** (1868 – 1934), zaťa Svetozára Hurbana Vajanského, v Novom Meste nad Váhom.

Tak, ako martinská mládež smútila za Jankom Jesenským pri jeho odchode z Martina, mládež v Novom Meste nad Váhom sa potešila jeho príchodu. Pricestoval tam začiatkom apríla 1904, organizoval výlety po okolitej prírode a hradných zrúcaninách, na ktorých sa zúčastňovala aj Olga Kraftová. Aj tu sa prejavovala jeho bezstarostná povaha, peniaze považoval za nutné zlo, keď ich nemal, bezstarostne si ich požičiaval a keď mal, vracal. Bol dušou plesov, on určoval tancom pred hudobníkmi tempo štvorilky a iba jemu bolo odpustené, keď pri čardáši v spoločnosti nahlas ujúkal.

Keď sa hovorilo medzi mládežou o dr. Jesenskom, šepotom sa dodávalo: „On aj píše básne a dueluje.“ Bol skvelý šermiar. V tom čase aj advokáti riešili urážku súbojom. U dr. Markoviča zažil, ako Markovič vyzval na súboj kolegu novomestského advokáta dr. Straussa pre urážku na cti pri súdnom procese. Sám Janko Jesenský mal viacero súbojov ešte v Martine, spravidla im predchádzali urážlivé slová o jeho slovenskom pôvode. Súboj však Jesenský vyvolal aj v roku 1904 v Novom Meste nad Váhom:

Pri prechádzke na Korze oproti Jesenskému s priateľmi a slečnami šla spoločnosť piatich maďarónov. Ako spomína Oľa Kraftová: „Jeden z nich sa nevyhol a náročky sotil do Janka Jesenského a povedal pri tom – Pánsláv! – načo mu Janko Jesenský dal zaucho a povedal, že mu pošle sekundantov. O tri dni bol skutočne súboj. Mali sa biť na šable. Z kopčeka našej záhrady sme sa pozerali ďalekohľadom, ako ráno o siedmej kráčalo sedem osôb na miesto súboja. Uľavilo sa nám až potom, keď sme videli, že dolu kopcom schádza toľko postáv, koľko ich šlo hore. Ale Janko Jesenský mal na hlave päťcentimetrovú ranu od šable, ktorú musel vyše týždňa nosiť zalepenú flajstrom. Jeho súper dostal ranu do ramena a ruku nosil zavesenú v obvaze.“

Ľudovít Dobrucký popisuje Jesenského účinkovanie u Markoviča takto: „Uplatnil sa veľmi dobre, za krátky čas sa

stal reprezentantom kancelárie, bol výborný znalec práva, osvedčil sa ako neobyčajne pohotový a bystrý pri súdnych rokovaniach. Bol obľúbený ako právnik aj ako človek. Popredné rodiny pozývali ho na návštevy do svojich domov, najmä ak mali dievku na vydaj.“

V liste Olge (3. 1. 1905) opisuje svoj pracovný deň (2. 1.): „Nebolo pojednávanie, tak som šiel do kancelárie okolo deviatej. Tam som si sadol, troška písal, rátal a nič nerobil. O desiatej som šiel k súdu pozrieť do akéhosi aktu, potom do grundbuchu až do dvanástej. Šiel som na obed, po obede na chvíľu do kaviarne a potom do kancelárie“. Opisovaný deň zakončil večerou v reštaurácii s kolegom koncipientom zo Žiliny, po niekoľkých fľašiach vína sa pridali ďalší priatelia a keď prišiel večer domov (ako si spomínal) „postel' sa krútila, ale len troška.“

Začiatkom roku 1905 odchádza od Markoviča do Pešti skladať advokátsku skúšku. V listoch Olge píše o tom, že po skúške si vie predstaviť ich spoločnú budúcnosť, keď už bude „fiškálom, ktorému veci pôjdu“.

Advokátska skúška

V Pešti sa pripravuje na skúšku, hoci ešte nepozná jej termín. Olge v máji 1905 píše: „Menovite ma robí nervóznym trestný poriadok. Najhlúpejší, najnesystematickejší zákon na svete.“ V ďalšom liste: „Strašia, že mnohí pýtali termín na jún a že mnohí z nich budú musieť byť presotení na september. Len aby sa to aj so mnou nestalo. Najhoršie je, že človek len asi týždeň pred termínom sa môže dozvedieť, či má termín alebo nie.“ Nakoniec sa to aj stalo a Jesenský bol presunutý na jesenný termín skúšok: „Olga, môžeš si predstaviť aké je to radostné prekvapenie – ešte raz všetko zabudnúť, čo si vedel a ešte raz sa to naučiť a ešte raz odísť z Pešti bez skúšky...“

Medzi tým sa jeho brat Fedor zaplietol do predvolebnej šarvátky, pri ktorej bol zranený väzecký notár a maďarón Július Szokoll (mal ranu na hlave, ktorú si liečil 21 dní). Fedora vzali do väzby a obvinili z ublíženia na zdraví. Jesenský Olge píše: „Keby aj bol toho Sokola dokaličil – predsa sa za to hneď do vyšetrojúceho väzenia posadiť nepôjde. Podľa zákona v tomto prípade nemali právo. Ale čo právo? ... Právo u nás je neviditeľné – ako Boh.“

Na advokátsku skúšku do Pešti znova cestuje koncom novembra a nakoniec ju zloží 5. 12. 1905.

Literatúra

- ŠULC, D.: **Jesenský básnik, prozaik**. Tatran, Bratislava, 1977.
- Janko Jesenský v kritike a rozpomienkach**. Zborník. Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, Bratislava, 1955.
- PETRUS, P.: **Listy Janka Jesenského (1890 – 1918)**. Matica Slovenská, Martin, 1989.
- MATUŠKA, A.: **Medailóny**. Bratislava, 1960, s. 59 - 62.
- J. G. Tajovský a J. Jesenský**. Zborník z konferencie k 100. výročiu narodenia spisovateľov. Osvetový ústav, Bratislava, 1974.
- PETRUS, P.: **Janko Jesenský**. Osvetový ústav, Bratislava, 1973.
- Janko Jesenský – život a dielo**. Tribečská knižnica, Topoľčany, 1999.
- MRÁZ, J.: **Janko Jesenský**. Ministerstvo informácií, Praha, 1948.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2012

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez ..... 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia ..... 5 %

3 uverejnenia ..... 10 %

4 a viac uverejnení ..... 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Mesačník Slovenskej advokátskej komory
Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 200 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

JUDr. Ing. Imrich Flassik (čestný podpredseda)

Mgr. Marek Benedik

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

JUDr. Marek Števček, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Naďa Ondrišová, tel.: 02/5296 1236

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/5296 1556

darina.stracinova@sak.sk

Sídlo redakcie:

SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava

tel.: 02/5296 1556, 5296 1236

fax: 02/5296 1554, 5292 4056

Vizuálna koncepcia:

Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/5292 4056, 5296 1554

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 17. 1. 2012

Uzávierka redakčnej časti: 25. 1. 2012

Toto číslo vyšlo 14. 2. 2012

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať obrázok obálky knihy.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

bulletin slovenskej advokácie